

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Servei de Suport Tècnic i Inventari
Biblioteca del Patrimoni Cultural

1000

Memòria científica de l'excavació realitzada al Castell de Claramunt (La Pobla de Claramunt /Anoia)

Vila i Carabasa, Josep M.

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

MEMORIA CIENTIFICA DE L'EXCAVACIO REALITZADA AL CASTELL DE
CLARAMUNT (La Pobla de Claramunt / ANOIA)

I TEXTE

Josep M. Vila i Carabasa

I	SITUACIO DEL JACIMENT	2
	Entorn Geològic	2
	Estructura geològica	4
II	DESCRIPCIO DE L'EDIFICI	7
III	NOTICIA HISTORICA I INTERVENCIONS ANTERIORS	14
	1. El Castell	14
	2. L'església de Santa Maria	20
IV	MOTIVACIONS DE LA INTERVENCIO I OBJECTIUS	26
	Metodologia	27
V	PROGRAMA DELS TREBALLS I DESCRIPCIO DE LES TROBALLES	29
	SECTOR I	29
	SECTOR II	31
	SECTOR III	43
	SECTOR IV	49
	SECTOR VI	53
	APENDIX I: REPERTORI D'UNITATS ESTRATIGRAFIQUES	58
	APENDIX II: AVANÇ DE CRONOLOGIA IBÈRICA AL CASTELL DE CLARAMUNT	92
	APENDIX III: REPERTORI PLANIMETRIA	96

I SITUACIO DEL JACIMENT

El castell, situat en el cim d'un pujol a la riba dreta de l'Anoia i damunt el congost de Capellades, domina tota la Conca d'Odena i és ben visible, donat el bon estat de conservació dels seus paraments, des de gairebé qualsevol punt de la vall. Actualment pertany al terme municipal de la Pobla de Claramunt.

FITXA TECNICA

Municipi: La Pobla de Claramunt

Comarca: Anoia

Localització: Mapa Topogràfic 35-15 (391)

Situació: 31TCG892015

Altitud: entre 420 i 450 metres

Entorn Geològic

La Pobla de Claramunt es troba al SE de la Conca d'Odena, que és una de les conques marginals submediterrànies. Entre el gran altiplà interior de la Depressió Central i les muntanyes del Sistema Mediterrani s'interposen una sèrie de petites conques d'erosió de gran personalitat geogràfica: la Conca d'Odena excavada per l'alt Anoia, la Conca de Barberà, que forma la capçalera del Francolí, i la Plana de Vic, excavada pel Congost i el Ter.

Es tracta de clotades extenses, obertes generalment per l'erosió regressiva dels rius mediterrànies, els quals, després de travessar, generalment a favor d'algun accident tectònic transversal, les muntanyes pre-litorals, han despla-

gat llurs capçaleres fins als marges meridionals de la Depressió Central.

A la Conca d'Odena, gràcies a la presència dels materials margosos que formen la base de la sèrie terciària que emplena la depressió, han pogut dilatar ràpidament la seva conca de recepció en forma d'àmplia clotada, vorejada per les grade-ries i costes que constitueixen els vessants.

Per consegüent, l'emplaçament d'aquestes conques ve condicionat per dos fets essencials: l'existència de materials tendres i l'accident tectònic que ha orientat l'erosió de la xarxa hidrogràfica catalana: falla de la Riba en el Francolí, falla de Capellades en el cas de l'Anoia.

L'extrem SW de la Serralada Interior apareix perpendicularment trencat per petits rius de cabal esquifit, que no han tingut prou força per captar les aigües de la Depressió Central i emmenar-se-les per a llurs corrents. Són, per tant, rius exclusius de la Serralada Interior: el Siurana, el Francolí, el Gaià i l'Anoia.

La línia de muntanyes, originada per la Serra de Queralt, amb l'Agulla Grossa de Miralles (852 m) i la seva prolongació per Cal Vidal fins a la Tossa de Montbui (631 m), en un primer braç; i per Coll-Bas (542 m) fins al turó del Castell de Claramunt (452 m), en un altre braç de doble llargada, fa la partió d'aigües entre l'Anoia i la riera de Carme. Les serres de Feixes i d'Orpinell clouen la vall de la riera de Carme per la banda oposada, amb alçàries inferiors a les del primer braç.

La línia de Coll-Bas fins al castell de Claramunt és el veritable respallier de la comarca estricta d'Igualada o Conca d'Odena, tallat pel riu en passar per la Pobla. A la

banda oposada al turó del castell emergeix la muntanya dels Mollons (542 m) amb el conjunt muntanyenc que arriba fins a les Roques Blanques (771 m) i al Bruc.

Estructura geològica

La Serralada Pre-litoral resta integrada pels materials triàsics i paleozoics que a l'oest de l'Anoia es disposen en faixes paral·leles que descriuen un arc suau, amb la concavitat envers la depressió de l'Ebre. El paleozoic s'instal·la a la vora oriental de la Serralada i estableix contacte, per aquesta banda, amb els materials terciaris de la depressió del Penedès.

A l'altra banda de l'Anoia, a l'est del seu curs, la muntanya dels Mollons està formada per materials eocènics. El triàsic solament apareix en petits trossos, en el contacte entre el paleozoic de la serralada i l'eocèn de la depressió de l'Ebre.

Els materials del quaternari formen una extensa àrea seguida des del Pla de la Torre envers els termes de la Torre de Claramunt, Capellades i Carme. És una formació complexa, la base de la qual és constituïda per elements detrítics grossers i fins - arenes i fang - en estratificació irregular.

A totes dues bandes de l'Anoia existeixen unes terrasses del quaternari, de colors ocres. La dislocació transversal de l'Anoia, que travessa la Serralada Pre-litoral en una direcció aproximada NNW a SSE divideix d'aquesta manera la unitat en dues zones, amb trets tectònics i àdhuc litològics que són per complet diferents.

En línies generals l'estructura del sector local és definida per un nucli o bloc paleozoic sobre l'eocèn de la depressió de l'Ebre.

A l'est de l'Anoia, el paleozoic resta format exclusivament per terrasses del silúric, disposades en tota una sèrie de plects molt afermats, que se separen de l'eocèn directament mitjançant un encavalcament.

A l'oest de l'Anoia la zona triàsica resta perfectament desenrotllada i fins i tot aflora en una àrea molt més extensa que la zona paleozoica que, en general, ocupa una posició topogràfica inferior respecte del trias.

El contacte del paleozoic i l'eocèn, que el traverti recobreix per tot el Pla de la Torre, es fa visible a l'indret de la cruïlla de la carretera d'Igualada a Sitges i la de Carme, a la dreta de la riera. Més al Nord, a l'altura de la Pobla, el paleozoic es posa en contacte amb l'eocèn marí.

Denota i corrobora l'existència de la falla de l'Anoia l'aspecte del Paleozoic a l'indret del Pas Blau, envers el SE, a totes dues bandes de l'Anoia. Es presenta totalment tectonitzat, i no pot ésser part de la superfície de cavalcament exhumada pel riu, car aquesta ha de passar molt més fonda, segons es desprèn de la seva inclinació en el contacte amb l'eocèn al Nord de la Pobla.

La falla de l'Anoia ha d'haver tornat a jugar en el quaternari per mitjà d'una petita falla satèl·lit situada una mica a l'oest de la primera, que ha trencat el traverti vilafranquià de Capellades.

El tret essencial del relleu dins el terme de la Pobla de Claramunt és el de les valls obertes pel riu Anoia i per la riera de Carme que han deixat els seus flancs descarnats als Mollons, a la muntanya del castell, a la Ninota, a la Rovira i al Balç, on afloren els materials durs que es poden considerar com a constituents de l'interior del gruix del terreny.

El riu Anoia en arribar a la Pobla ha aprofitat la sobtada interrupció de l'eocèn, deguda a l'aparició del silúric, per a introduir-se entre els límits de les dues formacions i llaurar el congost de desguàs de la Conca d'Odena vers el Penedès.

L'Anoia és el límit de dos sectors morfològics. El sector de la banda esquerra, des del Bruc fins a la Pobla, ve constituït pel silúric pissarrenc sobreposat, en contacte anormal amb el triàsic i amb el terciari, que resta a la dreta del corrent fluvial.

II DESCRIPCIÓ DE L'EDIFICI¹

A grans trets i per tal de tenir una visió global de la composició i la distribució de les diverses construccions que forneixen el castell, podem avançar que tot el conjunt, encerclat i protegit per amplies muralles, s'articula a partir de la imponent torre mestra de pla poligonal, aixecada a l'angle nord-oest, que contacta i es fusiona amb les parets nord i oest d'una gran sala residencial, les quals, atesa llur alçada, fan alhora de muralla en aquests sectors. Altrament el mur sud d'aquesta estança, que s'uneix amb el de ponent mitjançant un ampli contrafort a manera de torrella, un cop tancada la cambra possegeix vers llevant fins a soldar-se amb una construcció quadrangular corresponent a una cisterna a través d'un cos d'edifici cobert amb volta, a manera d'arcada. En aquest punt s'obre una porta que dona accés al pati d'armes, ben delimitat per un mur a l'extrem nord del qual encara hi ha una altra cisterna, adossada a la sala i una torre quadrada, ara escapçada, que delimita la zona residencial, protegida en darrer terme per un mur gruixut amb espitlleres estès vers llevant entre l'església i el mur nord del recinte.

Tot aquest conjunt, disposat esgraonadament, ocupa el lloc més elevat del castell i n'esdevé el recinte sobirà perfectament diferenciat del jussà, que ocupa un gran espai no edificat - només es conserven les restes d'alguna edificació poc important -, corresponent a un extens pati o albacar on es

¹ Per a aquesta descripció ens hem basat fonamentalment en l'article "Castell de Claramunt" publicat a Catalunya Romànica, volum de l'Ancòia i Penedès pp. 461-463.

despleguen bona part de les muralles que tanquen el castell i delimiten el recinte jussà.

Entre tots dos recintes - sobirà i jussà - vers migdia, hi ha l'església romànica de Santa Maria, actualment en estat ruïnós, que té adossada al mur sud la petita capella de Santa Margarida, més tardana, que encara es manté dempeus. Davant seu, vers ponent, s'esten un ampli pati, on hi havia hagut el fossar, que és tancat amb un mur emmerletat edificat durant una restauració realitzada pels volts de 1915.

El recinte sobirà. En aquest sector, just al costat nord-oest, ressaltant de la resta de dependències, s'alça la torre mestra o de l'homenatge. Es tracta d'una construcció de forma troncopiramidal d'uns 16 m d'alçada, originada a partir d'una base externa constituïda per un polígon irregular que ateny, a tot estirar, entre dues cares oposades, uns 8,75 m. Interiorment, en canvi, adopta un contorn rectangular d'uns 3,95 x 2,95 m en el darrer nivell, ara l'únic accessible a través d'una porta rectangular oberta a llevant. Aquest compartiment és cobert amb una volta de pedra apuntada feta amb carreus ben carejats, tret que també es dona en la resta de paraments interns. D'altra banda, exteriorment mostra un aparell molt matusser, fet amb blocs de pedra només desbastats disposats irregularment, cosa que no és gens estranya per tal com totes les cares eren recobertes amb argamassa. Les colzades, però, són reforçades amb carreus de pedra tosca ben escairats i polits, també presents a la base.

Atesa aquesta estructura, cal considerar la possibilitat que aquesta torre tingués el seu origen en una construcció de perímetres rectangulars, fornida de diversos compartiments, i que posteriorment adoptés la forma poligonal mitjançant un

revestiment que n'amplià el recinte.

Soldada a la torre mestra i tancant el clos del castell vers ponent se situa la gran sala residencial. És una construcció llarga i estreta de pla trapezial (26 x 10 m i 22 x 6 m a l'exterior i a l'interior respectivament), que és coberta amb una volta de mig punt, gairebé peraltada. A la cara est, on hi ha la porta rematada amb un arc escarser, sobren dins la mateixa volta quatre finestres d'una sola esqueixada, exterioritzants amb obertures rectangulars, els quals són completats amb dues finestres obertes al sud que, a diferència dels finestres, són de doble esqueixada i rematats interiorment amb arcs de mig punt, fet que, a l'exterior, només es dona en un d'ells, que és monolític. L'aparell intern ofereix un gran contrast, ja que la meitat oest de l'estança fins gairebé al tancament de la volta és ben aparellada (carreus ben escantonats disposats en filades), mentre que l'altra meitat mostra un aparell més bast, fet amb blocs només esboscassats que es disposen irregularment, dissemblança que no es repeteix en els murs nord i sud, tots dos ben aparellats. A l'exterior es pot notar el mateix contrast, ja que el mur de llevant, aparellat de manera grollera, es diferencia bastant dels altres perfectament obrats amb blocs de pedra tosca, ben escantonats i polits, disposats en perfectes filades horitzontals.

El mur sud d'aquesta sala, ultrapassant el seu àmbit, s'allarga vers llevant fins a fusionar-se, mitjançant un cos cobert amb volta de pedra a manera d'arcada, amb una construcció de pla rectangular que fa les funcions de cisterna. Entre tots dos edificis - sala i cisterna - s'obre una porta rematada amb un arc escarser que comunica el pati estès davant les construccions religioses, abans fossar, amb el

pati interior que hi ha davant la sala residencial, a manera de plaça d'armes.

Aquesta cisterna, que per les seves característiques internes sembla una torre, és una construcció de pla rectangular que fa exteriorment uns 10,4 x 6 m i té una alçada d'uns 8,5 m. Al cim, de superfície plana, hi ha una obertura, ara obturada, mentre que a la cara sud hi ha una finestra rematada amb un arc de mig punt extradossal amb una arquivolta, oberta per a ventilar l'interior, on es constaten diversos nivells d'argila. Altrament, prop de la finestra hi ha una estreta obertura a través de la qual, segons que sembla, hom recollia aigua de la pluja caiguda sobre la teulada de l'església. A la part baixa encara hi ha una fontanella, rebaixada en el mur i coberta amb un arc de mig punt, per a extreure'n l'aigua. Tota la construcció ha estat perfectament aparellada amb carreus de pedra tosca, ben escantonats i polits, disposats en filades horitzontals, tret que, tal com hem indicat, abasta totes les façanes de les construccions encarades a migjorn.

Encastada al mur de la sala residencial i arrambada al mur nord del clos del castell, que connecta la torre mestra amb una altra de quadrada tancant la sala per aquesta banda, hi ha una segona cisterna de pla trapezial (4,2 x 3 m interiorment), amb una alçada d'uns 6 m. A la part superior té una obertura quadrangular per a la recollida i l'extracció de les aigües. Aparellada irregularment, mostra alguns fragments recoberts amb pedra tosca.

La darrera construcció inserida dins el recinte sobirà és una torre, gairebé quadrada (8,4 x 7,6 i 4,2 x 3,6 a l'exterior i a l'interior respectivament), de la qual només es conserva la planta baixa fins a una alçada aproximada d'uns

8,5 m. és coberta amb una volta apuntada, amb una obertura quadrangular practicada al centre, ara obturada, que devia comunicar amb el nivell immediat superior, ara desaparegut en desarticular-se la resta de la construcció. En conjunt, tot i que hi ha algun fragment d'"opus spicatum", l'aparell ha estat obrat a base de carreus de mida mitjana, ben escantonats i disposats en filades horitzontals. Aquest compartiment, tot i que se n'endevinen més, és il·luminat amb una única espitllera oberta a llevant. Actualment hom hi accedeix per una portella oberta a la cara sud. És probable que aquest compartiment, un cop escapçada la torre, fos utilitzat com a presó.

Separant el recinte sobirà del jussà hi ha un pany de paret d'uns 2 m de gruix, que esdevé la darrera i definitiva línia defensiva que protegia l'àmbit ocupat pel recinte sobirà. Aquest mur, que s'extenia del del mur nord de la primitiva església, posteriorment mutilada, fins a topar amb la muralla de la banda nord, és perforat amb sis espitlleres delimitades exteriorment amb una estreta obertura rectangular sixamplada al centre amb un cercle, apta, pel que sembla, per a les armes de foc. Abans, però, un altre mur, més estret i refet parcialment, d'uns 1,2 m delimita perfectament les construccions inserides dins l'àmbit sobirà.

El recinte jussà. Aquest sector, que és el més ampli del castell, és ocupat per un extens pati o albacar, caracteritzat per la migradesa de construccions; ja que només s'hi constaten les restes d'una edificació rectangular, situada al centre, que faria les funcions de cisterna, així com un altre impluvi, arrambat a la muralla de llevant que aprofitant el desnivell del sòl devien recollir les aigües que s'hi escorrien.

El clos del castell. El camí que s'enfila al castell s'acaba a la banda nord-oriental per on s'hi accedeix avui, just on es trenca un pany de paret, toscament aparellat i amb filades d'"opus spicatum", que en contacte amb el mur nord protegia el vessant de llevant més enllà del recinte murat. En aquest sector el recinte és defensat per un mur d'1 m d'amplada i que actualment s'alça, en el punt més alt, fins a uns 5,7 m d'alçada, amb una llargada d'uns 78 m. Just on comença, vers el nord, s'eixampla amb una bestorre semicircular de radi ultrapassat, acompanyada de tres més, situades al llarg del mur delimitat per una bestorre quadrangular.

L'aparell corresponent a aquest sector s'ha fet a base de blocs de pedra de mides diferents, però més aviat petits, tot just desbastats i disposats sense ordre ni concert, amb el lligam d'un morter força compacte, compost de sorra i calç. D'altra banda la torre quadrangular, situada a la colzada, manté un aparell semblant, però amb carreus ben escairats als angles i en algun fragment de les filades superiors..

A partir d'aquest punt la muralla avança en direcció a ponent protegint el costat sud, fins a arribar prop de la capçalera de l'església de Santa Maria, on s'obre una porta d'accés al castell just on hi ha un contrafort. La llargada d'aquest tram és d'uns 36,8 m. Prop de l'església sobresurt una altra torre quadrangular, aparellada amb blocs de pedra tosca perfectament disposats que probablement corresponen a un nou revestiment, ja que a l'interior l'aparell és fet amb pedra calcària i la porta és coberta amb un arc de perfil escarser.

Acabat aquest tram, en un sector curt (uns 16 m), són els murs meridionals de l'església de Santa Maria i Santa Margarida els que, per la seva situació, fan les funcions de muralla que s'acaba a la banda sud-oriental amb un mur emmerletat que se solda amb la torrella situada a l'escaire de la sala residencial. Aquest últim fragment, que correspon a una refacció moderna realitzada l'any 1915, havia tingut primitivament un perímetre més reduït.

El darrer sector de la muralla, corresponent a la banda nord, ha estat malmès i desballestat, bé que se n'endevina perfectament el traçat, delimitat per la bestorre semicircular situada a l'angle nord-oriental i la torre quadrangular emplaçada a l'extrem del recinte sobirà.

III NOTICIA HISTORICA I INTERVENCIONS ANTERIORS²

1. El Castell

El terme antic del castell de Claramunt era format pels actuals municipis de la Pobla de Claramunt, la Torre de Claramunt, Capellades, Carme i Vilanova del Camí, que per diverses causes se n'anaren segregant.

La primera notícia de l'existència del castell correspon a una butlla que l'any 978 el papa Benet VII adreçà al bisbe Fruia de Vic confirmant-li el domini del bisbat i fent-ne una delimitació, la qual passava pels confins de Claramunt. Els senyors del terme eren els Claramunt. El primer membre conegut és un Guiscafred també anomenat Bonuç de Claramunt que era nebot del bisbe Vives de Barcelona i va ser pare del bisbe Deodat també de la seu barcelonina. La importància d'aquests personatges eclesiàstics posa de relleu l'alt nivell de la família, ja que en aquest moment no es coneixen

² Per a la redacció d'aquest apartat ens hem basat fonamentalment en la següent bibliografia i fonts inèdites:

- article "Castell de Claramunt" publicat a Catalunya Romànica, volum de l'Ancòia i Penedès pp. 461-463.
- article: "Castell de Claramunt" publicat a Els Castells Catalans, vol V, pp. 320-345.
- article: "Claramunt" publicat a Els Castells Medievals Catalans, pp. 243-253
- RIBA GABARRO, J.: La Pobla de Claramunt. Evolució econòmico-social d'un municipi de la comarca d'Igualada. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajoana, 1972.
- Arxiu Diocesà de Barcelona (ADB), Visites Pastorals i Registres Graciarum.
- RIU i BARRERA, E.: Informe preliminar de l'excavació efectuada a la nau de tramuntana de l'església de Santa Maria del Castell de Claramunt (La Pobla de Claramunt/ANQIA). Inèdit.

clarament els béns territorials familiars; a més del castell de Claramunt només es confirma la possessió d'importants aïlls al terme del castell de Castellar del Vallès, segurament amb el domini del castell. Després d'un curt domini d'Amat de Claramunt, que morí molt jove, el seu fill Bernat Amat de Claramunt adquirí diversos castells a les proximitats de la ciutat de Tarragona.

A la segona meitat del segle XI es produïren diverses fragmentacions del domini sobre el castell de Claramunt. D'una banda, un germà de Deodat Bernat, anomenat Guillem Bernat de Claramunt fou el cap d'una branca que portà el mateix nom de Claramunt i tingué una part del domini del castell, la Torre de Claramunt. De Deodat Bernat en sorgiren dues branques; la primera, a partir del seu casament amb la vescomtessa Ermessenda de Cardona, pel qual uns drets sobre el castell de Claramunt, potser el domini eminent, passaren al seu fill hereu Bernat Amat, vescomte de Cardona, i després als seus descendents en el vescomtat cardoní; la segona branca és producte del seu casament amb Beatriu, a la qual donà una determinada part del domini sobre el castell de Claramunt, que passà a un fill d'aquest segon matrimoni, anomenat Deodat de Tamarit, si bé els seus descendents recuperaren el cognom de Claramunt. Deodat de Tamarit morí l'any 1152; en el seu testament deixava el castell de Claramunt al seu fill Deodat i nomenava un altre fill, Guillem I de Claramunt, substituït en el cas que l'hereu morís sense fills, i això és el que degué ocórrer, ja que Guillem I de Claramunt fou qui continuà en el domini del castell. Guillem I tingué una important participació en els afers comtals i acompanyava continuament el comte de Barcelona. Un membre destacat d'aquesta branca principal dels Claramunt fou Guillem III, que participà activament en els conflictes nobiliaris que es

produïren durant els primers anys del regnat de Jaume I, el qual acompanyà en la conquesta de Mallorca, on morí de malaltia. Abans de marxar a Mallorca, el mateix any 1229 signà un conveni amb Guillem de Cardona o d'Alcarràs, fill de Guillem de Cardona, sobre una part del seu patrimoni per solucionar els greus conflictes produïts per l'incompliment del testament del seu avi, Guillem I de Claramunt.

Un nou conflicte sorgí amb la mort de Guillemó o Guillem IV de Claramunt, sense fills, ja que Ponç de Cervera reclamà la part dels béns de Guillem III de Claramunt dels quals constava en el testament d'aquest com a beneficiari en el cas que el seu fill morís sense descendència. Per la concòrdia signada l'any 1251 entre Guilleuma de Claramunt i Ponç de Cervera, aquest rebé els drets que tenia el difunt Guillem en el castell de Claramunt. La família de Ponç de Cervera ja hi tenia drets, ja que pocs mesos abans Ponç de Cervera havia fet un conveni amb el vescomte de Cardona, Ramon Folc V, pel qual aquest li donava en feu el castell de Claramunt, i alhora es confirmaven els convenis fets pels seus antecessors. El domini de Ponç de Cervera durà ben poc, ja que l'any 1253, amb l'aprovació del vescomte de Cardona, vengué tots els drets que tenia en el castell a Pere Tort de Claramunt, un dels castlans del castell, i a la seva muller Berenguera pel preu de 550 sous.

Els vescomtes de Cardona. A partir del casament de Deodat Bernat de Claramunt amb Ermessenda, vescomtessa de Cardona, semblaria que el castell de Claramunt havia de passar als descendents del matrimoni. Però la mort de la vescomtessa abans que el seu marit i el posterior casament d'aquest amb Beatriu, a qui l'any 1095 donà el castell de Claramunt juntament amb els de Espases, Esparraguera i Tarragona amb el

vescomtat tarragoní pot fer pensar que el castell de Claramunt no fou inclòs entre els béns que Deodat Bernat aportà al seu matrimoni amb la pubilla cardonina. El que es degué produir és un repartiment en el domini del castell, ja que l'any 1109 Bernat Amat, vescomte de Cardona, i la seva muller Almodis encomanaren a Berenguer Bernat de Queralt els castells de Claramunt i Talamanca. Posteriorment, l'any 1211, el vescomte Guillem I de Cardona encomanà a Pere de Claramunt i la seva muller Adalendis els seus drets d'estatge de dos mesos el el castell i diverses parts dels feus que hi tenien. Més tard, vers l'any 1225, en el testament del vescomte Guillem I, entre els castells que deixava al seu fill Ramon Folc figurava el de Claramunt.

El castell de Claramunt continuava depenent de la branca principal del vescomtat, quan el 1251 Ramon Folc V, vescomte de Cardona, féu un conveni amb Ponç de Cervera i la seva muller Ròmia. L'any 1267 el mateix vescomte concedia a Pere de Claramunt diversos honors en el terme de Claramunt a perpetuïtat a condició de que hi fes homenatge sense cap altra mena de servei.

Desapareguda la branca principal de la família Claramunt a mitjans segle XIII, al principi del segle XIV els vescomtes adquiriren els drets que hi tenien els Claramunt de la Torre. Així, el 1306 el vescomte de Cardona comprà a Berenguer de Claramunt els seus drets en el terme del castell, i posteriorment, el 1328, adquiririen els que conservaren del terme de la Torre de Claramunt. Però la família Claramunt continuà vivint a la Torre fins que l'any 1530 els comtes de Cardona compraren la senyoria i jurisdicció del terme.

El castell de Claramunt tingué dues castlanies la una vinculada a la família Guanalgaud ja documentada el 1095. L'altra castlania estava en mans de la família Canals, documentada des del segle XII.

El 1463, durant la guerra civil de Joan II, els consellers d'Igualada van demanar a la Generalitat l'enderroc del castell donada la filiació reialista dels Cardona. La petició fou concedida i es van iniciar els treballs d'aterrament del castell i l'església³.

Acabada la guerra, el castell va continuar, juntament amb el seu terme, en mans dels comtes de Cardona que en devien iniciar la reconstrucció, almenys parcial, immediatament acabat el conflicte. Claramunt, juntament amb d'altres castells propers van romandre sota la jurisdicció d'aquest llinatge fins a l'extinció dels senyorius.

La utilització de l'edifici durant aquest període és confusa. Alguns autors hi situen la presó senyorial, concretament la dels homes radicaria en la torre poligonal i la de les dones en la torre Nord⁴. En tot cas, un inventari del castell, publicat pel mateix autor⁵ corresponent a 1672 dona la impressió que el castell està pràcticament abandonat i que no és habitat, almenys permanentment.

³ La problemàtica entorn al castell de Claramunt durant la guerra civil de Joan II que va culminar amb l'enderrocament de l'edifici per manament de la Generalitat s'explica extensament en l'article corresponent a Claramunt dels Castells Catalans op. cit. supra pp. 334-337.

⁴RIBA GABARRO, J. Op. cit. p. 93

⁵ibid. pp 341-343

L'any 1714 el castell va ser ocupat per les tropes de Felip V ja que en el seu interior s'havien refugiat alguns resistents. Després d'aquests fets el castell va quedar bastant malmés, tot i que no va ser completament enderrocat i sembla que cap a 1721 s'hi van realitzar algunes reparacions.

Durant el segle XX s'han emprés importants obres de consolidació i remodelació del recinte del castell, essent especialment remarcable la realitzada l'any 1915 pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments. També en aquesta època el propietari del castell, Sr Antoni Miquel va promoure una sèrie de reformes així com la construcció de la carretera que puja fins al castell.

L'any 1967 es van realitzar excavacions arqueològiques a l'interior de l'església de Santa Maria en la que es van excavar nivells de cementiri i es va posar al descobert un altar situat davant l'àbsis central de l'església⁶.

L'any 1986 es va realitzar l'excavació de la nau de tramuntana de l'església del castell. Aquesta intervenció havia estat prevista com a intervenció prèvia a la concreció de la pavimentació del seu interior, dins les obres generals que es duïen a terme al castell per part del Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya.⁷

⁶ No hem pogut aconseguir cap notícia respecte als resultats d'aquesta intervenció. S'han pogut localitzar algunes fotografies sobre la mateixa al fons de documentació del Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona.

⁷ Per a una descripció detallada de les troballes vegeu: RIU i BARRERA, E.: Informe preliminar de l'excavació efectuada a la nau de tramuntana de l'església de Santa Maria del

En l'actualitat el Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya està duent a terme un procés de restauració del conjunt monumental del Castell de Claramunt segons un projecte realitzat per l'arquitecte Enric Solsona.

2. L'església de Santa Maria

Malgrat l'existència, com ja hem vist, d'abundant documentació sobre el terme del castell, no es tenen notícies de l'església de Santa Maria de Claramunt fins al 1205 quan Ramon Guardia deixa en el seu testament 20 sous a aquesta capella.

El 1306, el bisbe de Barcelona va cedir a Ramon Folc de Cardona, que acabava de comprar el castell, el dret de presentació del rector de Claramunt amb la condició que el temple estigués sempre dins el recinte del castell.

Al costat de l'església de Santa Maria, l'any 1303 es construí una capella adossada, amb entrada exterior, dedicada a Santa Margarida.

En una visita pastoral del 13 de maig de 1404 es posa de manifest l'estat de degradació de la nau de tramuntana de l'església (en la que es devia trobar l'altar de Sant Jaume) de la que es diu que menaça ruïna i té la volta esquerdada.

Castell de Claramunt (La Pobla de Claramunt/ANOIA). Inèdit.

També s'esmenta la necessitat de reparar el campanar⁹. El visitador ordena que es facin els arranjaments necessaris abans d'un any. No sembla que les obres es duguin a terme ja que en la visita de 1421 es torna a insistir en aquest mateix sentit quia dictam ecclesiam minatur ruinam et est in periculo cadendi⁹ concedint quatre anys de termini per a que s'executin les reparacions pertinents.

Sembla que l'enderrocament del castell ordenat per la Generalitat l'any 1463 va afectar també a l'església per la qual cosa es va traslladar la seu de la parròquia a una capella que sota l'advocació de la Santíssima Trinitat que havia estat fundada el 1380, dins el nucli de la Pobla, pel sacerdot Ramon Muset.

Acabada la guerra es van iniciar obres per a la reconstrucció de les edificacions. Sembla que el 1484 ja s'havien acabat els treballs, almenys pel que fa a l'església, durant el comtat de Joan Ramon Folc III de Cardona. Així, la visita pastoral feta el 14 d'agost d'aquest any fa un repàs de tots els altars i ornamentals de l'església sense que es denunciï cap tipus de mancança¹⁰.

L'excavació arqueològica realitzada a la nau nord de l'església el juliol de 1986 va permetre documentar, almenys per aquesta area del castell, les transformacions que van

⁹ "Item, dictam ecclesiam in parte versus Aqualatam minatur ruinam cum volta sic fissa vel fracta et etiam campanarium indeget reparacionem" (ADB. Visites Pastorals, vol. 10, fols. 178v-179r).

⁹ ADB, Visites Pastorals, vol. 14, fols. 428r-430v

¹⁰ ADB. Visites Pastorals, vol 21, fols 176r-178r.

tenir lloc en aquest període¹¹. En aquest sentit cal destacar que la nau de tramuntana de l'església (que ja hem vist per les visites de 1404 i 1421 que es trobava molt malmesa) va ser completament derruïda i ja no es va reconstruir posteriorment. Així, la nova església del castell estava constituïda només per la nau central i la de migdia, cosa que va comportar una important modificació de la seva morfologia, del seu accés (es degué de recentrar la porta tapiant l'antiga i construint l'actual amb la seva escala semicircular) i sobretot del sistema de coberta. El tancament pel nord es va fer construint un mur format per carreus de travertí molt ben tallats procedents d'altres construccions.

A l'exterior, l'espai que antigament ocupava la nau nord va quedar desafectat i descobert, essent aprofitat parcialment per a la construcció de la muralla de tancament del recinte sobirà que anava des de la nova façana nord de l'església fins a enllaçar amb la torre nord del castell.

El 1492, en les provisions que es fan després de la visita pastoral a la capella de la Santíssima Trinitat, s'afirma que donat que l'església parroquial és oberta i ben construïda, abans de tres mesos el rector haurà de portar-hi el Santíssim Sagrament així com els ornaments del culte sota pena de 25 sous. També es mana reconstruir, abans d'un any, la casa del rector situada dins el recinte del castell¹².

¹¹ Vegeu: RIU i BARRERA, E.: Informe preliminar de l'excavació efectuada a la nau de tramuntana de l'església de Santa Maria del Castell de Claramunt (La Pobla de Claramunt-ANDÒIA). Inèdit.

¹² ADB. Visites pastorals, vol 22, f. 216v

En aquesta mateixa visita es condemna al rector de la parròquia per què ja ha caducat la llicència per traslladar el S. Sagrament a la capella de la Trinitat, i aquest no ha estat retornat al lloc que li correspon tot i que l'església parroquial està ja arreglada. En canvi, la capella de la Trinitat té algunes deficiències.

En la visita que es realitza a continuació a l'església de Santa Maria de Claramunt s'especifica que no hi havia el cos de crist que es trobava a la capella de la Trinitat així com part dels ornaments de l'església. Es recorden les provisions fetes al respecte en la visita a la capella de la Trinitat. En aquesta mateixa visita es van tota una sèrie de provisions com ara: arreglar la campana, fer unes portes noves i arranjjar el sostre de la sagristia, pavimentar o enrejolar l'església i reedificar els altars de Sant Miquel i Sant Jaume.

D'altra banda, i pel que fa a la capella de Santa Margarida, el visitador especifica que es trobava completament destruïda, i mana utilitzar totes les rendes del seu benefici per arreglar-la¹³.

Sembla clar que tot i la reconstrucció de l'edifici de l'antiga església parroquial i l'evident intenció dels visitadors i del bisbat de restituir-hi la seu parroquial, es va topiar amb l'oposició del clergat i dels fidels de la Pobla que, com diu Josep Riba "s'havien acostumat als avantatges de no pujar ni baixar la muntanya del castell per tal de complir els seus deures i recabar assistència religiosa"¹⁴.

¹³ ADB. Visites pastorals, vol 22, f. 219v-220r.

¹⁴ RIBA GABARRO, J. La Pobla... op. cit. p. 212

Així, després que la visita d'octubre de 1492 instés al rector a tornar el Santíssim Sagrament a l'església parroquial, les gestions del rector per evitar-ho van tenir com a resultat la concessió d'una llicència, donada el 21 de novembre del mateix 1492, per la qual es permetia mantenir el S. Sagrament a la capella de la Santíssima Trinitat fins que fos refeta la casa del rector situada "intus clausuram dicti castris". S'indica que l'església parroquial "invenientesque etiam jam reparatam et seu rehedificatam in partibus illis in quibus corruerat provisionem"¹⁵.

Evidentment la casa del rector dalt del castell no es va arribar a reparar mai i la capella de la Trinitat va esdevenir definitivament parroquial. De fet, la visita de 1508 reconeix que la capella del castell ja no és la parroquial, dignitat que ha assumit la de la Pobla¹⁶. Es considera la del castell com una capella privada en la que es celebra la missa en algunes festivitats de l'any.

Hi ha tota una sèrie de visites pastorals al llarg del segle XVI que ens van parlant de la progressiva degradació del temple del castell, amb la desaparició dels beneficis que s'hi havien fundat i de la major part dels ornaments. El 1568 es va beneir un nou cementiri al costat de la capella de la Trinitat¹⁷ amb la qual cosa també es va abandonar progressivament el fossar del castell en el qual, però, es va con-

¹⁵ ADB. Registres de Gratiarum, vol. 1491-1495, fol. 75v.

ADB, Visites Pastorals, vol. 29, fols. 295v-296r

¹⁷ ADB. Registre de Gratiarum, vol. 1566-1575, f. 78v-80r.

tinuar enterrant almenys fins al 1646¹⁸. Aquest abandonament progressiu va acabar afectant a l'estructura arquitectònica de l'edifici, la degradació de la qual va provocar, l'any 1606 el seu abandonament definitiu pel culte. Malgrat això l'església del castell, i especialment la capella annexa de Santa Margarida van continuar presents en la vida religiosa de la comunitat fins al segle XX¹⁹.

¹⁸RIBA GABARRO, J. La Pobla... op. cit. p. 216

¹⁹ En aquest sentit es pot trobar una descripció de l'aplec a la capella de Santa Margarida així com diversos relats de tradicions i llegendes sobre el castell de Claramunt a: BRASO i VAQUES, M.: Claramunt, Barcelona, Dalmau ed., 1964. (Monografies del Club Excursionista de Gràcia, 1).

IV MOTIVACIONS DE LA INTERVENCIÓ I OBJECTIUS

La present intervenció va tenir com a objecte realitzar una sèrie de sondeigs a la zona del recinte sobirà del castell per tal de valorar les restes arqueològiques de les àrees que serien afectades pels treballs de restauració. D'altra banda es pretenia realitzar l'excavació dels sectors en els que la intervenció arquitectònica afectés el sediment arqueològic.

D'aquesta manera es va preveure la intervenció en sis sectors ben diferenciats (vegeu planol annex):

Sector I: Gran sala rectangular situada en la part més alta del recinte sobirà. Es va preveure la realització d'una cala de 6 x 2 metres. L'objectiu era esbrinar la potència arqueològica de la zona i la presència d'estructures anteriors per sota dels nivells actuals.

Sector II: Àrea situada just davant de la torre Nord-Est del recinte. La intervenció en aquesta zona havia de ser extensiva donat que calia rebaixar completament el sector per donar accés a la torre mitjançant una gran escala.

Sector III: Torre Nord-est. Calia realitzar l'excavació en extensió del seu interior.

Sector IV: Sondeig a realitzar en la cantonada N-W del pati situat davant l'església. L'objectiu d'aquest sondeig era la documentació en aquesta zona de l'arrencament de la muralla antiga del castell, ja que l'emmerletada que es conserva en l'actualitat va ser fruit de la restauració de 1915.

Sector V: Petit sondeig a realitzar al costat de la muralla emmerletada. La intervenció s'havia de centrar en la zona escollida per a la ubicació d'un dipòsit per a combustible. Estava prevista l'excavació dels nivells inferiors, corresponents a un moment anterior a la construcció de la muralla nova.

Sector VI: Fossat. Calia realitzar una cala de 10 x 1,5 m per tal d'esbrinar la potència arqueològica del fossat i la informació que proporcionava.

Metodologia

El mètode de registre de les dades que facilita l'excavació és el proposat per E.C. Harris i per A. Carandini, modificat a partir de la pràctica arqueològica en aquest tipus de jaciments i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Per al registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominats "Unitat Estratigràfica" (u.e.) que individualitza uns de altres. Cada u.e. té una fitxa en la que s'indica: la seva ubicació en el contexte general del jaciment, la seva ubicació en les plantes i seccions, la seva definició i la seva posició física respecte a les altres unitats estratigràfiques. S'ha utilitzat també un suport informàtic per aquest registre que facilita l'ús, consulta, correcció i impressió de les fitxes estratigràfiques. Finalment s'ha realitzat una llista-resum de les mateixes que s'incorpora en la memòria final.

El material gràfic està compost per plantes generals i de detalls concrets que ens aporten una visió sincrònica de les

fases del jaciment; seccions en les que es representa la successió estratigràfica que facilita la comprensió diacrònica de l'evolució del jaciment; i, per suposat, el material fotogràfic imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Pel que fa a la numeració de les unitats estratigràfiques s'ha optat, a fi de facilitar el treball de relació de les dades per a la seva interpretació, per seguir numeracions diferenciades per a cada sector. De manera que al sector I el llistat de u.e. comença per núm. 100, al sector II, pel 200, etc.

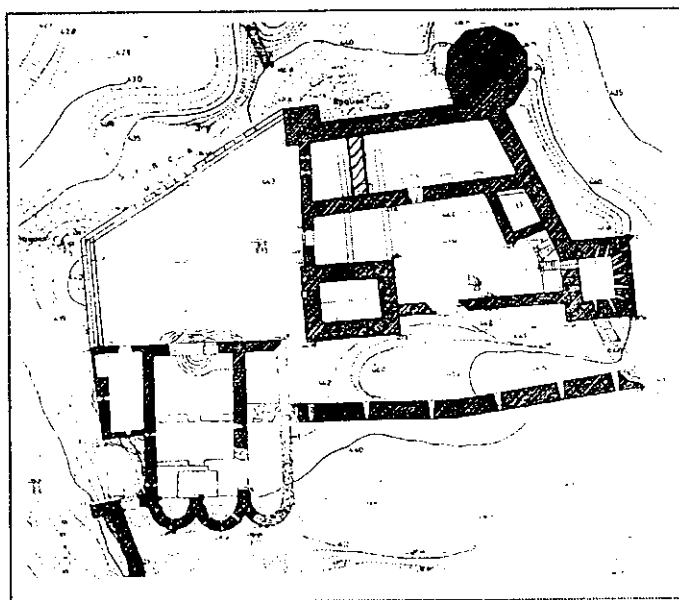
V PROGRAMA DELS TREBALLS I DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

Donada la pròpia estructura de la intervenció que va estar basada en la realització de sondeigs arqueològics en diversos indrets de l'edifici, procedirem a la descripció separada de les intervencions realitzades en cadascun dels diferents sectors estudiats.

SECTOR I

Correspon a la gran sala rectangular que ocupa tota la cara oest del recinte. La intervenció en aquest sector va consistir en la realització d'una cala de sondeig de dos metres que ocupava tota l'amplada de la sala en la seva meitat sud.

En el moment d'iniciar-se l'excavació el terra de la sala estava compost per un paviment de sorra i calç (u.e. 101), molt disgregat que havia estat realitzat per habilitar el recinte de la sala com a cobert per al tancament de ramats. Aquesta utilització ve demostrada per la presència d'un sòl d'utilització (u.e. 100) per sobre d'aquest paviment, que està compost fonamentalment per terra i excrements.

Per sota d'aquest paviment aparegué un nivell de runes modernes (u.e. 106) que li servia de preparació i que alhora reblia els desnivells de la roca natural que començava a aflorar ampliament per sota del mateix paviment. De tota manera es van conservar de manera residual, les restes d'un antic paviment de calç blanca (u.e. 104) que correspondria a un moment d'utilització anterior. En nivells inferiors apareix ja en tot el sector la roca natural.

Conclusions

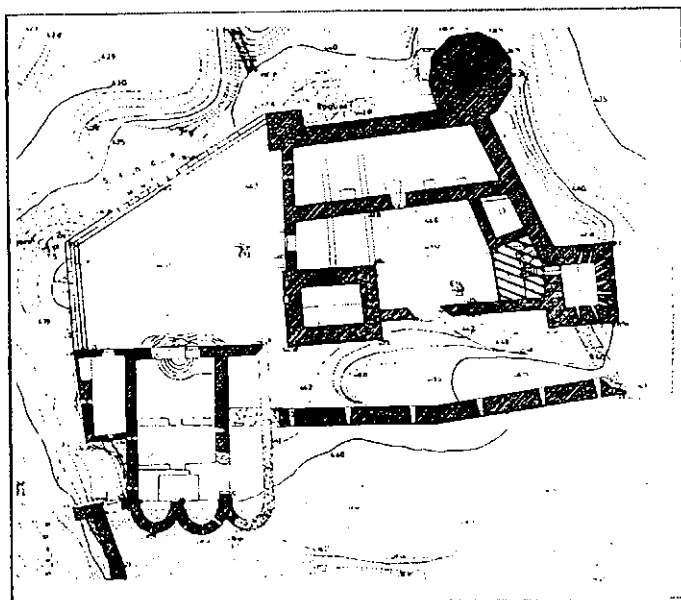
Així doncs, l'excavació de la sala va donar com a resultat la constatació de la inexistència de potència arqueològica en aquest sector. El fet que aquesta part del recinte ocupa la part més alta de la muntanya en la que els afloraments de la roca són més intensos, explica aquest fet.

En tot cas, l'excavació ha permès documentar minimament l'existència d'almenys dos moments d'utilització de la sala determinats pels dos paviments apareguts, l'un de datació molt difícil i el darrer datable de la dècada de 1980.

SECTOR II

L'excavació realitzada en el pati central del recinte sobirà del castell es va centrar en aquest extrem nord-oriental determinat pel mur sud de la torre, la cisterna i la muralla de tancament del pati.

En el moment d'iniciar-se la nostra intervenció, el sector es trobava completament cobert per un nivell d'abandonament format per terres i sorres de color marró clar (u.e. 200) que descendia de manera atalussada des de la paret sud de la torre i vers el centre del pati. Es tractava d'un abandonament bastant recent, almenys en els seus nivells superiors, ja que contenia força deixalles modernes.

A banda de l'estrat d'abandonament es documentaven en el sector una sèrie d'estructures constructives:

En primer lloc, un petit envà de mamposteria (u.e. 201*), perpendicular al mur de la torre a la que es lliurava a l'alçada del dintell de la porta d'entrada. Es tracta d'un mur de factura molt precària, fet amb pedra i terra, que en el moment d'iniciar-se l'excavació es trobava ja força des-

ballestat.

En segon lloc, un mur de mamposteria (u.e. 203*), perpendicular al mur de la torre i que havia servit de suport a una escala que comunicava el pati amb el terrat del castell. En el moment d'iniciar-se l'excavació l'escala ja havia estat enderrocada.

En tercer lloc, una escala de graons de pedra (u.e. 211*) que salvava el desnivell existent entre el terra del pati i l'entrada a la torre Nord.

Donada la seva potència arqueològica, es va procedir a l'excavació dels nivells superiors de l'estrat d'abandonament, u.e. 200, amb màquina excavadora. Durant l'excavació d'aquest nivell van aparèixer les restes d'un petit mur perpendicular a 201* (u.e. 206*). Aquest envà tancava una petita habitació situada en la cantonada nord-est del sector i que degué ser construïda en els darrers moments d'utilització del castell. D'altra banda també es va poder documentar l'existència de l'arrencament d'una arcada (u.e. 241*), encastada en el mur 205*, que devia correspondre a una estructura que cobria parcialment el sector.

Un cop excavat el nivell d'abandonament u.e. 200 va aparèixer el nivell d'utilització de la petita habitació formada pels murs u.e. 201* i 206*. Es tracta d'un estrat (u.e. 210) format per terres i sorres de color marró clar amb pedres i restes de guix. Per sota d'aquest nivell es va documentar un estrat d'uns 50 cms de potència format per terres i argiles de color gris fosc (u.e. 207) que unifica el conjunt del sector entre els murs 203* i 205*. En l'espai entre els murs 205* i 209*, per sota de la u.e. 200 va aparèixer una estruc-

tura (u.e. 221*) que posteriorment es va identificar com una petita pilastra adossada al mur de la cisterna i que probablement caldria posar en relació amb l'arrencament d'arcada que va aparèixer a l'altre costat del sector.

Finalment, en la zona sud-oest del sector va aparèixer, sota l'abandonament u.e. 200 un forat de forma quadrangular, d'aproximadament 2 x 2 metres que talla el conjunt de l'estratigrafia del sector fins pràcticament el nivell de la roca natural. Aquest retall està reblert per dos nivells de terra i pedres de gran i mitjà tamany (u.e. 208 i 214) el primer dels quals contenia força deixalla moderna.

Per sota del nivell 207 apareixen una sèrie d'estrats: les u.e. 222, 225 i 231 en la banda oriental del sector i la u.e. 213 en l'occidental que es caracteritzen per la presència de restes de guix, calç i pedres en la seva composició, definint així una fase de construcció que en el cas de la u.e. 213 s'ha pogut identificar com la corresponent a la fonamentació del mur 203*.

Un cop excavat aquest grup d'estrats es va documentar un nivell de terres de color marró, barrejat amb argiles grises que unificava tot el sector. Per la seva banda i un cop excavat l'estrat 213 i derruït el mur 203*, va aparèixer un mur de grans dimensions (uns 140 cm d'amplada), en direcció nord-sud que es perllongava per sota del mur de tancament pel nord.

Sota l'estrat 218 va aparèixer un nivell de paviment (u.e. 226) format per una preparació de terra de color marró clar sobre el que es devia assentar una capa d'argamassa de calç que funcionaria com a paviment i que en el moment de l'exca-

vació havia pràcticament desaparegut, apareixent de manera fragmentaria en alguns indrets del sector. L'element més significatiu d'aquest nivell era una estructura formada per un marc quadrangular de pedres de tamany mitjà al centre de les quals hi havia una llosa quadrada que tenia senyals d'haver posseït una argolla. La primera interpretació va ser identificar-la amb la boca d'una sitja, però l'obertura de la mateixa va demostrar que es trobava situada pràcticament sobre la roca, i no van aparèixer indicis de la possible utilització d'aquesta estructura.

Un cop excavat el paviment 226, va aparèixer de manera generalitzada a tot el sector un estrat de terres de color marró fosc, bastant compactes, amb gran abundància de material ibèric, tot i que la datació de l'estrat és plenament medieval. Aquest estrat cobria directament la roca natural en la major part del sector, en algunes àrees els nivells més profunds eren ocupats per l'estrat u.e. 338, caracteritzat per la seva compactació. També es van poder documentar per sota de 226, les restes d'una estructura que podria identificar-se com un mur molt arrassat, directament assentat sobre la roca natural i que podria pertanyer a una fase anterior a la construcció del castell, possiblement atribuïble a la fase ibèrica de l'ocupació del turó del castell. També per sota del paviment 226 es va poder documentar la rasa de fonamentació del mur 205* (u.e. 236) que estava reblerta per un estrat de terres sorrenques de color marró-groguenc.

Conclusions

Malgrat les dificultats per poder establir una cronologia clara de la vida de l'edifici, els treballs d'excavació

arqueològica en aquest sector han permès la identificació d'una sèrie de fases constructives que tot i representar de fet només l'evolució d'aquesta area concreta de l'edifici permeten una aproximació general a la història del castell.

FASE 0 (40-100 a.C.)

Correspon a la fase de poblament ibèric del turó del castell. A través dels materials ibèrics apareguts en els rebliments inferiors d'aquest sector s'ha pogut determinar aproximativament la cronologia d'aquesta fase prèvia, completament destruïda en el moment de construcció de l'edifici del castell. No s'ha conservat cap u.e. que s'hi pugui relacionar directament, només les restes del mur 239* podrien atribuir-se a aquesta fase, tot i que aquesta hipòtesi no pot ser demostrada arqueològicament, donat el caràcter completament residual de l'estructura.

FASE I (S. X - finals segle XIII-XIV)

Ja hem vist en apartats anteriors com el castell de Claromunt es troba documentat ja des del segle X. Respecte a les estructures corresponents a aquesta primera època poca cosa podem dir, especialment després de la verificació de la manca de potència arqueològica en la zona de la sala del castell on presumiblement es trobarien les estructures més antigues de l'edifici.

En tot cas, i pel que fa al sector II, tenim documentada la presència d'un fragment de muralla (u.e. 224*) que podríem relacionar amb aquest primer moment, juntament amb la u.e. 232 que seria un residu del nivell de terres de l'exterior del castell en aquell moment. De tota manera caldria con-

cretar millor l'atribució cronològica d'aquesta estructura.

FASE II (finals s. XIII-XIV)

El 1306 el vescomte de Cardona va comprar el castell de Claramunt. És possible que en el marc d'aquesta compra i a fi d'assentar el domini dels Cardona en aquestes terres, es verificuessin en el castell les reformes que determinen aquesta segona fase de l'edifici.

Aquesta reforma ve determinada per l'ampliació del castell, amb la construcció de la torre Nord que, per la seva banda va comportar el desplaçament cap a l'est de la muralla de tancament del recinte. En aquest sentit, la muralla 224* degué ser enderrocada, conservant-se el seu extrem nord en tant que suport de l'estructura d'accés a la terrassa del castell i al pis superior de la torre Nord.

Sembla bastant probable que en un primer moment la muralla est del pati es construís lleugerament més enretirada que en el seu traçat actual, verificant-se posteriorment, tot i que probablement dins aquesta mateixa fase, un avançament de l'estructura vers l'est. Aquesta hipòtesi s'explica per la presència en el mur sud de la torre de les restes de la connexió arquitectònica d'un mur paral·lel a l'actual tot i que lleugerament enretirat respecte a aquest.

Les reformes d'aquesta fase es completen i segellen amb la construcció d'un paviment, u.e 226, que conecta perfectament amb la porta d'accés a la torre.

Des del punt de vista dels materials arqueològics apareguts en els sediments corresponents a aquesta fase (fonamen-

talment ceràmica grisa medieval, i amb alguns exemples de vidrada i pisa, fins i tot decorada amb verd i manganès) ens donen unes cronologies que si bé no són anteriors a finals del segle XIII tampoc no permeten avançar-nos gaire en el segle XIV.

FASE III (S. XIV)

Ve determinada per la construcció del mur 209* i, per tant, de la cisterna adossada a la muralla nord del castell. La resta del sector mantindria molt probablement les característiques de la fase anterior.

Els criteris de datació d'aquesta fase són la cronologia relativa dels elements constructius. Així la cisterna s'adossa al mur de la muralla nord, construït en la fase anterior, al temps que els elements constructius de la fase IV es lliuren parcialment a aquesta cisterna. Així doncs la cronologia s'estableix amb uns límits que venen determinats per les fases anterior i posterior.

FASE IV (S. XIV-XV)

Es caracteritza per la construcció d'una arcada que abarcava tot el sector probablement generant una petita volta que es lliurava al mur de la torre. Aquesta estructura arrencava del basament 221*, adossat a la paret de la cisterna, i recolzava en el mur 205*, on s'ha conservat, encastat en l'aparell del mur, l'arrencament de l'arcada (u.e. 241*).

La funcionalitat d'aquesta estructura és difícil de determinar tot i que el més probable és que es pugui relacionar amb l'accés als pisos superiors de la torre nord.

FASE V (Finals segle XV)

Després de l'enderrocament del castell de Claramunt ordenat per la Generalitat en el marc de la guerra civil de Joan II, destrucció que es verificà pels volts de 1463, es va dur a terme la restauració del conjunt, que cap a finals de segle ja devia estar totalment acabada.

No se'ns ha conservat cap estrat de destrucció que avaluï els fets de 1463 que per altra banda són perfectament coneguts a través de la documentació escrita. Sembla probable que amb la restauració es procedís a un desenrunament complet del castell que ha impedit la documentació de la fase almenys en els sectors estudiats.

En aquestes condicions es fa difícil saber quin abast va tenir la destrucció, especialment en aquest sector. En tot cas tendim a pensar que degué afectar especialment a la torre nord que probablement va perdre en aquest període els seus pisos superiors, quedant fins i tot parcialment clausurada durant un cert temps. També degué ser destruïda la volta adossada a la torre que havia estat edificada en la fase anterior i l'escala d'accés al pis superior. És possible que la muralla est en resultés igualment afectada tot i que això no es pot demostrar arqueològicament.

Fel que fa al sector que ens ocupa, la restauració del castell va suposar importants modificacions. En primer lloc la destrucció definitiva de la muralla primitiva i la seva colmatació a través de l'estrat 218. Sobre la mateixa muralla es va construir un mur més estret (u.e. 203*) que serviria de suport per a la nova escala d'accés al terrat del castell

després de la destrucció de l'antiga volta. Finalment es va construir el muret 230* que tancava l'espai situat entre la cisterna i el nou mur. Aquestes obres van generar els estrats 222, 223, 225 i 231.

Posteriorment es va procedir a l'aixecament del nivell d'utilització del pati, mitjançant un abocament intencionat de terres que va donar lloc a l'estrat 207 i que tenia l'objectiu de clausurar l'entrada a la torre nord. Per sobre de 207 devia haver-hi el paviment d'utilització del pati durant aquesta fase.

La datació d'aquesta fase, ben determinada des d'un punt de vista històric, és perfectament refrendable arqueològicament ja que el conjunt de materials documentats en els estrats corresponents a aquest moment són datables de cap a finals del segle XV, per la qual cosa la datació de la fase queda absolutament lligada tant des d'un punt de vista documental com arqueològic.

Així doncs, a finals segle XV, un cop acabades les reparacions del castell aquesta zona del pati central havia sofert una sèrie de transformacions considerables, la més destacable de les quals era l'aixecament del paviment del recinte fins a tapar l'entrada de la torre nord que probablement s'havia vist privada dels seus pisos superiors durant els incidents de la guerra civil. Aquest aixecament va suposar la colmatació de totes les estructures de les fases anteriors en aquesta area.

Les motivacions de la clausura de la torre són difícils de determinar. És possible que estigués previst transformar-la en una cisterna o simplement que les reparacions que neces-

sitava fossin de tal entitat que resultés aconsellable clausurar el recinte en espera de poder realitzar l'obra.

FASE VI (S. XVII)

Aproximadament un segle sembla que va durar la clausura de la torre nord del castell. Així a finals del segle XVI o, més probablement començaments del XVII, com ho demostren les ceràmiques de reflexes metàl·lics del tipus pinzell-pinta associades a aquesta fase, es va construir una escala amb graons de pedra que baixava des del nivell del terra del pati fins a trobar la porta d'accés a l'interior de la torre.

Per a la realització d'aquesta escala va ser precís en primer lloc rebaixar parcialment el nivell de paviment determinat durant la fase anterior i posteriorment excavar una trinxera atalussada en els rebliments col·locats a finals del segle XV per tal d'accedir a la porta de la torre. Aprofitant el desnivell de la trinxera es col·loquen els graons formant l'escala que s'ha conservat fins a l'actualitat. Es probable que en aquest moment es modifiqués també, si més no parcialment, l'escala que accedia al terrat.

Es probable que durant un temps a començament d'aquest període la torre nord s'utilitzés com a presó tal i com indica algun autor²⁰. De tota manera la recuperació de l'espai inferior de la torre no va suposar una restauració de la mateixa ja que sembla que els seus nivells superiors no van arribar a restaurar-se mai.

²⁰ Vegeu supra notícia històrica

FASE VII (s. XVII-XX)

Poc podem dir de l'evolució del castell durant els següents segles més enllà del que ja s'ha indicat en la introducció històrica. Sembla que l'edifici va anar evolucionant, com la majoria de castells i cases senyoriales secundàries, cap a un ús de tipus agrícola com a centre de l'explotació i emmagatzemament de les rendes del senyor del castell en el terme.

Aquest tipus de contexte és el que dibuixa l'inventari del castell, datat de finals del segle XVII i ja citat anteriorment, en el que els elements d'explotació agrícola són determinants.

Des d'un punt de vista constructiu, i pel que fa a aquest sector en concret només hem pogut documentar una estructura associable a aquest moment. Es tracta d'una petita habitació situada entre l'escala d'accés a la torre nord i la muralla. A tal fi es van construir dos petits murs (u.e. 201* i 206*). Aquesta petita estança degué tenir una utilització molt marginal (del tipus d'un cobert per a les eines, o semblant) i donada la seva poca qualitat constructiva degué tenir una vida molt curta.

FASE VIII (1915)

La restauració del castell de Claramunt que es va dur a terme aquest any no sembla que afectés a aquest sector, almenys no s'ha pogut documentar arqueològicament aquest fet. En tot cas, durant aquesta restauració es va procedir al placat de la muralla est del pati amb unes plaques quadràn-

gulars de pedra tosca i es probable que es realitzés algun tipus de consolidació de l'escala d'accés al terrat i de les parets de la cisterna i la torre.

FASE IX (1915-1992)

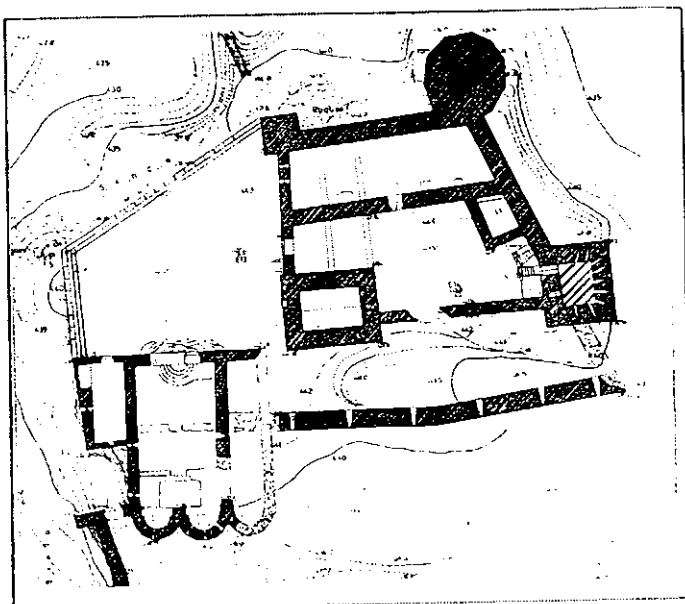
Ve determinada per l'obertura de la fossa 212* i la seva colmatació posterior a través dels estrats 208 i 214. Tant per la seva forma gairebé quadrada, com per la seva posició (prop de la cantonada de la cisterna i davant mateix de la seva sortida) en fan pensar que es tracta d'una antiga cala de sondeig arqueològic realitzada en el castell en el marc d'alguna de les excavacions arqueològiques documentades o bé per part d'algun grup d'aficionats a la història dels castells. Aquesta intervenció va suposar la desaparició total de la estratigrafia en tota l'àrea així com la destrucció del tram meridional de la muralla primitiva.

Finalment cal mencionar el potent nivell d'abandonament final del sector, determinat per l'estrat 200 en el que es pot documentar la degradació progressiva del recinte i la seva destrucció especialment intensa durant els darrers anys.

SECTOR III

Està constituït per l'interior de la torre quadrangular que tanca pel nord-est el recinte sobirà del castell. En aquest àmbit i donat que la intervenció arquitectònica afectava al conjunt del recinte, es va procedir a l'excavació en extensió del sector.

En el moment d'iniciar-se la nostra intervenció, l'interior de la torre es trobava cobert per un nivell de terres de color marró clar, molt fines i contaminades amb calç, pedres i deixalles actuals (u.e. 300), d'entre 5 i 15 cm de potència format a partir de pols i aportacions de

terra procedents de l'exterior de la torre, aportacions propiciades per la utilització del sector com a dormitori per part de grups d'excursionistes, com ho demostra la troballa d'una brúixola enterrada en aquest rebliment.

Per sota d'aquest nivell superficial apareixia un petit estrat d'abandó, u.e. 301, format per terres de color marró fosc bastant compactes que cobria un altre estrat (u.e. 306), d'uns 40 cm de potència, format per terra i calç en la superfície del qual es va formar, per trepitjament, un sòl d'utilització de l'interior de la torre (u.e. 301).

Per sota d'aquest rebliment i a tot el llarg del mur nord de la torre (u.e. 303*), es va documentar una rasa (u.e. 311*) d'uns 70 cm d'amplada en la seva part superior i uns 40 cm en la inferior que arribava fins a 1,3 m de fondària. Aquesta rasa estava reblerta per un únic estrat (u.e. 310) format per terres de color marró clar molt contaminades amb calç i pols, així com pedres de tamany petit i mitjà. Aquest estrat seria gairebé assimilable al nivell 306 que el cobreix.

A continuació es va documentar un altre nivell de rebliment (u.e. 308), d'uns 20 cm de potència que apareixia de manera uniforme per tot el sector i que estava format per terres de color gris, amb contaminacions de calç blanca i terres marronoses.

Per sota d'aquest rebliment apareixia un paviment d'argamassa de calç blanca (u.e. 312), d'entre 5 i 10 cm de gruix, que apareix especialment en la meitat oest del sector, havent desaparegut completament en el terç est de la torre. A continuació es va documentar un nivell de terres i argiles de color gris, amb inclusions de guix i carbons (u.e. 313) que cobria uniformement el sector, excepte a la zona nord-est on ha desaparegut deixant lloc a una taca de terres de color marró amb contaminació de calç (u.e. 314).

Un cop excavat el nivell 313 es va documentar un sòl d'utilització format per l'enduriment per trepitjament de la part superior d'un potent nivell de terres de color marró clar bastant fines, amb algunes pedres en la seva part inferior així com inclusions de guix i galera. Aquest estrat, d'uns 60 cm de potència màxima inicia el rebliment del des-

nivell de la roca natural en el sector. Aquest terraplenament es completa en els nivells inferiors de la torre (fonamentalment en el basament del mur 303*) amb els estrats 318 i 319, tots dos formats per terres de color marró fosc, amb inclusions de guix, material constructiu i galena.

En la zona est de la torre i per sota 316 apareix una aglomeració de pedres (u.e. 320*) situades directament sobre la roca natural que serveix d'anivellament en aquella zona.

Finalment, en la part més baixa del mur 303* apareix una petita banqueteta de fonamentació de l'estructura que assenta directament sobre la roca en aquest sector.

Conclusions

L'estudi arqueològic de l'interior de la torre nord ha permès determinar les directrius fonamentals de la seva evolució arquitectònica, afavorits pel fet que es tracta de l'excavació de la totalitat d'un sector arquitectònicament coherent. De tota manera, igual que passa en la resta del castell les precisions cronològiques són molt vagues i es basen en les posicions relatives entre els diferents elements tant arquitectònics com arqueològics.

FASE 0 (Món Ibèric)

Tal com passava en el sector II definim una fase prèvia del sector datable en el món ibèric. En el cas que ens ocupa, i a través del material recuperat, ens trobaríem davant una fase més antiga que la documentada en el sector II. Així, mentre l'horitzó ibèric de l'àrea veïna es concretava en la primera meitat del segle I, el d'aquest sector és força més

antic (entre els segles III i V a.C)²¹.

No s'ha conservat cap estructura associable a aquesta fase tot i la important quantitat de material ibèric que es va trobar en els nivells de rebliment inferior del castell. La construcció de l'edifici degué provocar la destrucció completa de les estructures antigues en aquest sector.

FASE I (Finals segle XIII-XIV / Finals segle XV)

En aquest moment, possiblement en relació amb l'entrada del castell de Claramunt en l'òrbita dels Cardona, es va realitzar una ampliació del castell vers el nord-est, amb la construcció de la torre nord i l'avançament de la muralla del pati interior.

Aquesta construcció va determinar l'edificació dels murs de la torre i el terraplenament posterior del seu interior donat que la torre es trobava ja en l'inici del pendent de la muntanya. Aquest rebliment de l'interior de l'edifici fins assolir un nivell adequat per al seu ús va provocar la constitució dels estrats 316, 318, 319 i 320 que anivellen el pendent natural fins a crear un pla en la superfície de 316 que va ser el primer sòl d'utilització de l'interior de la torre encara en el seu moment de construcció.

Un cop aconseguit un nivell uniforme a l'interior de l'habitació es va col·locar un paviment de calç (u.e. 312) que cal considerar com el d'utilització de la torre durant

²¹ Per a la determinació dels criteris de datació de la ceràmica ibèrica del Castell de Claramunt vegeu infra el capítol sobre el material antic realitzat per Jordi Morer.

aquesta primera fase.

Els materials arqueològics associats a aquests nivells són molt uniformes (ceràmica grisa medieval fonamentalment, tot i que hi apareix residualment ceràmica vidrada) i ens porten a una cronologia de començaments de segle XIV o finals del XIII aproximadament, coincidint així amb la cronologia que per a la fundació de la torre nord es va arribar al sector II.

En aquesta primera fase el paviment de l'interior de la torre estaria uns 60 cm per sota del sòl actual del passadís d'accés. En aquest sentit cal considerar la possibilitat que l'actual nivell de l'accés sigui resultat d'un recreixement posterior mentre que l'accés primitiu es realitzés mitjançant una escala o una rampa que salvés el desnivell entre l'exterior i l'interior de la torre.

FASE II (Final Segle XV - S. XVII)

Durant aquest període, tal i com hem vist en les conclusions del sector II, la torre va restar clausurada, mercès a les reformes efectuades en el castell després de la destrucció parcial de 1463.

Aquest període de clausura no ha deixat cap mena de senyal arqueològica. En tot cas es detecta clarament el salt cronològic entre la fase I i la III que permet confirmar, tot i que indirectament, aquesta fase.

FASE III (S. XVII)

La reobertura de l'interior de la torre, que ja hem vist documentada en el sector II a través de la construcció de

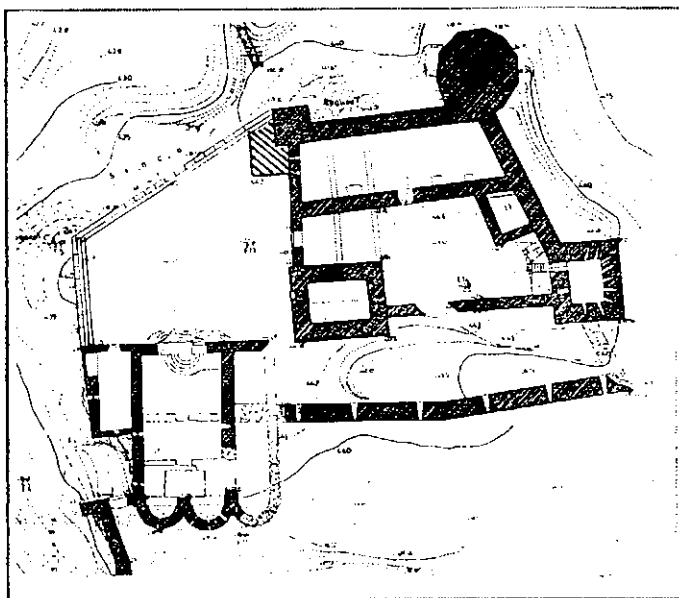
l'escala d'accés, va suposar alguns canvis en la construcció. En primer lloc, es va anul·lar l'antiga escala o rampa d'accés, construint l'actual passadís. Aquest fet va suposar la necessitat d'elevat en 60 cm el nivell del paviment de l'interior de la torre. Aquesta necessitat va determinar l'abocament de terres a l'interior del recinte. Donant lloc a la formació, primer, de la u.e. 308 i posteriorment de l'estrat 306. Durant aquest procés (concretament entre l'abocament dels estrats 308 i 306) es va realitzar una rasa a tot el llarg del mur nord de la torre probablement per tal de verificar-ne la solidesa o realitzar alguna consolidació. Aquesta darrera possibilitat explicaria l'existència, a aquest nivell, d'un conjunt de pedres amb almenys una cara ben tallada, que s'acumulaven en la cantonada nord-est de la torre. Posteriorment es va aprofitar la superfície de la darrera capa de rebliment per a la creació d'un sòl de terra trepitjada que és el darrer que se'ns ha conservat.

La utilització del recinte durant aquest període és difícil de determinar. Ja s'ha apuntat la possibilitat que, almenys durant els primers temps, s'utilitzés com a presó de dones. En tot cas l'ús posterior ens és desconegut ja que no s'ha conservat cap paviment entre la colmatació de començament segle XVII i l'abandonament definitiu corresponent ja al segle XX. De tota manera, i donada la ubicació de la torre i les dificultats del seu accés sembla probable que tingués sempre una consideració marginal dins el conjunt.

SECTOR IV

Es tracta d'una cala de sondeig realitzada en la cantonada nord-oest del pati exterior del castell, per tal de documentar l'arrencament i traçat de la muralla antiga del recinte, enderrocada el 1915 i substituïda per l'actual amb merlets.

Inmediatament després d'iniciada l'excavació del nivell superficial de cobertura vegetal del sector (u.e. 400), es va poder documentar l'existència d'una estructura semicircular, encaixada en la cantonada de l'edifici. Aquesta estruc-

tura (u.e. 401*), probablement circular en origen, havia estat parcialment trencada i destruïda, probablement en el moment de la restauració del pati del castell l'any 1915.

Es tractaria, per tant, d'una estructura circular constituïda per dos nivells: un nivell superior, del que només es conservava una filada i mitja de pedres, que constituïa l'espai útil de l'estructura. Per sota existia un basament molt potent constituït per successives filades de pedres posades verticalment i separades per capes gruixudes (d'entre 4 i 8 cm) d'argamassa. Aquestes capes constituïen una sòlida base per a l'estructura superior al temps que servien per

salvar els desnivells de la roca natural sobre la que s'assenta l'estructura. Aquests dos nivells es trobaven separats per un paviment de calç i terra, bastant fragmentari que serviria de sòl d'utilització de la part superior de l'estructura.

L'excavació de l'exterior de l'estructura 401* va permetre documentar un nivell d'abandonament, u.e. 408 format per terres i sorres de color marró clar que cobrien dos paviments, un de calç blanca (u.e. 415) i un altre de terra trepitjada (u.e. 411) separats per un petit envà d'uns 10 cm de gruix que es lliurava perpendicularment a l'estructura.

Al sud de l'estructura 401* es va poder documentar la superfície de la muralla antiga del castell (u.e. 403*), molt arrasada, i que partia de la cantonada exterior del castell (allà mateix on neix l'actual). Es tracta d'un mur d'uns 1,4 m d'amplada construït amb pedra del país de petit tamany, amb un aparell semblant al de la muralla exterior del castell.

Al costat de la muralla, en la cara interior es va documentar la presència d'un enterrament humà (u.e. 416) corresponent a un individu adult, que cal relacionar amb l'antic cementiri parroquial de Claramunt.

Finalment es va procedir a realitzar un seguiment del traçat de la muralla antiga per tal de determinar-ne el perímetre i la forma. Durant aquest seguiment es va poder documentar novament la presència d'enterraments antics en el pati del castell.

Conclusions

FASE I (S. XI ?)

Ve determinada per l'existència de la muralla 403 que tanca, per l'oest, el pati del castell. La cronologia d'aquesta muralla és molt difícil de determinar i arqueològicament, almenys amb els treballs que s'hi han realitzat, ha resultat impossible. En tot cas es tracta d'un element antic, equiparable amb la muralla que envolta tot el conjunt.

FASE II (? - S. XVII)

Utilització del pati del castell com a zona d'enterraments relacionada amb l'església parroquial de Claramunt. El moment de l'inici de la utilització de la zona com a cementiri és difícil de precisar, tot i que duptem a relacionar-lo amb el primer moment de l'església quan la necròpoli devia situar-se davant de les àbsis. Posteriorment, les necessitats de la parròquia degueren obligar a l'ampliació del cementiri cap a la zona davantera de l'església, on es va instal·lar fins al seu abandonament definitiu cap al segle XVII.

FASE III (S. XVII-XIX)

Durant aquesta fase, i un cop abandonat el cementiri, l'espai retorna a les activitats habituals del castell. Així s'instal·laria en aquest moment l'estructura 401* que nosaltres identifiquem com les restes del basament d'un cup. Tenim notícies de l'existència en aquesta zona d'altres estructures relacionables amb aquesta activitat.

En aquest moment la muralla de tancament del pati sembla estar bastant arrassada, com ho demostra el fet que l'estructura circular del cup recolzi en part sobre la seva superfície. En aquest sentit cal pensar que l'antiga muralla es devia haver convertit en un mer mur de contenció de les terres del pati, perdent completament la seva funcionalitat defensiva.

FASE IV (S. XIX)

Ve determinada per l'abandonament d'aquestes estructures de caire agràri que havien determinat la fase anterior.

FASE V (1915-1992)

La restauració de 1915 va afectar d'una manera molt important a aquest sector ja que va suposar la desaparició definitiva de l'antiga muralla i la construcció de la nova amb la conseqüent ampliació de l'espai útil del pati.

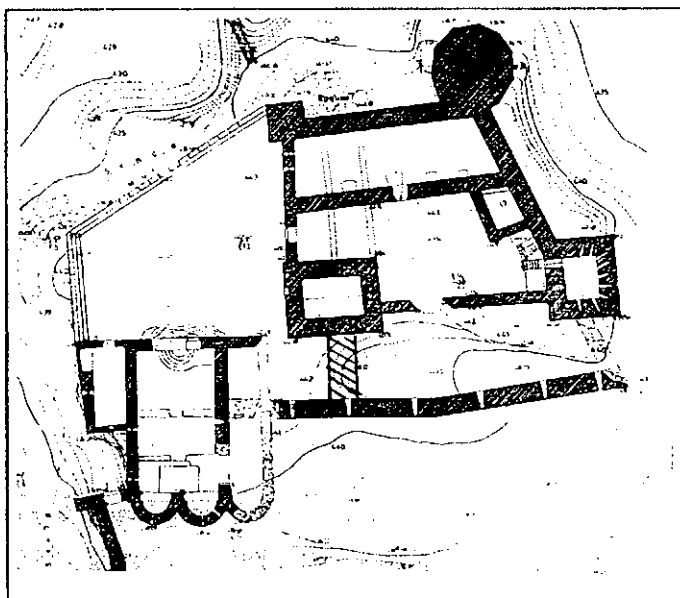
D'altra banda, aquesta mateixa desaparició de la muralla va suposar la destrucció d'una part de l'estructura circular, aquell troç que es trobava sobre la muralla que es substituïa.

Després de la reforma de 1915 i fins al moment d'iniciar-se la intervenció, no sembla que hi hagi hagut cap altra intervenció en el sector que ha sofert, com la resta del procés de degradació del conjunt castral en els darrers anys.

SECTOR VI

Està constituït pel fossat del castell. En aquesta zona es va realitzar una cala de sondeig de 2 x 5 m per tal de determinar la potència arqueològica i l'estructura general del fossat.

En el moment d'iniciar-se la nostra intervenció la zona corresponent al fossat del castell es trobava coberta per un enorme nivell de runa i deixalles modernes (u.e. 600), amb una potència d'aproximadament dos

metres, fruit de l'abandonament sofert pel castell en els darrers anys, així com de les diverses intervencions que s'hi han realitzat.

En un primer moment es va obrir d'aproximadament 5 m d'amplada²² i mitjançant una màquina excavadora es va procedir a l'extracció de la runa superficial. Un cop extreta la runa es va procedir a l'obertura de la cala pròpiament dita, d'uns 2 m d'amplada i situada al centre de la zona excavada.

²² L'obertura d'aquesta gran cala obeïa estrictament a raons de seguretat donada la inestabilitat del rebliment que cobria la part superior del sector i la profunditat a la que s'havia d'arribar.

En primer lloc es va poder documentar l'existència d'un tall gairebé vertical de la roca natural (de gairebé dos metres de fondària) en la banda oest del sector. D'altra banda es va observar com el mur de la muralla exterior recolzava gairebé immediatament sobre la roca que aflorava a uns 40 cm per sota del plà de l'espitllera iniciant un tall gairebé vertical fins al fons de l'estructura. D'aquesta manera quedava ja perfectament definit des del començament, el contorn del fossat així com la seva completa excavació en la roca natural.

Un cop extret el nivell de runa es va detectar en primer lloc dos nivells de rebliment, un (u.e. 601) format per terres i restes constructives i un segon (u.e. 606) constituït per terres marronoses molt contaminades de cendres, carbons i algunes restes constructives. Aquests dos nivells recolzaven en un altre de terres griseses clares, molt fines que descendia en pendent seguint el desnivell de la roca.

Per sota d'aquests nivells el desnivell de la roca produeix un estretament considerable del fossat que redueix en més de la meitat la seva amplada. En aquesta zona apareixen, marcades a la roca, les empremtes dels tascons que s'havien utilitzat per partir la roca en el procés de construcció del fossat.

En aquest nivell, i unificant tot el sector, apareix un estrat d'uns 10 cm de potència (u.e. 607) format per cendres negres barrejades amb terra i calç que cobreixen un gran nivell de rebliment, de més d'un metre de potència, format per terres marronoses amb moltes pedres de tamany mitjà, calç i força fragments de teula.

Per sota d'aquest estrat apareix un altre nivell caracteritzat per la presència de grans blocs de pedra que per les seves característiques (forma, constitució, tipus de talla) cal identificar com procedents de la pròpia excavació de la roca del fossat. Amb aquest nivell (u.e. 610) s'acaba el rebliment del fossat. Per sota apareix un estrat (u.e. 611) format per terres sorrenques de color siena torrat molt intens, molt compactes i completament estèrils que considerem un nivell geològic probablement corresponent a una vena de la roca natural en procés de degradació que va donar lloc a un avenc que va ser aprofitat per a la construcció del fossat del castell.

Conclusions

FASE I (finals S. XIII - XIV ?)

Podem associar la construcció del fossat amb l'ampliació de l'edifici que va donar lloc aproximadament al que avui considerem com recinte sobirà del castell i que hem datat de finals del segle XIII o començaments del XIV, moment en que també es construeix la capella de Santa Margarida. En aquest sentit, els canvis que s'havien generat en la zona superior del recinte, devien aconsellar l'excavació d'un fossat que reforçés la protecció del castell en la banda est, tancant així el segon recinte fortificat del conjunt.

Com a conseqüència de la cala de sondeig arqueològic realitzada en aquest sector s'ha pogut determinar en bona part el procés de construcció del fossat. En aquest sentit sembla que l'aprofita l'existència en aquesta zona d'una falla de la roca que generava un avenc relativament profund i

estret. En aquest sentit es va procedir a l'ampliació lateral de l'avenc amb el trencament de la roca en blocs mitjançant tascons. Els mateixos blocs despresos de les parets laterals de l'avenc durant la seva ampliació van servir per reblir els nivells més profunds de la falla, fins a obtenir un nivell més o menys uniforme, que probablement era el mateix a tot el llarg del fossat.

A partir d'aquest moment es desenvolupa la primera fase d'utilització del fossat que és el que genera l'estrat 609. Aquesta fase acaba amb la destrucció del castell durant la guerra civil de Joan II, moment al probablement pertany el nivell de cendres documentat per sobre de la utilització.

FASE II (Finals S. XV)

La reconstrucció del castell després de la guerra va suposar una important reforma del fossat amb el seu reforçament superior mitjançant l'aixecament en la seva banda est d'una muralla d'uns 2 m d'amplada que corria, en direcció nord-sud, paral·lela al fossat i connectava amb el nou mur de tancament de l'església de Santa Maria, construït després de l'enderrocament de la nau nord de la capella.

Aquesta nova muralla està perforada per sis espitlleres preparades exteriorment per a la seva utilització per armes de foc.

FASE III (ss. XVI-XX)

Durant aquest període es degué anar produint un progressiu abandonament del fossat, com ho demostra la sèrie d'estrats

601, 605 i 606. Finalment es documenta un procés de colmatació accelerat, amb diverses remocions, que deu haver afectat al fossat fonamentalment durant el segle XX com a conseqüència de les obres realitzades al pati exterior i a la capella de Santa Margarida, així com a l'abandonament generalitzat que ha sofert el recinte durant la segona meitat del segle XX.

APENDIX I: REPERTORI D'UNITATS ESTRATIGRAFQUES

SECTOR I

U.E.: 100

Definició: Estrat d'argiles de color marró fosc. Sòl d'utilització de la sala com a corral

Posició física:

Cobreix: 101

S'adossa a: 102*, 103*

Fase: II

Datació: anys 80

U.E.: 101

Definició: Paviment de ciment i sorra, bastant disgregat i tou.

Posició física:

Cobert per: 100

Cobreix: 104, 105

S'adossa a: 102, 103

Fase: II

Datació: Anys 80

U.E.: 102

Definició: Mur oest de la sala

Posició física:

Se li adossa: 100, 101, 104, 106, 107

Talla a: 107

Fase: I

U.E.: 103

Definició: Mur est de la sala

Posició física:

Se li adossen: 100, 101, 105

és solidari amb: 108*

Fase: I

U.E.: 104

Definició: Restes de paviment de calç molt fi conservat en l'extrem oest de la cala

Posició física:

Cobert per: 101

Se li adossa: 105

Cobreix: 106

S'adossa a: 102

Fase: I

U.E.: 105

Definició: Estrat de terres de color marró fosc

Posició física:

Cobert per: 101

S'adossa a: 104

Cobreix: 106

Recolza en: 108

Fase: II

U.E.: 106

Definició: Rebliment de calç, pedres i restes de runa d'obra moderna que anivella el sector. Serveix de preparació per al paviment 101.

Posició física:

Cobert per: 104, 105

Cobreix: 107

S'adossa a: 108*

Fase: II

U.E.: 107

Definició: Estrat de terres de color marró clar que apareix reblint la roca en els nivells més baixos de la mateixa.

Posició física:

Cobert per: 106

Recolza en: 1000

S'adossa a: 102*

Fase: 0

U.E.: 108*

Definició: Banqueta de fonamentació del mur 103*.

Posició física:

Cobert per: 106

S'hi recolza: 105

és solidari amb: 103*

Fase: I

U.E.: 109

Definició: Estrat de terres de color marró fosc que apareix reblint la roca entre la banquetta 108* i el primer retall de la roca al sector.

Posició física:

Cobert per: 106

Recolza en: 1000

Fase: I

SECTOR II**U.E.: 200**

Definició: Estrat de terres i sorres de color marró clar, amb algunes pedres, que cobreix el conjunt del sector. Conté força deixalles modernes. Nivell d'abandonament contemporani del sector fins al moment d'inici de la intervenció.

Posició física:

Cobreix: 206*, 207, 208, 210, 211*, 216, 221*

S'adossa a: 201*, 202*, 203*, 204*, 205*, 209*

S'hi recolza: 201*

Fase: IX**Datació:** Segle XX**U.E.: 201*****Definició:** Envà de mamposteria**Posició física:**

Cobert per: 200

Recolza en: 200

S'adossa a: 202*

Fase: VII**U.E.: 202*****Definició:** Mur Sud de la Torre.**Posició física:**

és solidari amb: 204*

Se li adossa: 200, 210, 207, 231, 237

Fase: II**U.E.: 203***

Definició: Mur de mamposteria en direcció Nord-Sud que arrenca de 104*.

Posició física:

Recolza en: 224*, 233

Se li adossa: 200, 208, 228

Talla a: 207, 213

Fase: V

U.E.: 204*

Definició: Reforç del mur 202* per lligar el mur de la torre amb la línia de l'edifici.

Posició física:

és solidari amb: 202*

Recolza en: 1000, 224*

Se li adossa: 207, 218, 226, 232

Fase: II

U.E.: 205*

Definició: Mur en direcció Nord-Sud que tanca per l'exterior el recinte del pati.

Posició física:

Se li adossa: 200, 210, 207, 218, 222, 226, 231, 237

Fase: II

U.E.: 206*

Definició: Restes d'un envà en direcció est oest que representava el tancament d'una petita peça entre els murs 201* i 205*.

Posició física:

Cobert per: 200

Recolza en: 200

Fase: VII

U.E.: 207

Definició: Estrat de terres i argiles, amb alguns carbons, de

color gris fosc.

Posició física:

Cobert per: 200, 210, 216

Tallat per: 211, 240, 203*

Cobreix a: 213, 218, 222, 225, 231

S'adossa a: 202*, 205*

Fase: V

U.E.: 208

Definició: Estrat format per pedres de tamany gran i mitjà que rebleix un forat obert en la zona S-W del sector. La terra que acompanya les pedres és molt semblant a la que conforma la u.e. 200. S'hi documenta molta brossa moderna.

Posició física:

Cobert per: 200

Cobreix a: 214, 228, 230*

Rebleix a: 212

S'adossa a: 209*

Fase: IX

Datació: 1950-1992

U.E.: 209*

Definició: Mur Est de la cisterna

Posició física:

S'adossa a: 204*

Se li adossen: 200, 208, 234

Talla: 235

Fase: III

U.E.: 210

Definició: Estrat format per terres i sorres de color marró clar amb pedres i restes de guix.

Posició física:

Cobert per: 200

Cobreix a: 207

S'adossa a: 205*, 202*

Tallat per: 240

Hi recolza: 206*, 201*

Fase: VII

U.E.: 211*

Definició: Escala amb graons de pedra que comunica amb l'interior de la Torre Nord.

Posició física:

Recolza en: 216

En relació amb: 240

Fase: VI

U.E.: 212

Definició: Interestrat d'obertura del forat situat en l'extrem Sud-Oest del sector.

Posició física:

Cobert per: 200

Talla a: 207, 218, 222, 224, 226, 232

Reblert per: 208, 214, 234

Fase: IX

Datació: 1950-1992

U.E.: 213

Definició: Estrat de terres de color marró clar, amb pedres situat al nord del sector.

Posició física:

Cobert per: 208

Fase: V

U.E.: 214

Definició: Nivell de pedres de gran tamany barrejades amb sorres de color marró fosc molt disgregades que constitueix l'horitzó superior de 234.

Posició física:

Cobert per: 208

Cobreix: 234

Rebleix: 212

Fase: IX

Datació: 1980-1992

U.E.: 215

Definició: Estrat de terres i sorres de color gris clar. Conté algunes inclusions de carbons. Es diferencia de 207 per tractar-se d'un color gris més clar i per la presència dins del rebliment de fragments de guix d'obra de tamany mitjà, així com també alguna pedra.

Posició física:

Cobert per: 207

Cobreix a: 222

Fase: V

U.E.: 216

Definició: Nivell de terres i sorres de color marró clar, amb pedres de petit tamany que serveix d'assentament a l'escala 211*.

Posició física:

En relació amb: 240*

Recolza en 207, 218, 226

Se li recolza: 211*

Cobert per: 200

Fase: VI

U.E.: 217

Definició: Petit forat de pal de 15 x 15 cm, situat per sota del darrer graó de l'escala 211*.

Posició física:

Cobert per: 216

Reblert per: 216

Talla a: 207

Fase: V

U.E.: 218

Definició: Estrat de terres de color marró amb contaminació de terres grisoses. Apareix barrejat amb calç i alguns elements de construcció (pedres i guix). Es diferencia de 207 per la seva tonalitat més clara, una major disgregació dels seus components així com per la presència de calç i restes constructives en especial en les zones properes als murs 202*, 203*, 204*, 205*.

Posició física:

Cobert per: 207, 222, 225

Tallat per: 212, 240

S'hi recolza: 216, 223

Cobreix: 226, 227*, 224*

S'adossa a: 205*, 224*

Fase: V

U.E.: 219

Definició: Estrat de terres de color marró-groguenc, amb pedres i restes de guix, que apareix en la zona compresa entre 209* i 203*.

Posició física:

Cobert per: 200

Cobreix: 220

S'adossa a: 221*

Fase: V

U.E.: 220

Definició: Restes d'un paviment de guix situat entre 209* i 203*.

Posició física:

Cobert per: 219

Cobreix: 228

S'adossa a: 221*

Fase: IV

U.E.: 221*

Definició: Estructura de carreus de pedra en forma de pilar. Probable basament d'alguna estructura de coberta del sector possiblement en relació amb 241*.

Posició física:

Cobert per: 200, 208

S'adossa a: 209*

Se li adossa: 219, 220

Recolza en: 1000

Fase: IV

U.E.: 222

Definició: Nivell de terres de color marró clar amb pedres i fragments de guix de tamany mitjà. La terra està força contaminada per argiles grisoses. Apareix només en la zona est del sector.

Posició física:

Cobert per: 207

Cobreix: 218, 225

Tallat per: 212

Fase: V

U.E.: 223

Definició: Aglomeració de pedres i guix situada al costat de la fonamentació del mur 203*. Es tracta de les restes de la preparació de l'encofrat que conforma la fonamentació del mur 203*.

Posició física:

Cobert per: 207

Recolza en: 224*, 218.

En relació amb: 203*

Fase: V

U.E.: 224*

Definició: Restes d'un mur de 1,4 m d'amplada en direcció Nord-Sud. Probablement es tracta d'una part de l'antiga muralla del castell.

Posició física:

Cobert per: 223, 218

S'hi recolza: 203*, 204*

S'hi adossen: 233, 218, 226, 232

Recolza en: 1000

Fase: I

U.E.: 225

Definició: Estrat format per calç i sorra que apareix com una taca en forma atalussada en la banda est del sector.

Posició física:

Cobert per: 207, 222

Cobreix: 218

Fase: V

U.E.: 226

Definició: Estrat de terres de color marró clar, amb pedres de tamany mitjà i petit i restes d'argamassa de calç. Sòl d'utilització del pati del castell en relació amb la muralla

224*.

Posició física:

Cobert per: 218

Tallat per: 227*, 212

S'adossa a: 224*

Cobreix: 231, 232, 237, 239

Fase: II

U.E.: 227*

Definició: Estructura quadrangular consistent per un marc format per pedres rectangulars al centre del qual hi ha una gran llosa quadrangular amb una perforació central per a la col·locació d'una argolla de ferro.

Posició física:

Cobert per: 218

Talla a: 226

Recolza en 232

Cobreix: 229

Fase: II

U.E.: 228

Definició: Estrat de terres de color marró fosc amb abundants restes de runa, fonamentalment encofrat de guix. Està situat entre 209* i 203*.

Posició física:

Cobert per: 208

Cobreix a: 233

S'adossa a: 209*.

Fase: VII

U.E.: 229

Definició: Estrat de terres de color gris fosc.

Posició física:

Cobert per: 227*

Fase: II

U.E.: 230*

Definició: Petit mur que tanca transversalment l'espai entre 203* i 209*.

Posició física:

Cobert per: 208

Recolza en: 233

Fase: V

U.E.: 231

Definició: Estrat de sorres de color marró clar.

Posició física:

Cobert per: 207, 218, 222, 226

S'adossa a: 202*, 205*

Recolza en: 237,

Cobreix: 232

Fase: V

U.E.: 232

Definició: Estrat de terres de color marró fosc, bastant compactes.

Posició física:

Cobert per: 226, 231

Cobreix: 238, 1000

S'adossa a: 224

Fase: I

U.E.: 233

Definició: Estrat de terres de color marró fosc situat a tocar de la muralla 224*.

Posició física:

Cobert per: 228

Cobreix: 1000

Fase: I

U.E.: 234

Definició: Estrat de terres i pedres que constitueix la part baixa del rebliment de 212*.

Posició física:

Cobert per: 214

Cobreix: 235

Rebleix: 212

S'adossa a: 209*.

Fase: IX

U.E.: 235

Definició: Estrat de terres llimoses-sorrenques

Posició física:

Cobert per: 234

Cobreix: 1000

Tallat per: 209*

Fase: IX

U.E.: 236*

Definició: Rasa de fonamentació del mur 205*.

Talla a: 1000

Reblert per: 237

Posició física:

Fase: II

U.E.: 237

Definició: Estrat de terres sorrenques de color groc-marró, molt semblant a 231.

Posició física:

Cobert per: 231
 Rebleix: 236*
 S'adossa a: 205*
 Fase: II

U.E.: 238

Definició: Estrat de terres de color marró fosc, molt compactes situades en la zona de contacte amb la roca natural. Nivell de terres anterior a la construcció del castell.

Posició física:

Cobert per: 232
 Recolza en: 1000
 Fase: 0

U.E.: 239

Definició: Aglomeració de pedres amb una certa orientació Nord-Sud que discorre en part paral·lelament a 236*. Està compost per un basament de pedres petites sobre el que s'assenta el que podria ser la resta d'un antic mur. Possiblement es tracta de les restes d'alguna estructura relacionable amb l'assentament ibèric del turó del castell.

Posició física:

Cobert per: 232, 226
 Recolza en: 238, 1000
 Fase: 0 ?

U.E.: 240

Definició: Interestrat de construcció de l'escala 211*

Posició física:

Talla a: 207, 210, 218, 226
 Fase: VI

U.E.: 214*

Definició: Arrencament d'una arcada, situada en el mur 205*.
Es probable que estigui en relació amb el basament 221*.

Posició física:

Talla a: 205*

S'hi adossa: 200

Fase: IV

SECTOR III**U.E.: 300**

Definició: Estrat de terres amb calç blanca, pedres i deixalles actuals. Nivell superficial en el moment d'iniciar-se l'excavació del sector.

Posició física:

Cobreix: 301

S'adossa a: 303*, 304*, 305*, 202*

Datació: 1992**U.E.: 301**

Definició: Estrat de terres de color marró fosc, bastant compactades

Posició física:

Cobert per: 300

Cobreix: 302, 306

S'adossa a: 303*, 304*, 305*, 202*

Datació: 1980-92**U.E.: 302**

Definició: Restes de paviment de terra trepitjada. Sòl d'ocupació del sector en època contemporània. No es troba uniformement en tot el sector.

Posició física:

Cobert per: 301

Cobreix: 306

S'adossa a: 303*, 202*

Datació: 1980-92**U.E.: 303*****Definició:** Mur Nord de la torre**Posició física:**

és solidari amb: 304*, 305*, 321*

Se li adossa: 300, 301, 302, 306, 308, 310, 312, 313, 315, 318

Fase: I

U.E.: 304*

Definició: Mur Est de la torre

Posició física:

és solidari amb: 303*, 202*

Se li adossa: 300, 301, 306, 308, 312, 313, 316, 318

Fase: I

U.E.: 305*

Definició: Mur Oest de la Torre

Posició física:

és solidari amb: 303*, 202*

Se li adossa: 300, 301, 306, 308, 312, 313, 316, 318

Fase: I

U.E.: 306

Definició: Nivell de terres molt contaminades amb calç blanca o guix sobre el que es va formar, per trepitjament, el sòl 302.

Posició física:

Cobert per: 301, 302

Cobreix: 308, 310

S'adossa a: 303*, 304*, 305*, 202*

Fase: III

U.E.: 307

Definició: Amuntegament de pedres de gran tamany situat en la cantonada Nord-Est de la Torre.

Posició física:

Cobert per: 306

Recolza en: 310

Fase: III

U.E.: 308

Definició: Estrat de terres de color gris, amb contaminació de terres marronoses i calç blanca. Apareix especialment en la banda est del sector.

Posició física:

Cobert per: 306

Cobreix: 309, 312, 313

S'adossa a: 303*, 304*, 305*, 202*

Fase: III

U.E.: 309

Definició: Estrat de terres de color gris clar, amb carbonets i restes de calç. Té un caràcter bastant residual.

Posició física:

Cobert per: 308

Cobreix a: 312

Fase: II

U.E.: 310

Definició: Estrat de terres de color marró clar, molt contaminades per calç i pols que li donen una consistència força solta i amb pedres de tamany petit i mitjà.

Posició física:

Cobert per: 306

Rebleix: 311*

Fase: III

U.E.: 311*

Definició: Rasa oberta al costat del mur 303*.

Posició física:

Cobert per: 306

Talla a: 308, 314, 316, 319

Fase: III**U.E.: 312****Definició:** Restes d'un paviment d'argamassa de calç que ha desaparegut en el terç est del sector.**Posició física:**

Cobert per: 308

Cobreix: 313

S'adossa a: 202*, 305*

Fase: I**U.E.: 313****Definició:** Estrat de terres i argiles de color gris fosc, amb contaminació de guix i carbons.**Posició física:**

Cobert per: 312, 308, 314

Cobreix: 315, 316

S'adossa a: 202*, 303*, 304*, 305*

Tallat per: 310

Fase: I**U.E.: 314****Definició:** Taca de terres de color marró, amb contaminació de calç que apareix a l'extrem nord-est del sector.**Posició física:**

Cobert per: 308, 312

Cobreix: 313, 316

Tallat per: 310

Fase: III

U.E.: 315

Definició: Aliniació de pedres de tamany mitjà que discorre paral·lela al mur 202* i parcialment al 305*. Està en relació amb 316.

Posició física:

Cobert per: 313

S'adossa a: 202*, 305*

En relació amb: 316

Fase: I

U.E.: 316

Definició: Estrat de terres de consistència fina i color marró, amb pedres i inclusions de guix i galena. El seu horitzó apareix endurit per trepitjament, funcionant en el seu darrer moment com a sòl d'utilització de l'interior de la torre.

Posició física:

Cobert per: 313, 314

S'hi recolza: 315

Tallat per: 311*

Cobreix: 317*, 318, 319

S'adossa a: 202*, 303*, 304*, 305*

Recolza en: 1000

Fase: I

U.E.: 317*

Definició: Aliniació de pedres bastant irregular que apareix en el límit interior de la rasa 311* en la meitat oest del sector.

Posició física:

Cobert per: 316

Recolza en: 318

Tallat per: 311*

Fase: I

U.E.: 318

Definició: Estrat de terre de color marró fosc, molt compactes amb petites inclusions de guix i elements constructius. Es troba directament en contacte amb la roca natural.

Posició física:

Cobert per: 316

S'hi recolza: 317*

Cobreix: 320, 1000

S'adossa a: 321*

Fase: I

U.E.: 319

Definició: Estrat de terres de color marró fosc, menys compactes que 318, amb inclusions d'elements constructius i galena que se situa en la part inferior del sector al costat i per sota de la rasa 311*.

Posició física:

Cobert per: 316

Tallat per: 311*

S'adossa a: 303*, 321*

Cobreix: 1000

Fase: I

U.E.: 320*

Definició: Aglomeració de pedres disposades sobre la roca en la part més baixa del sector. Sembla tractar-se d'un anivellament antic de la zona per tal de crear una superfície plana per a la seva utilització.

Posició física:

Cobert per: 318

Recolza en: 1000

Fase: I

U.E.: 321*

Definició: Banqueta de fonamentació del mur 303*.

Posició física:

és solidari amb: 303*

Recolza en: 1000

S'hi adossa: 318, 319

Fase: I

U.E.: 322

Definició: Estrat de terres de color marró clar, molt poc compactades. Nivell superficial que cobreix l'entrada de la torre.

Posició física:

Cobreix a: 323

S'adossa a: 202*

Fase: III

U.E.: 323

Definició: Restes de l'enllosat que servia de paviment en el passadís d'entrada a la torre.

Posició física:

Cobert per: 322

Fase: III

SECTOR IV**U.E.: 400**

Definició: Superficial. Nivell de cobertura vegetal sota el que apareix un estrat de terres de color marró, bastant disgregat.

Posició física:

Cobreix: 401*, 403*, 405, 408

Fase: V

U.E.: 401*

Definició: Estructura circular construïda per la cara exterior amb carreus de travertí ben tallats. La part inferior de l'estructura està massissada amb pedres. Probablement es tracta de les restes d'un cup relacionat amb les darreres fases del castell.

Posició física:

Cobert per: 400

és solidari amb: 409*, 419*

Recolza en: 403*, 1000

Fase: III

U.E.: 402*

Definició: Aliniació de pedres de gran tamany en sentit Est-Oest. Sembla arrencar de la cantonada exterior i continua paral·lela al mur de la sala fins a l'alçada de la porta.

Posició física:

Cobert per: 400

Recolza en: 403*, 408

Fase: IV

U.E.: 403*

Definició: Restes de la muralla de tancament del pati del castell que va ser derruïda i substituïda per l'actual l'any 1915.

Posició física:

Cobert per: 400

S'hi recolza: 402*, 403*

S'hi adossa: 408, 414

Fase: I

U.E.: 404*

Definició: Restes d'un petit envà de pedra situat a l'interior de l'estructura 401*.

Posició física:

Cobert per: 400

Recolza en: 409

Fase: III

U.E.: 405*

Definició: Restes d'un paviment de calç que delimita el nivell d'utilització de l'estructura 401*

Posició física:

Cobert per: 400

Cobreix: 409

S'adossa a: 401*

Fase: III

U.E.: 406

Definició: Nivell de sorres i argamassa groguenca en descomposició que rebleix parcialment l'exterior de la muralla.

Posició física:

Cobert per: 400

S'adossa a: 403*

Fase: V

U.E.: 407

Definició: Estrat de terres i sorres de color marró clar, bastant disgregat.

Posició física:

Cobert per: 405

Fase: III

U.E.: 408

Definició: Estrat de sorres i terres de color marró clar, amb pedres petites que rebleix l'espai entre les parets del castell i l'estructura 401* apareixent de manera general a tot l'exterior de la dita estructura.

Posició física:

Cobert per: 400

Cobreix a: 413, 414

Fase: III

U.E.: 409

Definició: Massissament de la part inferior de l'estructura 401*. Està format per successives capes de pedres de tamany mitjà disposades verticalment. Cada línia de pedres està separada per una gruixuda capa d'argamassa. Apareixen fins a cinc capes.

Posició física:

Cobert per: 405

és solidari amb: 401*

Fase: III

U.E.: 410

Definició: Nivell de terres de color marró clar

Posició física:

Cobert per: 409

Recolza en: 1000

Fase: III

U.E.: 411

Definició: Paviment de terra trepitjada situat a l'exterior de 401*.

Posició física:

Cobert per: 408

Cobreix: 418

S'adossa a: 401*

Fase: III

U.E.: 412*

Definició: Petit envà, d'uns 10 cms d'amplada, perpendicular a 401* situat aproximadament cap a la meitat de l'estructura.

Posició física:

Cobert per: 408

Fase: III

U.E.: 413

Definició: Estrat de terres de color gris clar

Posició física:

Cobert per: 408

Cobreix: 418

Fase: II

U.E.: 414

Definició: Estrat de terres, sorres i restes de calç. Rebliment situat entre la muralla 403* i la de tancament del pati.

Posició física:

Cobert per: 408

S'adossa a: 403*, 421*

Fase: V

U.E.: 415

Definició: Paviment de calç

Posició física:

Cobert per: 411

S'adossa a: 401*, 412*, 420*

Cobreix: 417, 1000

Fase: III

U.E.: 416

Definició: Inhumació anatòmicament connexe, corresponent a un individu adult disposada al costat i paral·lelament al mur 403*. Correspon a l'antic fossar de l'església de Santa Maria que s'ubicava en el pati del castell.

Posició física:

Cobert per: 413

Talla a: 418

Fase: II

U.E.: 417

Definició: Estrat de terres de color marró clar amb un fort component de sorres.

Posició física:

Cobert per: 415

Cobreix: 1000

Fase: III

U.E.: 418

Definició: Estrat de terres de color marró molt clar, bastant compactes.

Posició física:

Cobert per: 413

Fase: I

U.E.: 419*

Definició: Banqueta de fonamentació de l'estructura 401*

Posició física:

és solidari amb: 401*

Cobert per: 413

S'hi adossa: 418

Fase: III

U.E.: 420*

Definició: Mur Sud de la Sala

Posició física:

S'hi adossa: 400, 401*, 408, 411, 415, 417

Fase: II

U.E.: 421*

Definició: Muralla emmerletada que tanca el pati per l'oest i el sud.

Posició física:

S'hi adossa: 408, 414

S'adossa a: 420*

Fase: V

Datació: 1915

SECTOR VI**U.E.: 600****Definició:** Nivell de terres, runa i deixalles modernes que cobreix el conjunt del fossat**Posició física:**

Cobreix: 601, 605

S'adossa a: 602*

Fase: III**Datació:** 1970-92**U.E.: 601****Definició:** Estrat de terres de color marró clar, molt contaminades amb calç i guix. Conté també algunes pedres**Posició física:**

Cobert per: 600

Cobreix: 605, 606

Fase: III**U.E.: 602*****Definició:** Petita muralla de tancament del fossat per la banda est.**Posició física:**

Recolza en: 1000

S'hi adossa: 600

Fase: II**Datació:** Finals segle XV**U.E.: 603*****Definició:** Retall de la roca natural que genera la part inferior del fossat.**Posició física:**

Talla: 1000

Reblert per: 607, 609, 610

Fase: I

U.E.: 604*

Definició: Retall fet en el rebliment del fossat, paral·lel a 602* i que arriba fins a nivell de 606.

Posició física:

Talla a: 601, 606

Reblert per: 601

Fase: III

U.E.: 605

Definició: Estrat de terres de color marró clar i gris, molt fines situat en el pendent de la roca. Conté algunes contaminacions de guix i pedres.

Posició física:

Cobert per: 600, 601, 606

Recolza en: 1000

Fase: III

U.E.: 606

Definició: Estrat de terres de color marró, amb molta contaminació de cendres negres, carbons, guix i calç.

Posició física:

Cobert per: 601

Cobreix: 605, 607

Fase: III

U.E.: 607

Definició: Petit nivell de cendres negres, barrejades amb terra i calç.

Posició física:

Cobert per: 606

Cobreix: 609

Rebleix: 603*

Fase: I-II

U.E.: 608

Definició: ANUL.LAT

Posició física:

Fase:

U.E.: 609

Definició: Estrat de terres de color marró, amb moltes pedre de tamany mitjà, així com algunes restes de calç i teules.

Posició física:

Cobert per: 607

Cobreix: 610

Rebleix: 603*

Fase: I

U.E.: 610

Definició: Nivell caracteritzat per la presència d'una sèrie de grans blocs de pedra probablement despresos per l'acció humana durant l'excavació de 603* i deixats en el fons del fossat per tal de reblir-ne els nivells inferiors.

Posició física:

Cobert per: 609

Cobreix: 611

Rebleix: 603*

Fase: I

U.E.: 611

Definició: Estrat de terres sorrenques de color siena torrat, molt intens. Nivell estèril provinent de la degradació de la roca natural.

Posició física:

Cobert per: 610

Fase: 0

U.E.: 1000

Definició: Roca natural

DOCUMENTACIÓ				LOCALITZACIÓ	
PLANTA nº	QUADRICULA	SECCIO nº	FOTO nº	U.E. 416	
				ZONA/SECTOR IV /	
DESCRIPCIÓ ARQUEOLÒGICA					
<p>Inhumació anatòmicament connexe corresponent a un individu adult, tot i que per la mida dels seus ossos llargs fa la impressió de ser jove. Apareix al costat mateix de la muralla 403 i hi està disposat paral·lelament.</p>					
POSICIÓ FÍSICA I RELACIONS ESTRATIGRÀFIQUES					
Igual a			Es solidari amb		
Se li recolza			Recolza en		
Cobert per 413			Cobreix a		
Reblert per			Rebleix a		
Tallat per			Talla a		
Es lliura a			Se li lliura		
INTERPRETACIÓ					
CROQUIS				☐ Inhumació perinatal ☐ Inhumació infantil ☐ Inhumació adulta ☐ Inhumació incompleta ☐ Ossera ☐ Fossa comuna ☐ ☐ ☐ ☐	

APENDIX II: AVANÇ DE CRONOLOGIA IBÈRICA AL CASTELL DE CLARAMUNT

Jordi Morer de Llorens

De forma residual, reblint els diferents nivells de la roca i sense estar associats a cap estructura, apareixen, durant el procés d'excavació del castell de Claramunt, tot un seguit d'estrats que contenien material ceràmic, molt fragmentat, enmarcable dins el món ibèric.

El tipus de ceràmica que més domina en aquestes unitats estratigràfiques és la comuna ibèrica a torn de pasta oxidada. També hi ha, però, alguns fragments de ceràmica grisa monocroma a torn, alguns pocs d'ordinària a ma i, finalment, alguns fragments de ceràmica importada: campanianes i àtiques.

Aquest darrer grup serà el que tindrem en compte en aquest breu comentari, donat que els anteriors estan tant degradats que no donen cap perfil significable, tret d'una vora de Kalathos ibèric pintat. Per tant en aquest comentari intentarem avançar una hipotètica cronologia, a confirmar, d'un antic assentament ibèric al Castell de Claramunt, basant-nos exclusivament en el material d'importació.

Al sector II, trobem a l'estrat 228 un fragment de vora, molt degradat, que pertany al tipus campaniana A, amb pasta de color vermell i vernís negre amb reflexes metàl·lics vermells que hem classificat com la forma M-2983a1, forma usual durant la campaniana A tardana (100-40 a.C.). Aquesta cronologia es pot relacionar amb la que implica el fragment de campaniana B de l'estrat 232, confirmant l'associació d'ambdós tipus ceràmics a partir del 100 a.C.

Ens trobem així en el moment de penetració política de Roma a la Península Ibèrica, coincidint al mateix temps la campaniana B i la A tardana. Aquests materials apareixen tant en centres de població pròpiament romans: Pollentia, Corduba, Baetulo... com en nuclis indígenes com podria ser el nostre cas.

Pel que fa al sector III, trobem a l'estrat 316 un fragment de ceràmica àtica informe amb una argila de color rosat, fina, de fractura recta amb un vernís de color negre intens i brillant (segle IV-III). A la unitat 319 una vora de Kalathos ibèric amb decoració pintada en forma de grups d'estries, situant-nos en un moment de finals del segle III, inicis del II. A l'estrat 318 un fragment informe de ceràmica àtica, de Kantharos o de Skyphos, de l'estil de Sant Valentí, on en aquest cas la pintura blanca s'ha perdut, no obstant conserva les imprints en el vernís, abarçant una cronologia de segona meitat de segle V endavant.

Finalment, cal esmentar el darrer estrat en el que trobem ceràmica importada: la u.e. 609, al sector VI, en la que apareixen dos fragments de ceràmica àtica, sense forma, de vernís negre a pinzell, a un dels quals trobem decoració a base de faixes de rodet.

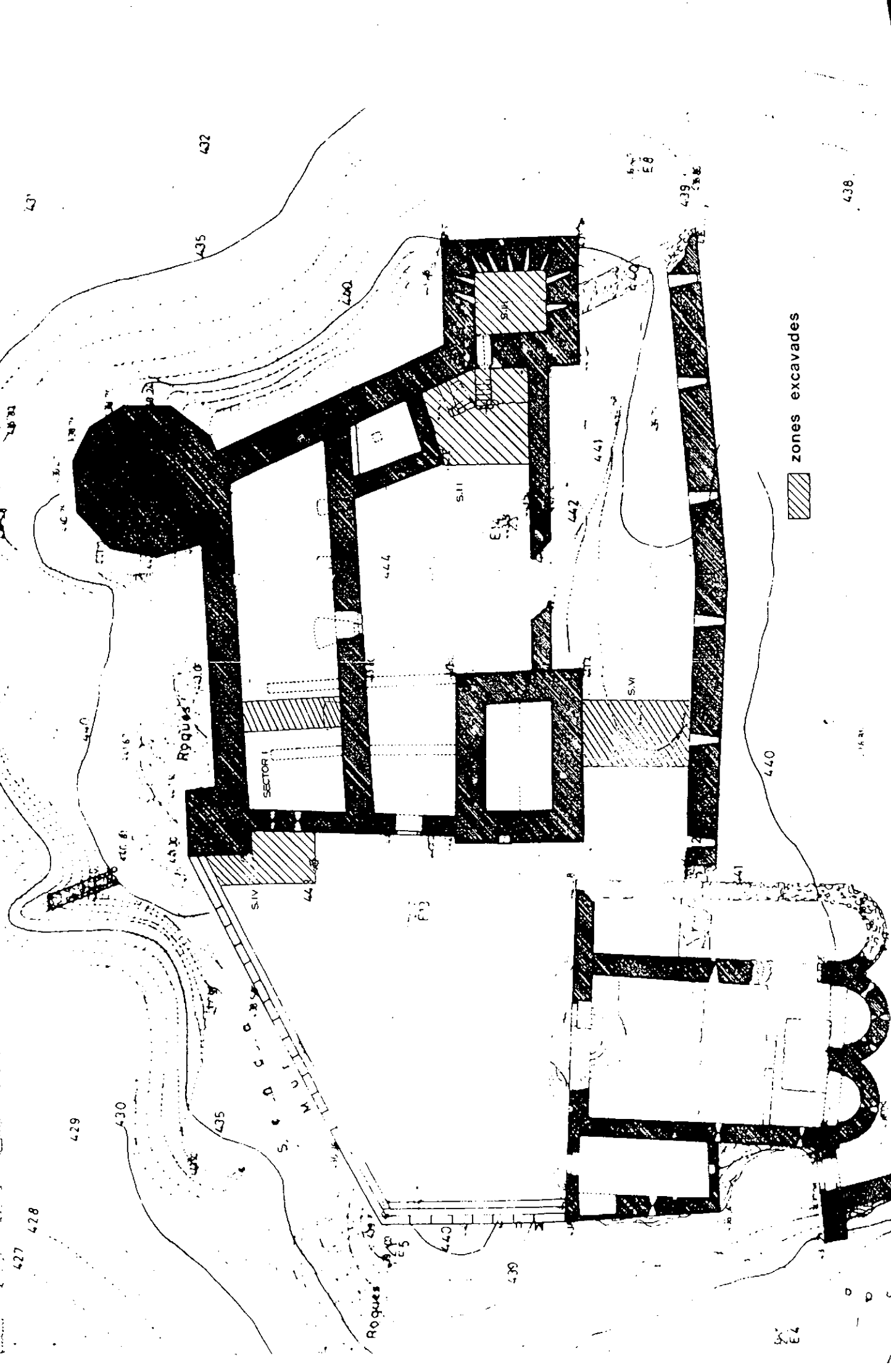
Així doncs, trobem un altre ambient caracteritzat per les importacions de ceràmica àtica, que podem englobar entre la segona meitat del segle V i principis del segle II a.C. coincidint, tal vegada, a l'igual que altres assentaments, amb un món ibèric d'influència colonial grega.

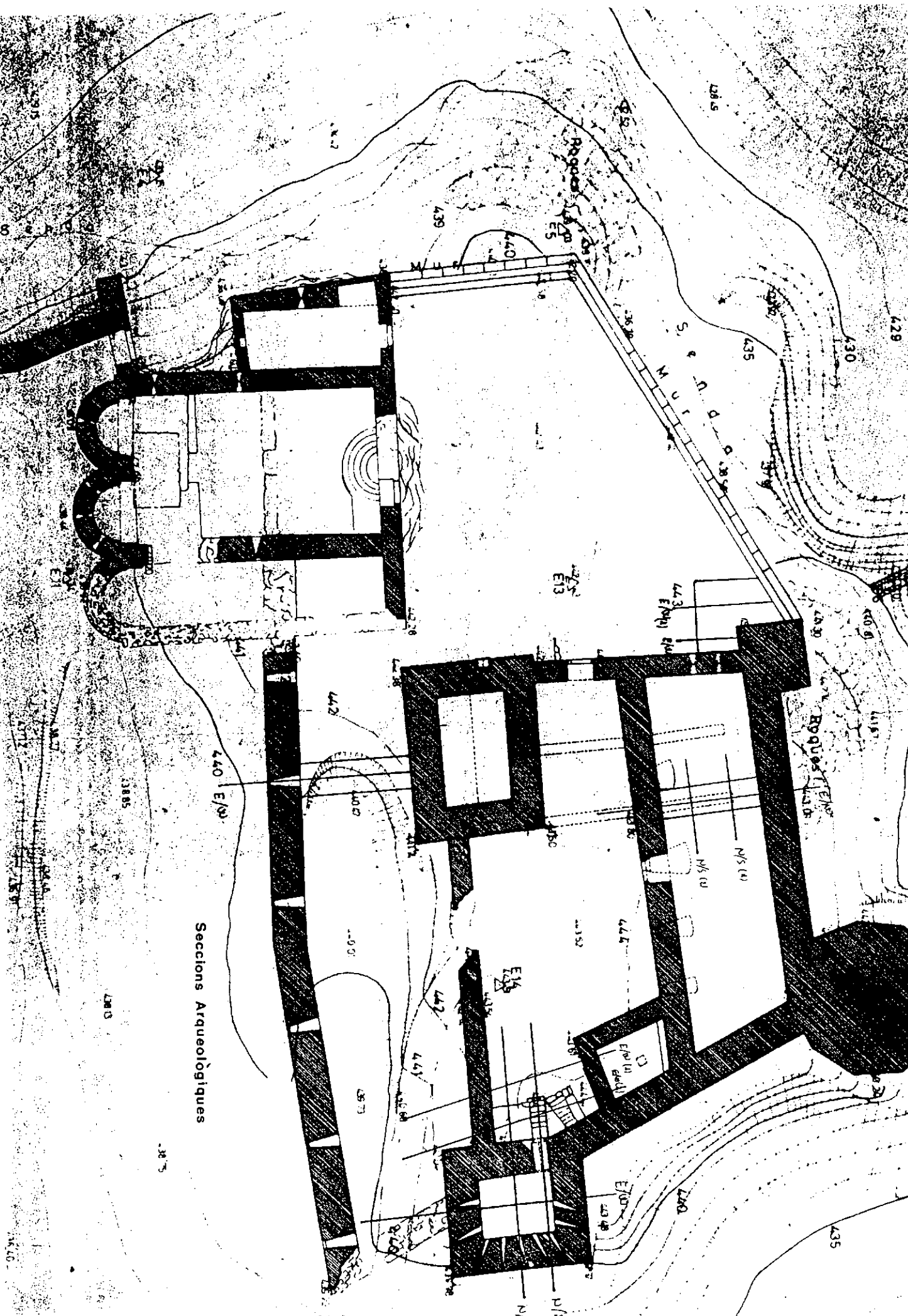
A tall de cloenda, segons les ceràmiques importades aparegudes a la campanya de 1993 al castell de Claramunt, podem

establir de forma superficial dues grans fases cronològiques:

- Fase d'influència romana (100-40 a.C.)
- Fase d'influència grega (mitjan segle V-III a.C.)

No obstant cal remarcar el caràcter residual dels diferents contextes on han aparegut aquests materials, que ens fan enmarcar una fase d'ocupació ibèrica del castell de Claramunt que va del segle V al I abans de Crist, cronologia que, evidentment, caldrà verificar en posteriors intervencions, especialment en aquells llocs en els que s'hàgi conservat estratigrafia antiga.

Seccions Arqueològiques

1875

4640

APENDIX III: REPERTORI PLANIMETRIA

- 1.- Sector I. Seccions. E. 1:20
- 2.- Sector II. Secció E/W (1). E. 1:20
- 3.- Sector II. Secció E/W (2). E. 1:20
- 4.- Sector II. Secció N/S (1). E. 1:20
- 5.- Sectors II-III. Secció N/S (2). E. 1:20
- 6.- Sector III. Secció N/S (1). E. 1:20
- 7.- Sector III. Secció E/W. E. 1:20
- 8.- Sector IV. Seccions E/W. E. 1:20
- 9.- Sector VI. Secció W/E. E. 1:20
- 10.- Sector II. Planta Inicial. E. 1:20
- 11.- Sector II. Planta Inicial sota u.e. 200. E. 1:20
- 12.- Sectors II-III. Planta Final. E. 1:20
- 13.- Sector IV. Planta Final. E. 1:20
- 14.- General. Secció Nord/Sud. E. 1:50
- 15.- Planta General Final. E. 1:50

Generalitat de Catalunya
Departament de CULTURA

28.05.93 005218-E

Data

Num. d'entrada

Registre general

MEMORIA CIENTIFICA DE L'EXCAVACIO REALITZADA AL CASTELL DE
CLARAMUNT (La Pobla de Claramunt / ANOIA)

II INVENTARI MATERIAL ARQUEOLOGIC

Josep. M. Vila i Carabasa

INVENTARI DEL MATERIAL

L'inventari del material arqueològic recuperat al jaciment Castell de Claramunt s'ha realitzat seguint fonamentalment els criteris tipològics habituals en les ceràmiques medievals i modernes, primant els aspectes d'ús per sobre els de fabricació. En el present inventari es presenten relacionats separatament els materials corresponents a la fase antiga del jaciment i els relacionats amb el moment de funcionament de l'edifici objecte del nostre estudi. Per a la classificació dels materials antics s'ha comptat amb l'ajut de l'especialista Jordi Morer de Llorens.

Els materials inventariats han estat siglats mitjançant l'abreviatura CC (Castell de Claramunt) seguida del número de la unitat estratigràfica a la que pertany. La sigla es completava amb un número d'inventari només en el cas en que la peça hagi de ser objecte d'un estudi més detallat.

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 20

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
20	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 218

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 33

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Nansa	Amfora Ibèrica	3, 5
31	Sense Forma	Com. oxid. torn Ibèrica	

U.E.: 216

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Com. oxid. torn Ibèrica	

U.E.: 225

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn Ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 226

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 34

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
30	Sense Forma	Comuna oxid. torn iberica	
2	Nansa	Com. oxid. torn Ibèrica	3, 4
1	Vora	Com. oxid. torn Ibèrica	1
1	Base	Com. oxid. torn Ibèrica	2

U.E.: 228

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 13

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Campaniana A	1
1	Vora	Amfora Ibèrica boca plana	2
11	Sense Forma	Com. oxid. torn Ibèrica	

U.E.: 229

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Com. oxid. torn Ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 231

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 14

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
14	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 232

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 107

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
93	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
2	Base	Com. oxid. torn ibèrica	1-2
4	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	3-6
1	Nansa	Com. oxid. torn ibèrica	7
3	Vora	Amfora ibèrica boca plana	8-10
1	Nansa	Grisa ibèrica	11
1	Sense Forma	Tegulae	
1	Sense Forma	Vernís Negre	12
1	Vora	Campaniana B-oide	13

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 233

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 22

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
18	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
2	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	1, 3
1	Base	Com. oxid. torn ibèrica	4
1	Sense Forma	Grisa ibèrica	2

U.E.: 237

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 10

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
10	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 238

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 111

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
96	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
6	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	1-6
1	Nansa	Com. oxid. torn ibèrica	7
1	Vora	Amfora ibèrica boca plana	8
1	Sense Forma	Grisa ibèrica	
2	Vora	Grisa ibèrica	9-10
1	Base	Grisa ibèrica	11
1	Sense Forma	Ibèrica a mà	
1	Base	Ibèrica a mà	12
1	Vora	Ibèrica a mà	13

U.E.: 300

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 306

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 308

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 9

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
8	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	1
1	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 313

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 8

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	1
1	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 314

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 316

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 45

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
42	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
1	Nansa	Com. oxid. torn ibèrica	1
1	Vora	Amfora ibèrica boca plana	2
1	Sense Forma	Atica	3

U.E.: 318

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 51

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
47	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
1	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	2
1	Nansa	Com. oxid. torn ibèrica	3
1	Sense Forma	Atica	
1	Sense Forma	Atica Sant Valentí	1

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 319

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 104

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
98	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	.
1	Sense Forma	idem (amb perforació)	
2	Nansa	Com. oxid. torn ibèrica	4, 5
1	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	2
1	Vora	Kalathos amb pintura vermella	3
1	Vora	Amfora Iber. boca plana	1

U.E.: 400

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 408

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 409

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
1	Base	Com. oxid. torn ibèrica	1
1	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	2

U.E.: 409-D

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 410

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 413

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 10

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
10	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 605

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

U.E.: 609

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 37

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
32	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	
1	Vora	Com. oxid. torn ibèrica	1
2	Sense Forma	Amfora punica-ebusitana	
1	Sense Forma	Atica	3
1	Base	Atica (dèc. de rodet)	2

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 611

CERAMICA ANTIGA

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Com. oxid. torn ibèrica	

II INVENTARI MATERIAL MEDIEVAL I MODERN

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 105

Tipus ceràmic: **Ceràmica grisa medieval**

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: **Ceràmica comuna vidrada**

Total fragments: 13

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
10	Sense Forma	Vidrat Melat	
2	Vores	Vidrat Melat	
1	Vora	plat vidrat verd	

Tipus Ceràmic: **Comuna oxidada iberorromana**

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 105

Tipus ceràmic: Ceràmica comuna oxidada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Ceràmica Blava Catalana

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Escudella	

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 105

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	FAUNA	Ossos	
1	METALL	Clau ferro	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 106

Tipus ceràmic: Ceràmica Comuna Reduïda

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Medieval	
1	Sense Forma	Moderna	

Tipus Ceràmic: Ceràmica Comuna Vidrada

Total fragments: 11

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Fons	Vidrat Verd Fosc (1 peça)	
1	Nansa	Vidrat Verd Fosc	
1	Sense Forma	Vidrat Verd Fosc	
1	Sense Forma	Vidrat groc	
2	Sense Forma	Vidrat verd	
1	Sense Forma	Vidrat Melat	
1	Vora	Vidrat groc	

Tipus Ceràmic: Ceràmica comuna oxidada

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		
1	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 106

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
10	FAUNA	Ossos	
1	METALL	Aplic de bronze	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 107

Tipus ceràmic: Ceràmica Comuna Vidrada

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Verd Oliva	
1	Vora	Verd Oliva	
1	Sense Forma	Verd Groguenc	

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

U.E.: 107

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	METALL	Bronze (S/F)	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 200

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Escudella	1
1	Peu		2
1	Vora	Plat	
1	Vora	Indeterminada	

Tipus Ceràmic: Pisa amb decoració en Manganès

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Vores	Escudella (dec. Alafia)	4-6
2	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa amb decoració en Blau

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Vora	Escudella	7-9
2	Base	Escudella	10-11
1	Sense Forma		
1	Vora	Plat (dec. "Ditada")	14

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 200

Tipus ceràmic: Pisa decorada amb blau (int) i daurat (ext)

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Base	Escudella	12
1	Sense Forma	Plat	

Tipus Ceràmic: Pisa decorada amb daurat (Tipus pinzell-pinta)

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Base	Escudella	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 200

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total Fragments: 39

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Tapadora	tipus botó. V. Verd	15
1	Rajola	V. Verd	
1	Tapadora	Vora. V. Verd	
1	Vora	Indeterminada. V. Verd	
8	Sense Forma	V. Verd	
3	Vora	V. Verd	16-18
1	Nansa	V. Verd	
7	Sense Forma	Olla o cassola. V. Marró	
10	Sense Forma	Olla o cassola. V. Melat	
2	Nansa	V. Melat	19-20
1	Vora	V. Groguenc	21
2	Peus	Gibrell V. Indet.	
1	Vora amb bec	V. Indet.	22

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 200

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 27

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
21	Sense Forma		
1	Broc Tubular		23
1	Tapadora	Vora	24
2	Sense Forma	Dec. 1 linia horit. incis	
1	Sense Forma	Dec. 2 lin. paral.leles	25
1	Nansa	Gerra	28

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 23

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
17	Sense Forma		
1	Sense Forma	Dec. Ondulació int.- ext.	
1	Sense Forma	Dec. Incisions diverses	27
2	Nansa		28
2	Vora		29-30

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 200

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
84	FAUNA	Ossos	
4	FAUNA	Ossos amb talls	
1	FAUNA	Dents	
3	TEULA		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 203

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda medieval

Total Fragments: 13

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		
2	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Vora	Tapadora	1
2	Vora	Olla	2-3
1	Fons	Gran Format	4
1	Fons	Pla	5

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

Tipus Ceràmic: **Pisa decorada amb manganès**

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Pla	3 4-5
1	Fons		
2	Peus		

Tipus Ceràmic: **Pisa decorada amb verd i manganès**

Total fragments: 12

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Vora	Servidora	6-9
1	Vora	Tallador	10
6	Sense Forma	Decoració a l'exterior	11-16
1	Sense Forma		

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

Tipus ceràmic: **Pisa decorada en blau**

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Vora	Escudella (blava Barna)	18-19
1	Vora		
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: **Pisa amb decoració de Reflexes Metàl·lics**

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Vora	Escudella	20

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total Fragments: 29

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	Vidrat exterior	
6	Sense Forma	Vidrat interior i ext.	
6	Sense Forma	Vidrat interior	
1	Feu		
2	Nanses		
1	Feu	Tipus canelobre	21
1	Feu	restes	
2	Vora	Plat tallador	
7	Vora	Escudella	22-23
1	Vora	Llàntia	24

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

Tipus ceràmic: Comuna vidrada

Total Fragments: 331

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
159	Sense Forma	V. Marró	
1	Fons	V. Marró	
31	Vora	Olla V. Marró	25-33
3	Nansa	tipus cinta V. Marró	
1	Peu	V. Marró	
1	Vora	indet. V. Marró	
15	Sense Forma	V. Verd Oliva	
10	Vora	Olla V. Verd Oliva	34-36
21	Sense Forma	V. Verd-groc	
3	Vora	Gibrell V. Verd-groc	37
1	Fons amb peu	Gibrell V. Verd-groc	
1	Fons	Fla V. Verd-groc	
1	Vora	gerra V. Verd-groc	3
59	Sense Forma	Verd fosc int/ clar ext.	
1	Nansa	Verd fosc int/ clar ext.	
1	Arrenc. nansa	Poal. Verd f. int/ c. ext	
1	Arrenc. nansa	indet	
2	Vora	càntir (secció triang.)	39
1	Base amb peu	Verd fosc int/clar ext.	
1	Base amb peu	Verd fosc int/clar ext.	
3	Vora	Verd fosc int/clar ext.	
1	Sense Forma	Dec. de roseta	
1	Vora	Morter v. ext/marró int.	
8	Sense Forma	V. Melat	
1	Vora	Morter V. Melat	40
1	Vora	Plat V. Melat	41
1	Vora	indet. V. Melat	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 428

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
293	Sense Forma		
34	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
14	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
18	Sense Forma	Dec. incisions diverses	
3	Nansa	cinta tipus poal	42
2	Nansa	cinta tipus càntir	43
3	Nansa	cinta	
2	Nansa	cinta (restes).	
4	Arrenc. Nansa	cita	
5	Broc Tubular	restes	44
1	Abocador	vora afinada	45
7	Vora	Tapadora	46-52
1	Vora	Cassola	53
5	Vora	Recipient gran format	54-58
1	Vora	càntir	59
3	Vora	indet	60-62
32	Vora	Olla	63-94

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 10

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma	Llàntria	
2	Peu		
1	Vora		
1	Nansa		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 207

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	VIDRE	Sense Forma	
1	METALL	Clau Ferro	
1	METALL	Màneg bronze (frag.)	
1	METALL	Vora bronze (frag.)	
1	METALL	Escòria ferro	
162	FAUNA	Ossos	
32	FAUNA	Dents	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 208

Tipus ceràmic: **Pisa decorada amb reflexes metàl·lics**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		

Tipus Ceràmic: **Pisa blanca Moderna**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Plat	

Tipus Ceràmic: **Comuna Vidrada**

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	Vidrat verd exterior	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 210

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 52

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
28	Sense Forma	V. Melat	
6	Vora	Olla V. Melat	
5	Sense Forma	V. Verd	
2	Nansa	V. Verd	
1	Peu	V. Verd	
2	Peu	Gerra V. Verd-Groc	
1	Vora	Morter V. Marró	
6	Sense Forma	V. Marró	
1	Arrenc. Nansa	V. Marró	

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 9

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Peu	Gerra	
4	Sense Forma	Tub canalització	1
1	Sense Forma	Tub canalització	2

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 210

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Peu		

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 26

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
21	Sense Forma		
3	Vora		3-5
1	Nansa		6
1	Sense Forma	Dec. 1 línia horit. inci.	

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		
2	Peu		7
1	Arrenc. Nansa		
1	Vora		8

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 210

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
17	FAUNA	Ossos	
1	FAUNA	Dents	
1	MAT. LITIC	Pedra cilíndrica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 213

Tipus ceràmic: **Comuna Reduida Medieval**

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: **Comuna Vidrada**

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	V. Verd	
1	Sense Forma	V. Verd-groc	
1	Nansa	V. Verd-groc	
1	Sense Forma	V. Marró	

Tipus Ceràmic: **Pisa Blanca**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 213

Tipus ceràmic: Pisa amb decoració en blau

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Vora		1-2

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		3

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 214

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 27

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
23	Sense Forma	Defecte de cocció	1-2 3 4
2	Vora		
1	Vora		
1	Fons		

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 24

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
14	Sense Forma		5-6 7-8 9 10-14
2	Broc Tubular		
2	Peu		
1	Nansa		
5	Vora		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 13

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons	Gerra	V. Melat
6	Sense Forma		V. Melat
1	Vora	Plat	V. Melat
1	Vora	Indet.	V. Melat
1	Peu		V. Verd-groc
3	Sense Forma		V. Verd-groc

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 214

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Nansa		
1	Sense Forma		
1	Vora		

Tipus Ceràmic: Ceràmica Blava de Barcelona

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 214

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
25	FAUNA	Ossos	
1	METALL	Clau Ferro	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 215

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 11

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma		
3	Vora	Tapadora	1-3
5	Vora	Olla	4-8

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 19

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
8	Sense Forma	V. Verd	
1	Vora	Gerra V. Verd	
2	Peu	Gerra V. Verd	
6	Sense Forma	V. Marró	
2	Vora	Olla V. Marró	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 215

Tipus ceràmic: **Pisa Blanca**

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		
1	Base		

Tipus Ceràmic: **Comuna Reduïda Moderna**

Total fragments: 8

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		
1	Vora		
1	Arrenc. nansa	Vora	

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 215

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 216

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 9

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Rajola V. Verd-Marró	
3	Sense Forma	V. Verd ext.	
1	Vora	V. Marró	
1	Sense Forma	V. Marró	
1	Vora	V. Melat	
2	Sense Forma	V. Melat	

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 216

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa amb decoració en blau i daurat

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 216

Tipus ceràmic: Ceràmica de Reflexes del tipus "Pinzell-Pinta"

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		1

Tipus Ceràmic: Pisa amb decoració en Verd i Manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Feu		2

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 218

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 32

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
18	Sense Forma		
2	Fons	Pla	
1	Peu	molt mal estat	
1	Nansa	Gerreta	
1	Vora	Tallador	
3	Vora	Flat	
2	Vora	Escudella	
4	Vora	Indet.	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 218

Tipus ceràmic: Pisa decorada en manganès

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Peu		
2	Fons		

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en Verd i Manganès

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Fons	Dec. pseudo-heràldica	5
2	Vora	Servidora	6-7
1	Vora	Plat Tallador	8
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en blau i daurat

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Peu	Escudella	9

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 218

Tipus ceràmic: **Pisa decorada en blau**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		9

Tipus Ceràmic: **Pisa decorada amb reflexes metàl·lics**

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: **Comuna Oxidada**

Total fragments: 25

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Vora		1-2
22	Sense Forma	Engalba negra exterior	
1	Nansa		4

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992.

U.E.: 218

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total Fragments: 88

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
35	Sense Forma	V. Marró	
1	Vora	Olla V. Marró	11
3	Sense Forma	V. Verd fosc	
2	Vora	Olla V. Verd fosc	
1	Vora	Indet. V. Verd fosc	
1	Vora	Morter V. Verd	12
3	Sense Forma	V. Verd	
1	Vora	Indet. V. Verd	13
1	Bec	restes V. Verd	
1	Vora	Escudella V. Verd	15
17	Sense Forma	V. Verd-groc	
1	Vora	V. Verd-groc	14
2	Feu	V. Verd-groc	
1	Feu	Verd-groc int. blanc ext	
1	Fons	V. Verd-groc	
1	Vora	Indet V. Verd-groc	
1	Nansa	V. Verd-groc	
3	Vora-fons	Llàntia V. Verd-groc	
10	Sense Forma	V. Melat	
1	Fons	V. Melat	
1	Vora	V. Melat	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 218

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 874

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
702	Sense Forma		
46	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
9	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
26	Sense Forma	Dec. Incisions	
3	Broc Tubular	Sencers	16
4	Broc Tubular	Restes	
1	Sense Forma	Peça gran format	
5	Vora	Tapadora	17-21
10	Nansa	Cinta	
7	Arrenc. Nansa		
4	Abocadors	Restes	
78	Vora		22-99

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.:

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	METALL	Podall ferro (frag)	
2	METALL	Ferro (Indet.)	
5	VIDRE	Sense Forma	
281	FAUNA	Ossos	
21	FAUNA	Dents	
1	FAUNA	Restes Malacològiques	
1	FAUNA	Banya	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 222

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 71

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
50	Sense Forma		
6	Sense Forma	Dec. 1 línia	
1	Sense Forma	Dec. 2 línia	
1	Sense Forma	Dec. 1 aspa incisa	
1	Vora	Tapadora	1
1	Arrenc. Nansa		
11	Vora	Olla	2-12

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Plat	13
1	Vora	Tallador	14
2	Vora	Indet	15-16

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en blau

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Fons		17-18

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 222

Tipus ceràmic: Pisa decorada en Verd i Manganès

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Fons		19-20

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		21-23
3	Vora		24-25
2	Nansa		

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 222

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 21

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma	V. Melat	
1	Vora	V. Melat	
7	Sense Forma	V. Marró	
4	Sense Forma	V. Verd-groc	
1	Vora	Gibrell V. Verd-groc	
1	Vora	Escudella V. Verd	
1	Vora	Indet. V. Verd	

INVENTARI MATERIAL NO CERÀMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 222

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
69	FAUNA	Ossos	
4	FAUNA	Dents	
4	VIDRE	Sense Forma	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 225

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 31

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
22	Sense Forma	Dec. 1 línia horit. Dec. Incisions Tapadora	1
3	Sense Forma		
2	Sense Forma		
1	Vora		
1	Nansa		
2	Vora		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	V. Verd	
2	Sense Forma	V. Marró	

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	Gerra	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 225

Tipus Ceràmic: **Pisa decorada en blau**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Peu		3

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 225

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
9	FAUNA	Ossos	
4	FAUNA	Dents	
1	VIDRE	Sense Forma	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 226

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 220

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
173	Sense Forma		
20	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
2	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
2	Sense Forma	Dec. línia ondulada	
2	Sense Forma	Dec. incisions	
1	Broc Tubular		6
1	Nansa	Cinta	7
1	Fons	Pla	8
1	Vora	Forma oberta	9
17	Vora	Olla	10-26

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		27

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 226

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	V. Verd	
1	Vora	Llàntria V. Verd	
1	Sense Forma	Cocció reduc. V. Melat	

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 11

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
11	Sense Forma	1 amb perforació	

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 226

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
61	FAUNA	Ossos	
6	FAUNA	Dents	
1	METALL	1 clau ferro	
1	METALL	frag. bronze	
2	METALL	Escòries ferro	
1	METALL	Escòria ceràmica	
1	VIDRE	Fons	
2	VIDRE	Sense Forma	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 228

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 53

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
49	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	3
2	Sense Forma		
1	Nansa		
1	Vora		

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	V. Melat	5
1	Vora	Tapadora V. Melat	
2	Sense Forma	V. Verd	
1	Vora	Gibrell V. Verd	
1	Vora		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 228

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Nansa		
3	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 228

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
15	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 229

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 8

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
8	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 229

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Dents	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 231

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 55

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
41	Sense Forma		
3	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. incisions	
1	Arrenc. Nansa	Vora	
1	Arrenc. Nansa	Fanxa	
1	Broc Tubular	Restes	
1	Abocador		1
6	Vora		2-7

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	V. Verd	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 231

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 231

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
20	FAUNA	Ossos	
4	ESCORIA	Ceràmica	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 232

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	V. Verd-marró intern	
1	Fons	V. Verd-marró intern	
1	Vora-nansa	Gerreta V. Verd fosc	14
1	Sense Forma	V. Verd-groc exterior	
1	Vora	V. Verd-groc exterior	15

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 376

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
253	Sense Forma		
49	Sense Forma	Dec. 1 línia horitzontal	
1	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
9	Sense Forma	Dec. línia ondulada	16
3	Sense Forma	Dec. Incisions	
1	Sense Forma	Dec. Estriada	
4	Fons		
1	Fons	Peça gran format	
2	Vora	Tapadora	17
1	Broc tubular	Restes	
3	Nansa	Cinta	
2	Arrenc. Nansa		
2	Vora	Cassola	18-19
45	Vora	Olla	20-64

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 232

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 232

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
239	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Banya	
4	FAUNA	Ossos amb incisions d'objectes tallants	
15	FAUNA	Dents	
4	VIDRE	Sense Forma	
1	MAT. CONSTRUC.	Teula	
2	ESCORIA	Ceràmica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 233

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 74

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
66	Sense Forma	Dec. 1 línia horit. Dec. incisions	5-8
3	Sense Forma		
1	Sense Forma		
4	Vora		

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Base plana	Gerra	
2	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 233

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Dents	
1	METALL	Ferro	
1	ESCORIA	Ceràmica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 235

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	Dec. 2 línies horit. Dec. incisions Olla	1
1	Sense Forma		
1	Sense Forma		
1	Vora		

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons		2

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en manganès.

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons		3

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 235

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	V. Marró	
1	Vora	Tallador V. Marró	
1	Sense Forma	V. Verd fosc	
1	Vora	V. Groc	

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
5	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 237

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 82

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
59	Sense Forma		
9	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
3	Sense Forma	Dec. incisions	
1	Vora	Tapadora	2
10	Vora	Olla	3-12

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Nansa		13

Tipus ceràmic: Pisa decorada en Verd i Manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons		14

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 237

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Vidrat verd-marró	

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 237

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
28	FAUNA	Ossos	
6	FAUNA	Dents	
1	FAUNA	Os treballat	1

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 238

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 22

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
20	Sense Forma		
2	Vora		13-14

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total Fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 238

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
8	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 300

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 8

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
5	Sense Forma	V. Marró	
1	Vora	V. Marró	
1	Sense Forma	V. Verd	
1	Peu	V. Verd-Marró	

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en blau

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 300

Tipus ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
5	Sense Forma		
1	Vora		
1	Base		1

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 23

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
18	Sense Forma		
1	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 1 horit i 1 endul.	
1	Vora	Tapadora	2
2	Vora	Olla	3-4

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 300

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		5
1	Vora		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 300

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	FAUNA	Ossos	
1	VIDRE	Sense Forma	
2	VIDRE	Canica	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 306

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 59

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
48	Sense Forma	Dec. 1 línia horit. Dec. incisions	.
5	Sense Forma		
3	Sense Forma		
1	Arrenc. nansa		1-2
2	Vora		

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 306

Tipus ceràmic: Pisa Decorada en Verd i Manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Servidora	

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en Blau

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Blava de "Barcelona"	

Tipus Ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 11

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	Tipus "Pinzell-Pinta"	3
1	Nansa Orella	Tipus "Pinzell-Pinta"	
3	Vora	Escudella	
1	Fons	Escudella	
1	Vora-Orella	Escudella	
1	Nansa-Orella	Escudella	
1	Sense Forma	Escudella	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 306

Tipus ceràmic: Ceràmica Policroma en Blau

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons	Plat	5

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma	Canalització	
4	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Olla	6
1	Nansa	Tipus Poal	7
3	Sense Forma		

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 306

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 33

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
11	Sense Forma		
2	Vora	Olla	V. Melat
1	Vora	Gerra	V. Verd
1	Nansa		V. Verd
3	Vora	Flat	V. Marró
1	Fons	Flat	V. Marró
7	Sense Forma		V. Marró
1	Peu	Gerra	V. Verd-groc
5	Sense Forma		V. Verd-groc
1	Vora		V. Groguenc

INVENTARI MATERIAL NO CERÀMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 306

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
22	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Dents	
1	METALL	Aplic Ferro	
1	METALL	frag. bronze	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 308

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 313

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
255	Sense Forma	.	
25	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
3	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
24	Vora	Olla	2-25
1	Vora	Tapadora	26
1	Nansa Cinta		27
4	Broc Tubular	1 sencer, 3 frags.	28

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		29

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 308

Tipus ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Plat "Pinzell-Pinta"	30
1	Nansa	Escudella "Pinzell-Pinta"	31
1	Sense Forma	"Pinzell-Pinta"	32

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 9

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	V. Verd extern	
1	Peu	V. Verd-groc	33
1	Vora	V. Verd-groc	34
2	Sense Forma	V. Verd-groc	
3	Sense Forma	V. Marró	
1	Vora	Olla V. Marró	35

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total Fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 308

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
50	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 309

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 61

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
67	Sense Forma		
5	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Manec	Paella	1
3	Vora	Gran Format	2-4
4	Vora	Olla	5-8
1	Broc	Frag.	

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons		
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en Verd i Manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		9

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 309

Tipus ceràmic: Pisa decorada en Blau i Groc

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		10

Tipus Ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	V. Melat	
1	Peu	Gerra V. Melat	
1	Base	V. Marró	
1	Vora	V. Marró	
2	Sense Forma	V. Verd	
1	Vora	V. Verd-groc	

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 309

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
16	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Dents	
1	FAUNA	Ungla	
1	METALL	Sense Forma	
11	VIDRE	Sense Forma	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 310

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 126

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
103	Sense Forma		
9	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
2	Sense Forma	Dec. incisions	
1	Vora	Tapadora	
1	Nansa Cinta		
9	Vora	Olla	1-9

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Nansa	Tipus poal	10-11
1	Peu		12

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 310

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Escudella	
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Escudella. Pinzell-Pinta Pinzell-Pinta	
1	Fons		
3	Sense Forma	Dec. diversa	

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 17

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
10	Sense Forma	V. Melat	
1	Vora	V. Melat	
4	Vora	Plat	13
1	Broc	V. Verd	
1	Vora	Morter	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 310

Tipus ceràmic: Comuna oxidada

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma		

Tipus ceràmic: Teula

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 310

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
25	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 312

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Vidrat Verd-Groc	

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 313

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 15

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	Sense Forma	V. Verd extern	
2	Peu	V. Verd-Groc	
2	Sense Forma	V. Verd-Groc	
1	Bec	V. Verd-Groc	
3	Llàntria	V. Verd-Groc	

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 313

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 470

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
365	Sense Forma		
40	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
8	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
2	Sense Forma	Dec. 3 línia horit.	
10	Sense Forma	Dec. Incisions	
5	Vora	Peça gran tamany	3-7
1	Nansa		8
2	Arrenc. Nansa		
1	Broc Tubular		9
1	Vora Broc		10
1	Broc Tubular	Restes	
1	Bec		11
1	Vora	Tapadora	12
1	Mànec	frag.	13
31	Vora		14-44

Tipus ceràmic: Teula

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
82	FAUNA	Ossos	
10	FAUNA	Dents	
1	FAUNA	Banya	
1	METALL	frag. ferro	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 314

Tipus Ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense forma	V. Verd extern	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 314

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 350

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
274	Sense Forma		
1	Fons		1
33	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
2	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 3 línia horit.	
3	Sense Forma	Dec. incisions	
29	Vora	Olla	2-30
2	Broc Tubular		31-32
1	Vora	amb abocador	33
1	Arrenc. nansa	tipus cinta	34
3	Nansa	tipus cinta	35-37

INVENTARI MATERIAL NO CERÀMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 314

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
46	FAUNA	Ossos	
1	FAUNA	Ossos amb incisions	
11	FAUNA	Dents	
1	VIDRE	Sense Forma	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 316

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	V. groc extern	
1	Vora	V. Verd fosc	
1	Vora	V. Verd intern	
1	Nansa cinta	V. groc-marró	

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 477

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
388	Sense Forma		
3	Vora	Olla	24
27	Sense Forma	Peces Gran Format	
24	Sense Forma	Dec. 1 linia horit.	
3	Sense Forma	Dec. 2 linia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 3 linia horit.	
9	Sense Forma	Dec. incisions	
1	Sense Forma	Dec. cordó	
2	Fons pla	Gran format	
1	Fons pla		
2	Broc tubular		5-6
3	Nansa	tipus cinta	
29	Vora	Olla	7-35
1	Vora	Indet.	
9	Vora	Cossi	36-44

Tipus ceràmic: Teula

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 316

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total Fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 316

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
122	FAUNA	Ossos	
12	FAUNA	Dents	
2	FAUNA	Banyes	
2	VIDRE	Sense Forma	
1	METALL	Ferro, sense forma	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 318

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 50

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
46	Sense Forma		
1	Fons		
3	Vora		6-8

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons pla	V. Verd-groc	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 318

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total Fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 318

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
22	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Dents	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 319

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 62

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
59	Sense Forma		
1	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
2	Vora		6-7

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons plà	V. Melat	

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total Fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 319

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
20	FAUNA	Ossos	
2	FAUNA	Dents	
1	METALL	Clau ferro	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 400

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 30

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
23	Sense Forma		
4	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
2	Vora	Olla	1-2

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	V. Melat	
2	Sense Forma	V. Verd-groc	

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Sense Forma		
1	Vora	Plat	3

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 400

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	FAUNA	Ossos	
1	FAUNA	Dent	
1	VIDRE	Pasta Vítria	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 405

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 408

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 30

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
25	Sense Forma		
3	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Fons	Olla	
1	Broc	Restes	

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		
1	Nansa	Tipus Foal	

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Plat	1
2	Sense Forma		

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 408

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en Blau

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons	Escudella (Sagnador)	2
1	Sense Forma	Escudella	
1	Vora	Escudella	3

Tipus Ceràmic: Pisa decorada amb reflexes metàl·lics

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Fons	Pinzell-Pinta	
1	Fons		
1	Peu		

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 408

Tipus ceràmic: Pisa decorada en manganès

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Dec. Alfies	
1	Arrenc. Nansa		

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 13

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	Sense Forma	V. Verd	
1	Vora	Gerra V. Verd	4
1	Vora	Olla V. Verd	
1	Sense Forma	V. Melat	
1	Sense Forma	V. Verd fosc	

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 408

núm frag	Tipus	Observacions	Iny.
10	FAUNA	Ossos	
1	FAUNA	Dent	

INVENTARI GENERAL DE CERÀMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 409

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 31

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
24	Sense Forma	Tapadora Olla	3
1	Vora		4-9
6	Vora		

Tipus Ceràmic: Fisa decorada en Verd i manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		10

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Vidrat Melat	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 409-D

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 11

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
8	Sense Forma	Dec. 1 línia horit. Dec. 2 línia horit.	
1	Sense Forma		
1	Sense Forma		
1	Nansa cinta		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 409-D

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 410

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 410

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	FAUNA	Ossos	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 413

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 53

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
44	Sense Forma	Dec. i linia horit.	2-7
2	Sense Forma		
1	Nansa Cinta		
6	Vora		

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		
1	Sense Forma		

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Dec. incisa	
2	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

U.E.: 413

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
6	FAUNA	Ossos	
2	VIDRE	Modern	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 414

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 36

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
35	Sense Forma		
1	Vora		1

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		
1	Base	Gran Gerra	

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 414

Tipus ceràmic: **Pisa decorada amb reflexes metàl·lics**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma	Pinzell-Pinta	

Tipus Ceràmic: **Pisa decorada en blau**

Total fragments: 11

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
5	Vora	Escudella	3
1	Fons		
1	Nansa Orella		
4	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: **Pisa Policroma**

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 414

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		2

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 417

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
7	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Comuna a torn Iberorromana

Total fragments: 2

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 418

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda

Total fragments: 16

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
13	Sense Forma		1-2
2	Vora		
1	Abocador		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
5	FAUNA	Ossos	
1	VIDRE	Vora	
1	VIDRE	Sense Forma	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 605

Tipus Ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 16

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3	Vora	Plat Tallador	1-3
3	Vora	Escudella	4-6
3	Vora	Got	7-9
3	Fons		10-12
4	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en Verd i Manganès

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Vora		13-14
5	Sense Forma		15-19

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 605

Tipus ceràmic: Pisa decorada en manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Fons		20

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en blau

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Escudella	21

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 7

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma	Pasta roja	
3	Sense Forma	Pasta beige	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 605

Tipus ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 63

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
26	Sense Forma	V. Marró	22
2	Vora	Olla V. Marró	
1	Vora	Indet. V. Marró	
1	Peu	V. Marró	
1	Sense Forma	V. Groc	23
1	Arrenc. Nansa	V. Groc	
19	Sense Forma	V. Verd	24-25
3	Nansa	V. Verd	
1	Arrenc. Nansa	V. Verd	
1	Vora	Olla V. Verd	26
1	Vora	Indet. V. Verd	
5	Vora	Olla V. Verd-Marró	27-27
1	Sense Forma	V. Verd-Marró	

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 165

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
122	Sense Forma		30-33
14	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
2	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 3 línia horit.	
4	Sense Forma	Dec. incisions	
4	Vora	Tapadora	
1	Broc Tubular	Restes	
1	Arrenc. Nansa		
1	Bec	Restes	
1	Fons		
14	Vora		34
			35-48

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 605

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 17

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4	Sense Forma		
2	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
3	Sense Forma	Dec. diverses línies	
1	Sense Forma	Dec. Ondulacions	
1	Sense Forma	Dec. Incisions	
1	Fons		
4	Vora		49-52

Tipus ceràmic: Teula

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
29	FAUNA	Ossos	
2	VIDRE	Vora	
10	VIDRE	Sense Forma	
7	METALL	Sense Forma ferro	
1	ESCORIA		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 606

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Sense Forma		

Tipus Ceràmic: Pisa decorada en Manganès

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Nansa		1

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 8

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Sense Forma	V. Marró	2
1	Nansa-Vora	V. Marró	
1	Tapadora	V. Marró	
1	Nansa	Morter V. Marró	
1	Nansa	V. Verd	
1	Sense Forma	V. Verd	

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 606

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 72

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
50	Sense Forma		
3	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
1	Sense Forma	Dec. diverses línies	
1	Sense Forma	Dec. ondulacions	
1	Sense Forma	Dec. incisions	
2	Broc Tubular		3-4
1	Nansa cinta		5
1	Arrenc. Nansa	tipus cinta	
9	Vora		6-14
3	Vora	Tapadora	15-17

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 606

Tipus ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 6

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
3 1	Sense Forma Nansa Cinta	pasta roja pasta roja	
2	Sense Forma	pasta beige	

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Moderna

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
4 1	Sense Forma Nansa		18

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2 1	FAUNA FAUNA	Ossos Dent	
2 4 9	VIDRE VIDRE VIDRE	Peu Vora Sense Forma	
4 1	METALL METALL	Ferro indet. Sivella Bronze	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 609

Tipus Ceràmic: Teula

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Tegulae romana	
1	Sense Forma	Pasta oxidant	
2	Sense Forma	Pasta reduïda	

Tipus ceràmic: Pisa Blanca

Total fragments: 1

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora	Escudella	4

Tipus Ceràmic: Comuna Vidrada

Total fragments: 5

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Vora	V. Verd	5
2	Vora	Llànčia V. Verd	6-7
1	Vora	V. groguenc	8'

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 609

Tipus Ceràmic: Comuna Oxidada

Total fragments: 3

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	Vora		9
1	Peu		10
1	Sense Forma		

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 609

Tipus ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total Fragments: 731

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
541	Sense Forma		
56	Sense Forma	Dec. 1 línia horit.	
3	Sense Forma	Dec. 2 línia horit.	
3	Sense Forma	Dec. línia ondulada	
21	Sense Forma	Dec. incisions diverses	
4	Broc tubular	sencers	11-14
5	Broc tubular	restes	
3	Nansa	Olla (sencera)	15-17
9	Nansa Cinta		18-26
4	Arrenc. Nansa		
4	Fons		
1	Fons Pla	Peça Gran Format	
2	Fons Pla		27
3	Vora	Tapadora	28-30
5	Vora	Peça Gran Tamany	31-35
67	Vora		36-102

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
24	FAUNA	Ossos	
15	FAUNA	Dents	
8	METALL	Ferro	
5	ESCORIA	Ferro	
1	MAT. LITIC	Pedra Polida	
1	VIDRE	Nansa	
1	VIDRE	Vora	
4	VIDRE	Sense Forma	

INVENTARI GENERAL DE CERAMICA

Jaciment: CASTELL DE CLARAMUNT

Campanya: Novembre 1992

U.E.: 611

Tipus Ceràmic: Comuna Reduïda Medieval

Total fragments: 4

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
2	Vora		1-2
2	Sense Forma		

INVENTARI MATERIAL NO CERAMIC

núm frag	Tipus	Observacions	Inv.
1	FAUNA	Ossos	
1	FAUNA	Dent	
3	METALL	Ferro	

Generalitat de Catalunya
Departament de CULTURA

28.05.93 005218 - E

Date Num. d'entrada

Registre general

MEMORIA CIENTIFICA DE L'EXCAVACIO REALITZADA AL CASTELL DE
CLARAMUNT (La Pobla de Claramunt / ANOIA)

III REPERTORI FOTOGRAFIC

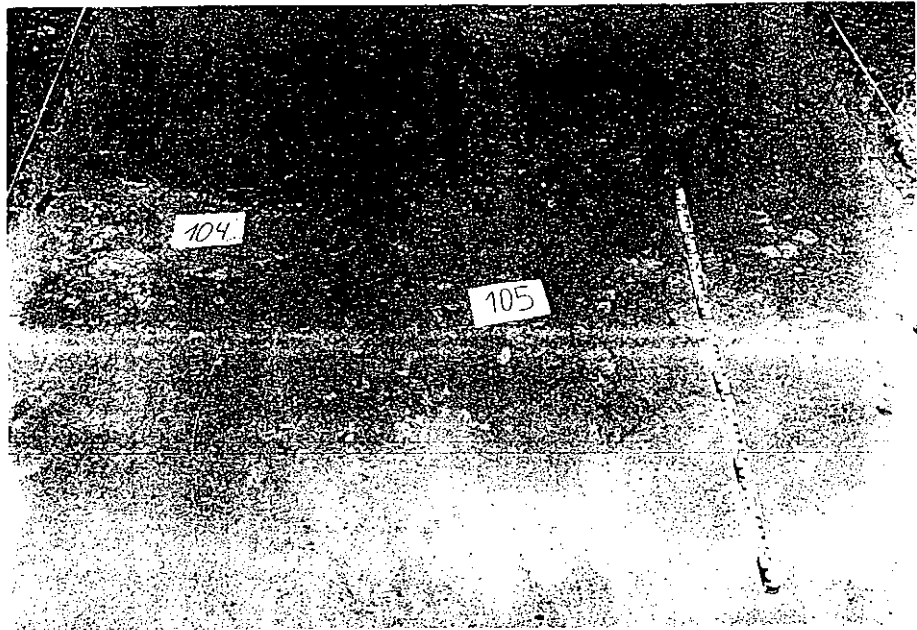
Josep M. Vila i Carabasa

Núm.	Descripció
1	Sector I. Detall del rebliment u.e. 105 i de les restes de paviment u.e. 104.
2	Detall u.e. 105 que rebleix els desnivells de la roca natural u.e. 1000.
3	Vista general de la cala. Es pot observar la proximitat de la roca al darrer nivell d'utilització de la sala.
4	Detall de la banquetta de fonamentació del mur est de la sala u.e. 103*.
5	Vista general de la cala al final de l'excavació
6	Vista frontal del mur 201*
7	Vista del mur 203*.
8	Vista frontal del mur 203*. En primer terme el rebliment de pedres u.e. 208.
9	Detall u.e. 214 que apareixia sota 208.
10-11	Diferents vistes del rebliment 208.
12	Vista lateral del mur 201*
13	Vista del recinte determinat pels murs 201* i 206*.
14-15	Detalls del mur 206*.
16	Detall del nivell de construcció del mur 203*
17	Detall de la superposició entre els murs 203* i 224*
18-19	Vistes superiors de l'escala 211*
20	Detall del forat de pal 217 i del seu entorn
21	Vista general de la u.e. 225
22	Vista frontal dels murs 203* i 224* i la seva relació amb 221* i 230*.
23	Detall de la preparació del mur 203* un cop va haver estat extret.

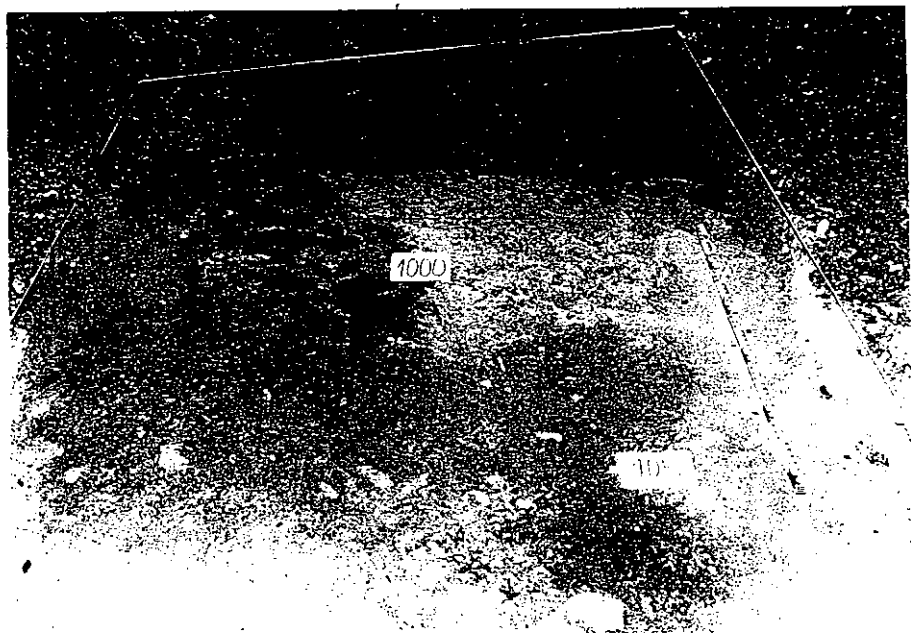
Núm.	Descripció
24	Detall de la u.e. 221*
25-26	Detalls de la u.e. 227*
27	Detall de la u.e. 227* un cop estreta la pedra central. Es pot observar que immediatament per sota apareix la roca natural.
28	Vista de la u.e. 224
29	Vista del sector a nivell de la u.e. 232
30-31	Vistes del sector a nivell de la u.e. 226
32	Detall de la rasa de fonamentació del mur 205*
33-34	Vistes generals del sector a nivell de la u.e. 238
35	Vista del sector en el moment de finalitzar l'excavació. Es poden observar les restes de l'estructura 239.
36	Sector III. Detall dels nivells 301 i 302
37	Detall de la u.e. 307*
38	Vista del rebliment de la rasa que corria paral·lela al mur nord de la torre.
39	Vista de la u.e. 312
40	Detall u.e. 318
41	Detall u.e. 315, 316
42	Detall de la rasa 311* després de l'excavació del rebliment 310.
43	Vista de la banda Nord de la torre en el moment de finalitzar l'excavació. Es pot observar la banquetta de fonamentació del mur.
44	Detall del paviment del passadís que comunica la torre nord amb l'exterior.
45-48	Diferents vistes i detalls de la u.e. 401* al començament de la seva excavació.

Núm.	Descripció
49	Vista general de la u.e. 401* durant la seva excavació. Es pot observar l'estructura del massissament de la base de la construcció.
50-52	Detalls de l'estructura del massissament.
51	Vista final de l'estructura un cop excavada.
53	Vista general de la muralla 403* en el moment d'iniciar la seva excavació.
54	Vista de la cara externa de l'estructura 401*
55	Detall de la fàbrica de la cara exterior de la muralla 403*.
56	Detall del paviment 415
57	Vista superior del sector un cop excavada la inhumació 416.
58	Vista general de l'enterrament 416.
59	Vista superior del sector.
60	Vista superior del sector un cop acabada l'excavació de la cala.
61	Vista general del traçat de la muralla antiga del castell i que va ser enderrocada per ampliar la plaça de l'aplec de Santa Margarida.
62	Detall de l'arrencament de la muralla 403. Es pot observar la seva relació física amb la estructura 401*
63	Sector VI. Vista general abans d'iniciar-se els treballs d'excavació.
64	Vista general un cop extrets els primers rebliments més superficials del fossat
65	Detall de la u.e. 606
66	Detall del fons del fossat. Es poden observar les grans pedres que colmataven els seus nivells inferiors.

Núm.	Descripció
67	Vista superior del sector en la que es poden observar els diferents tipus de desnivell que experimenta la roca natural en el fossat.
68	Vista general del fossat un cop acabada la seva excavació. Es pot observar la profunditat que adquireix el mateix.
69	Detall de les marques deixades per les incisions fetes a la roca per tal d'esberlar-la i ampliar el fossat.
70	Vista general superior del fossat. Es pot observar la seva relació amb la muralla.
71-73	Diferents detalls de la cisterna situada al costat de la muralla est del castell, un cop finalitzada la seva excavació.
74	Vista general de l'església romànica de Santa Maria del Castell de Claramunt.
75-78	Vistes generals i detalls de la cara sud del mur de tancament pel nord de l'església de Santa Maria. S'hi pot observar (núm 78) una espitllera semblant a les que apareixen en la cara exterior de la muralla del recinte sobirà.
79-80	Detalls de l'escala semicircular que dóna accés a l'església de Santa Maria.

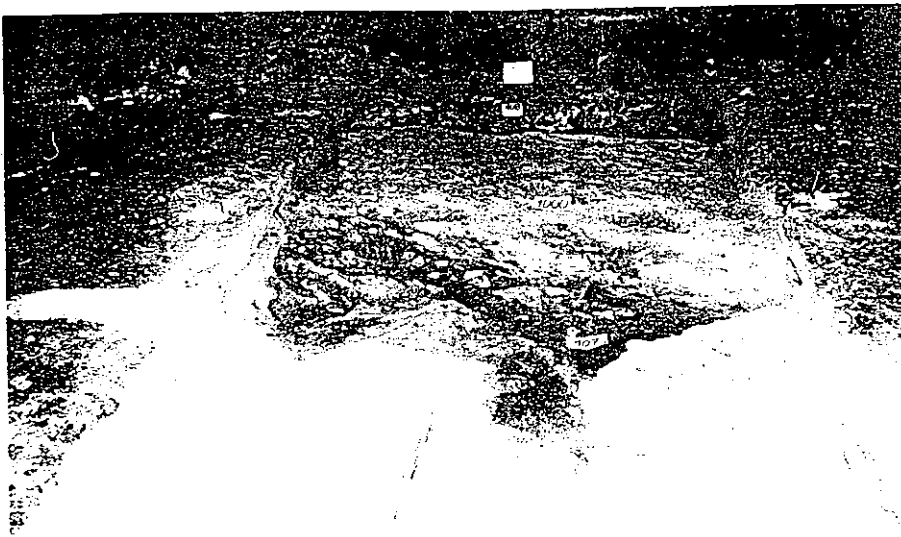

1

2

3

7

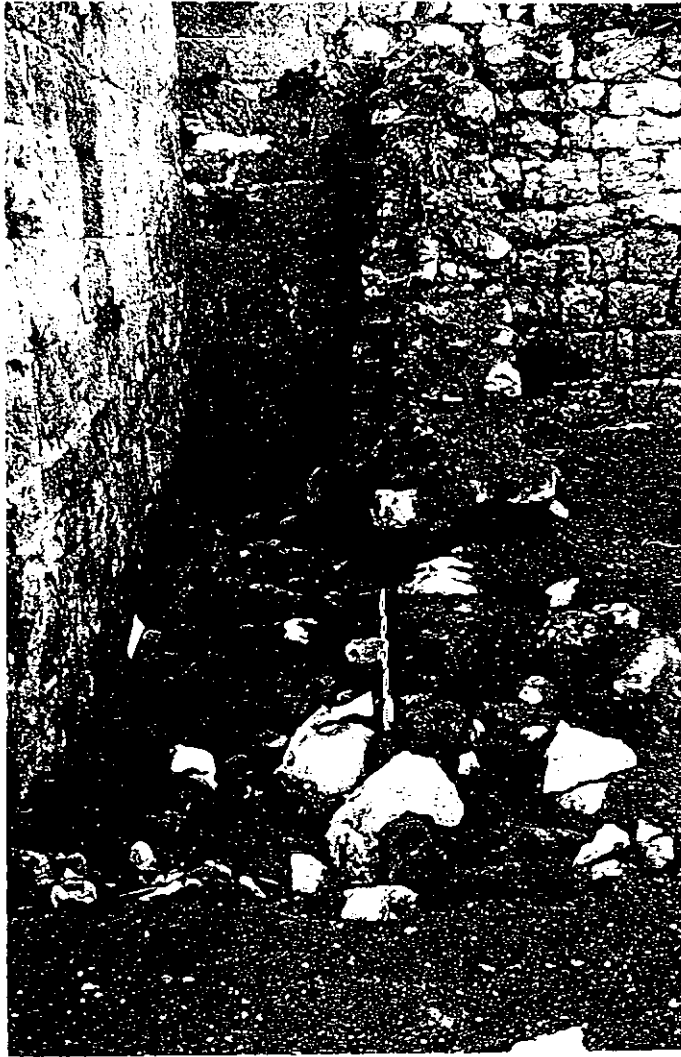
4

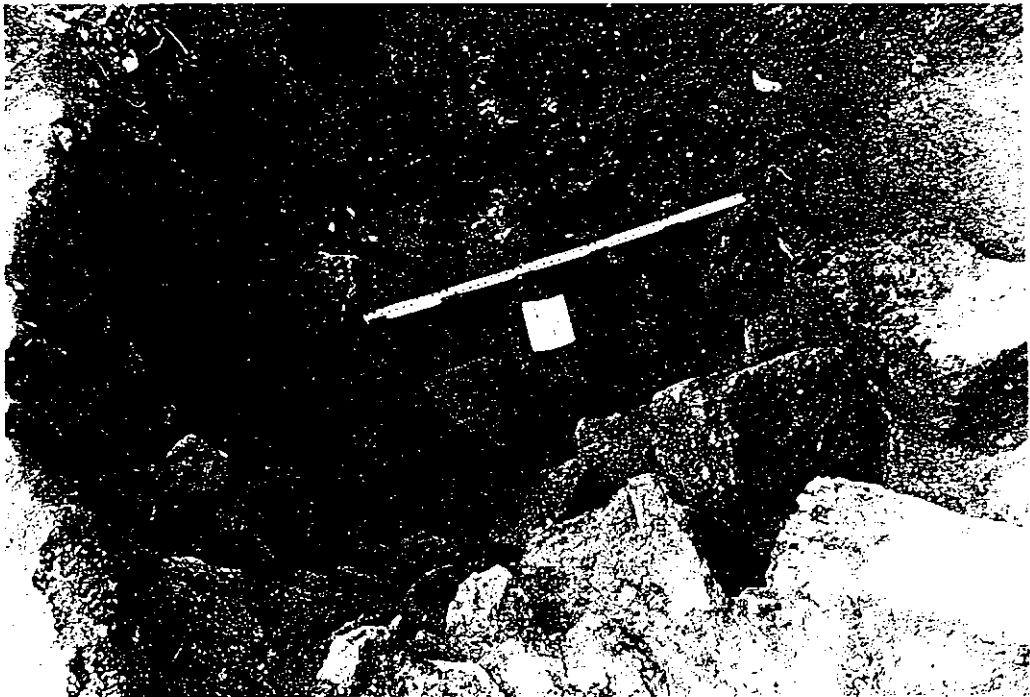
5

7

8

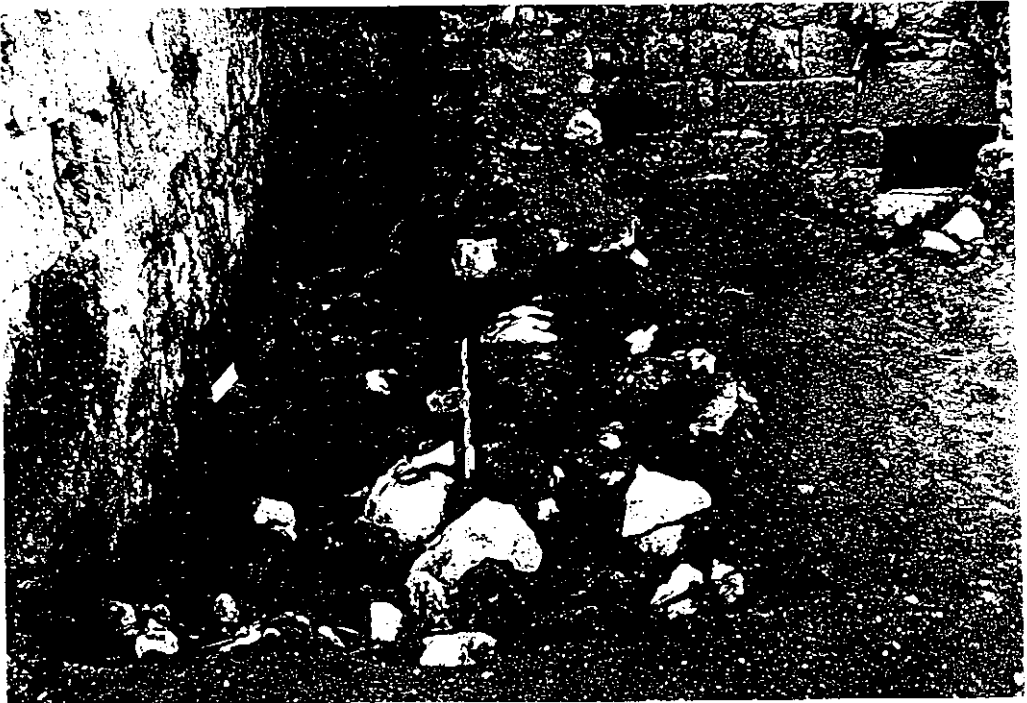

9

9

10

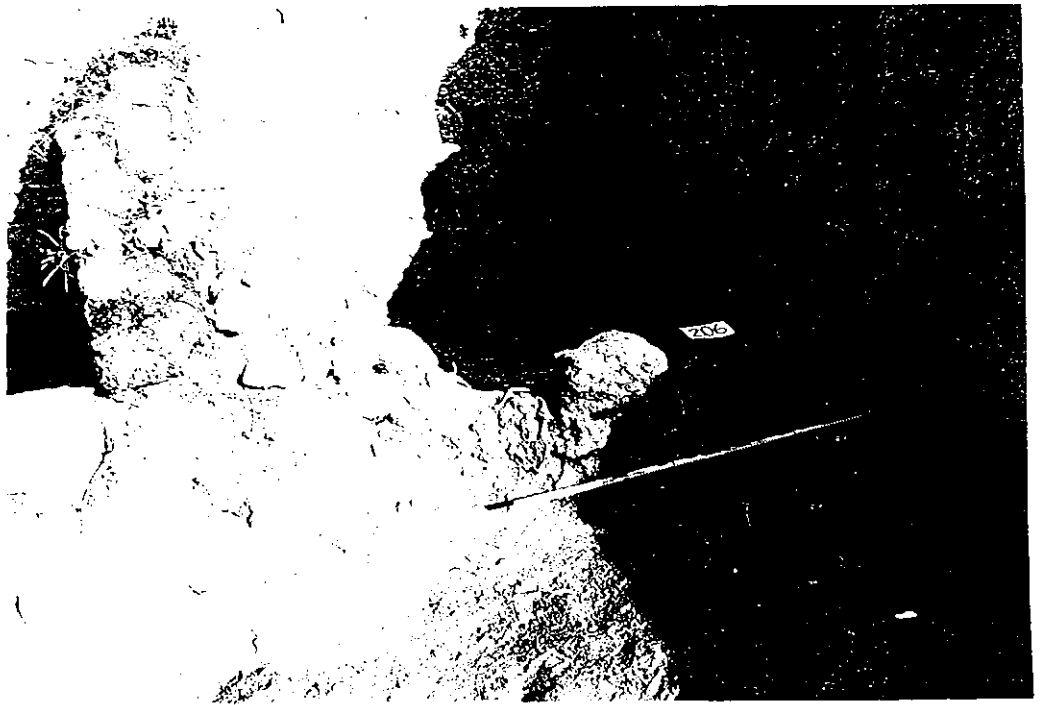

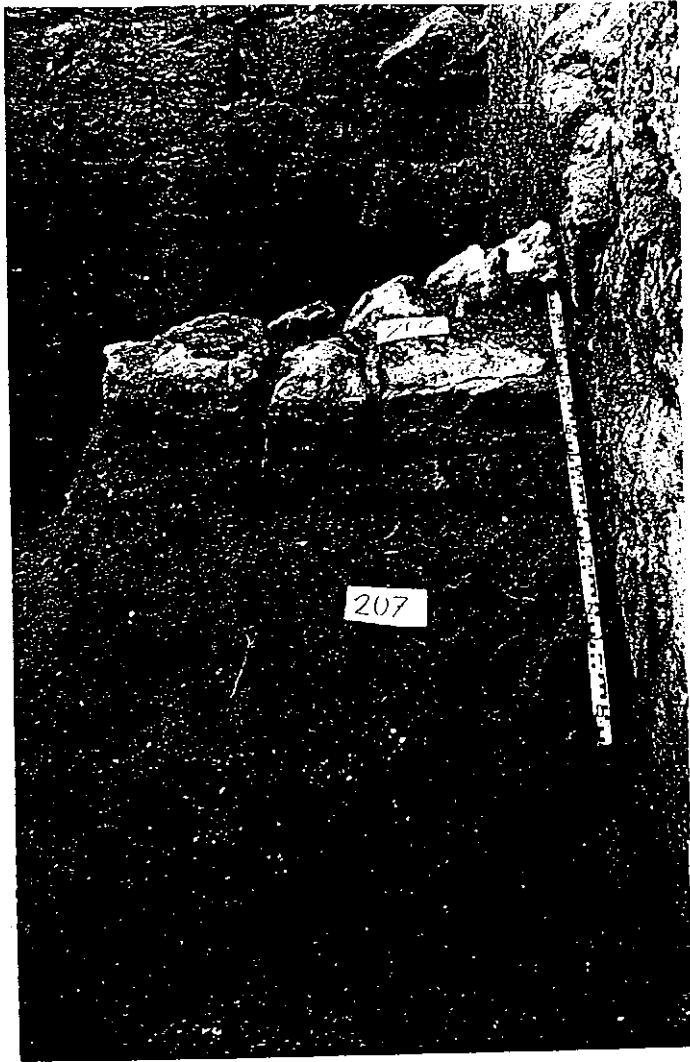
11

12

13

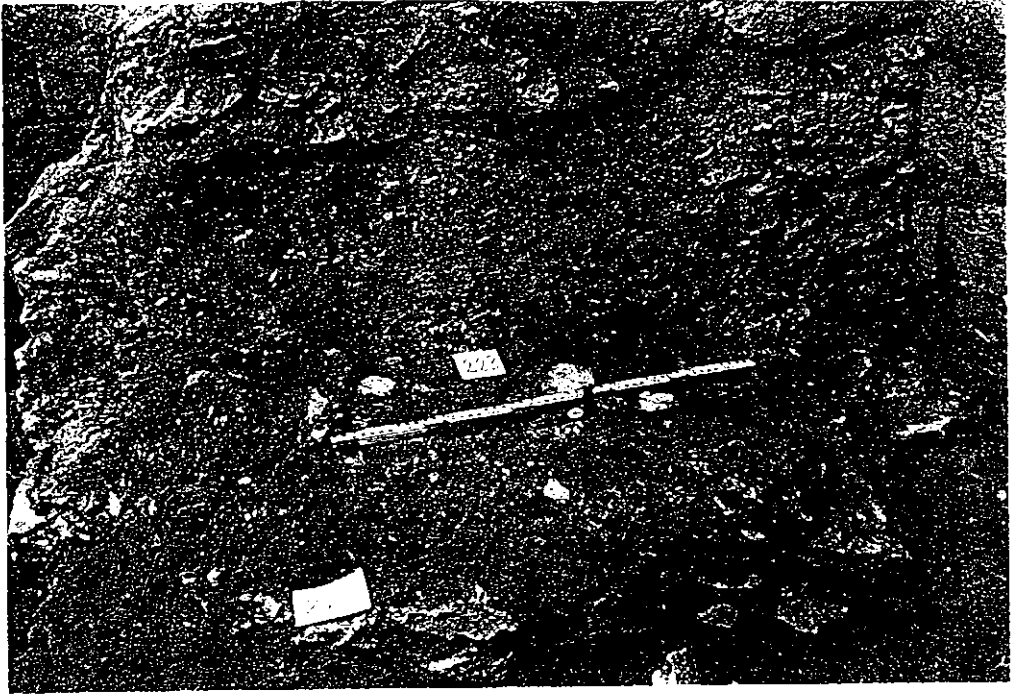

14

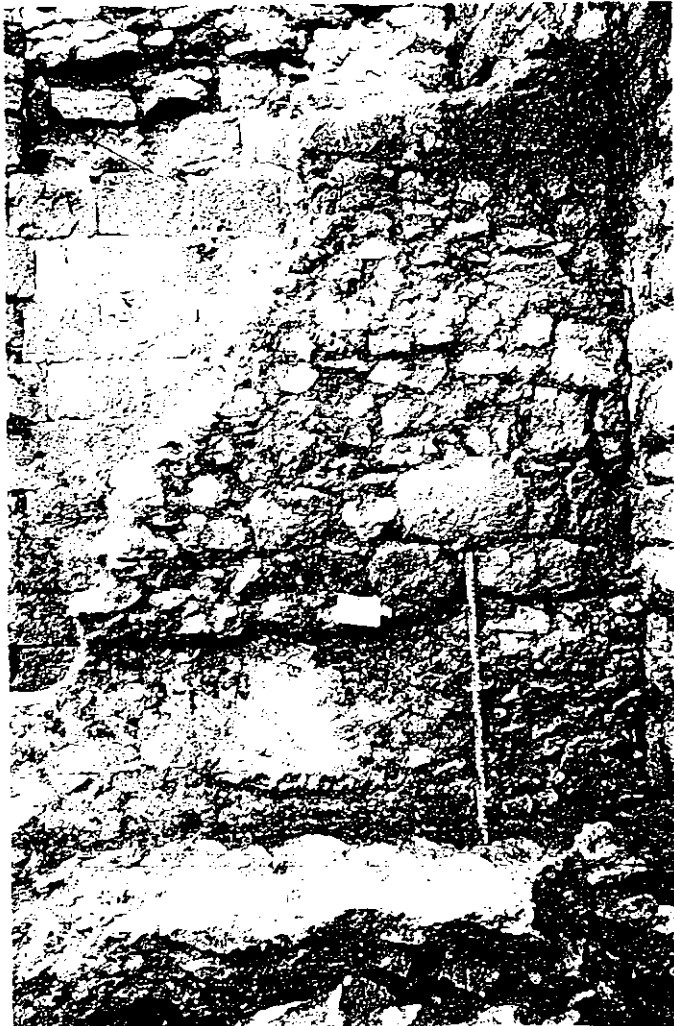

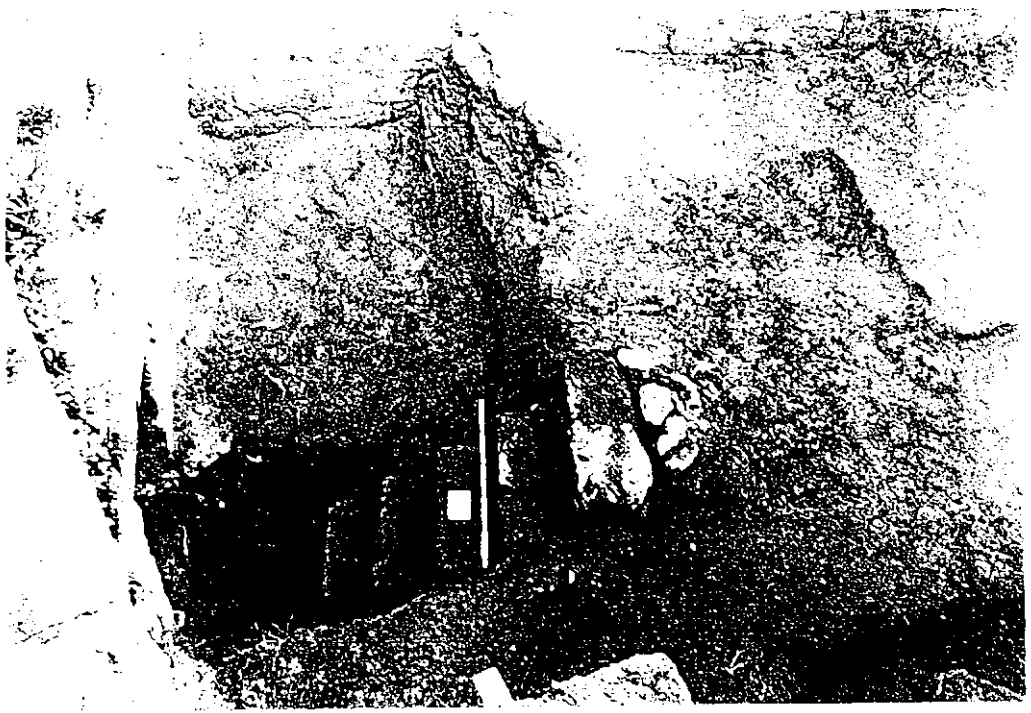
15

16

17

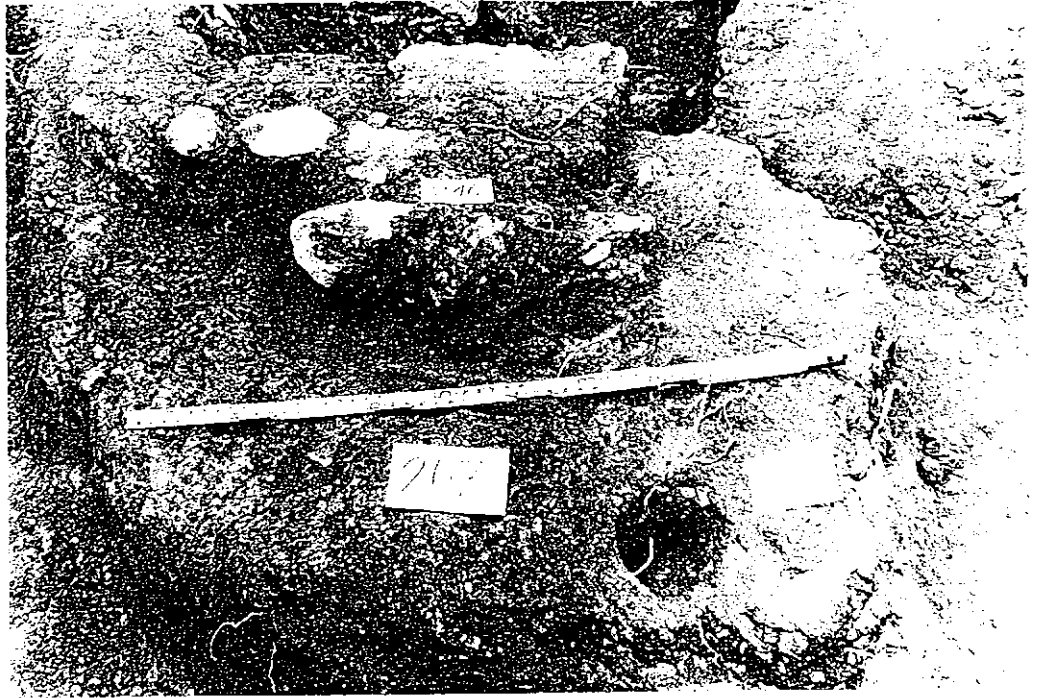

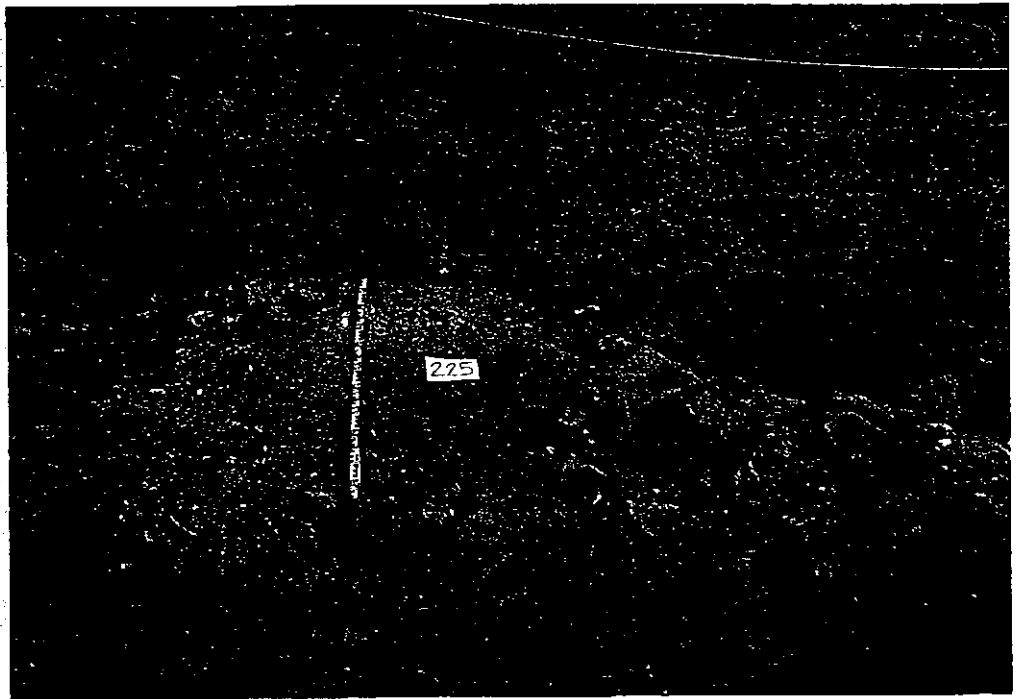
18

19

20

21

22

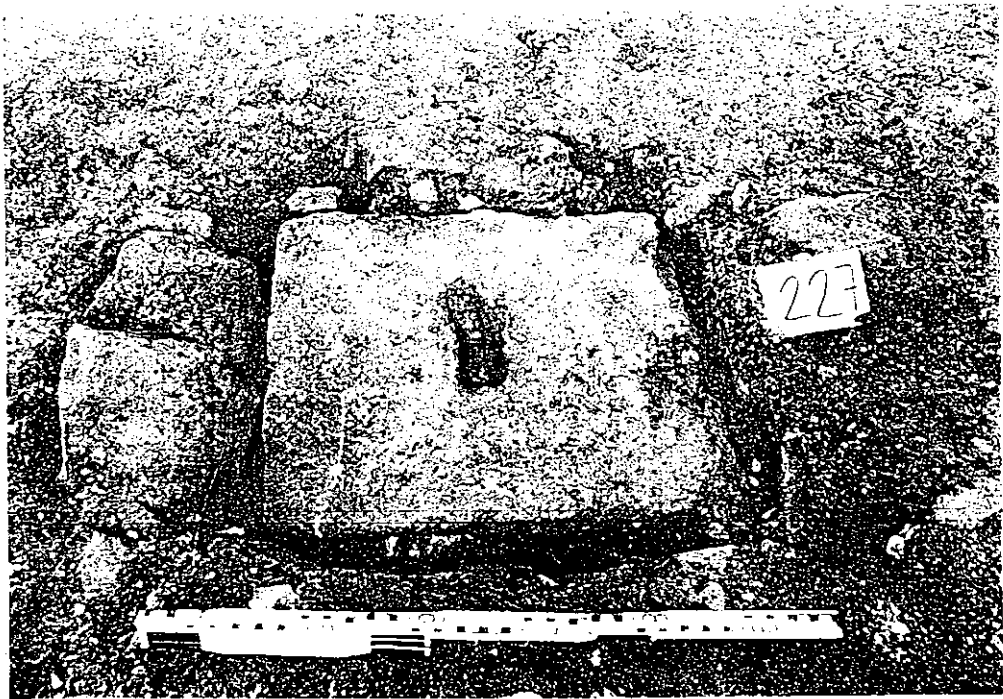
23

24

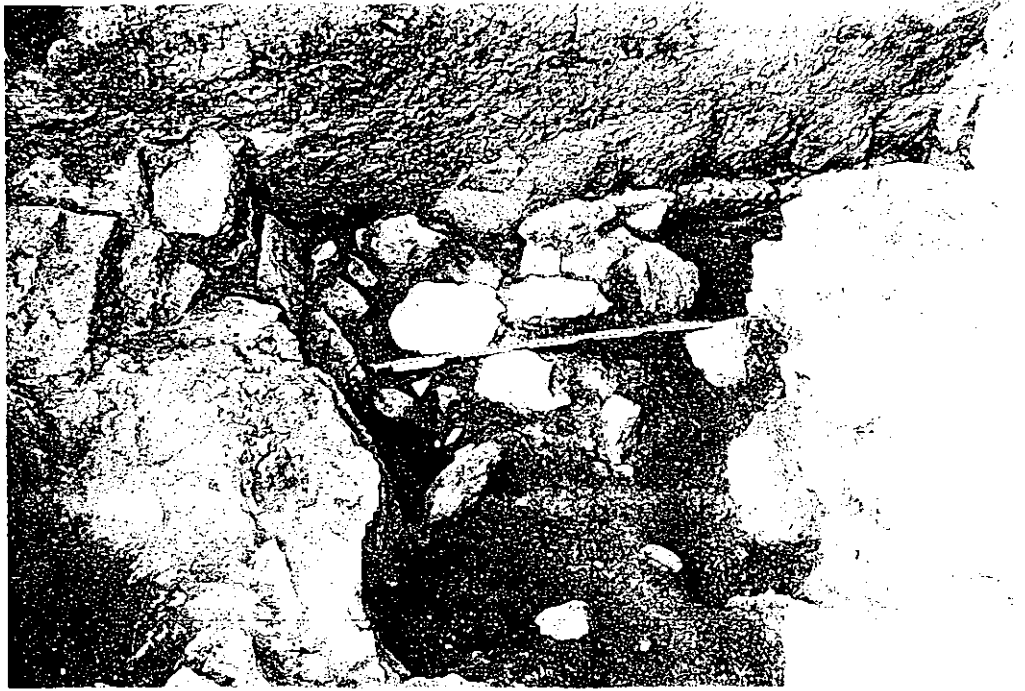
25

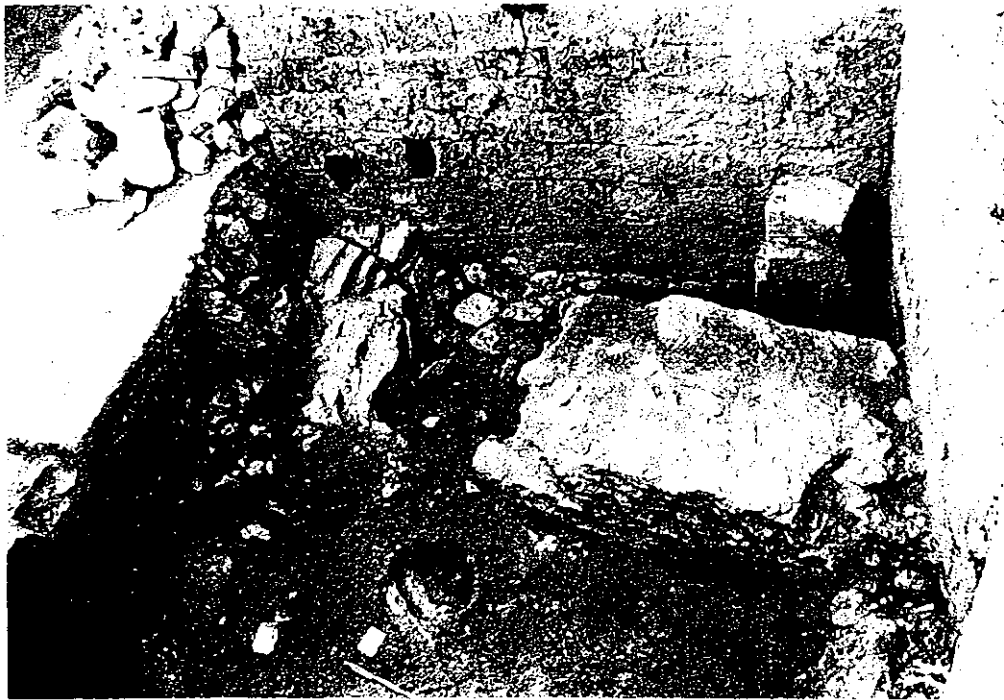
26

27

28

29

30

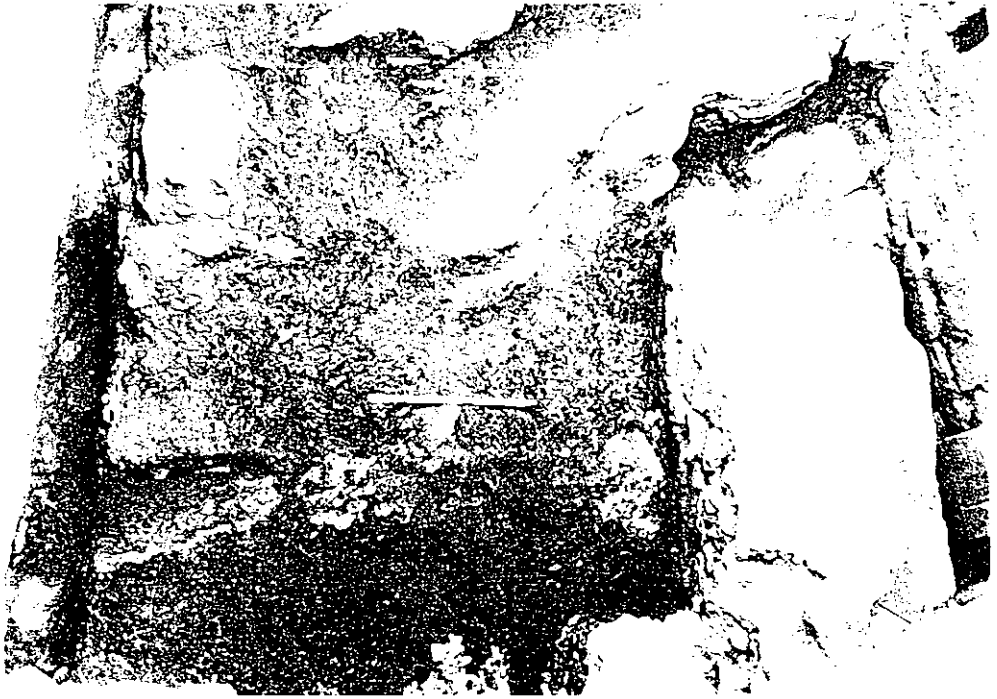
31

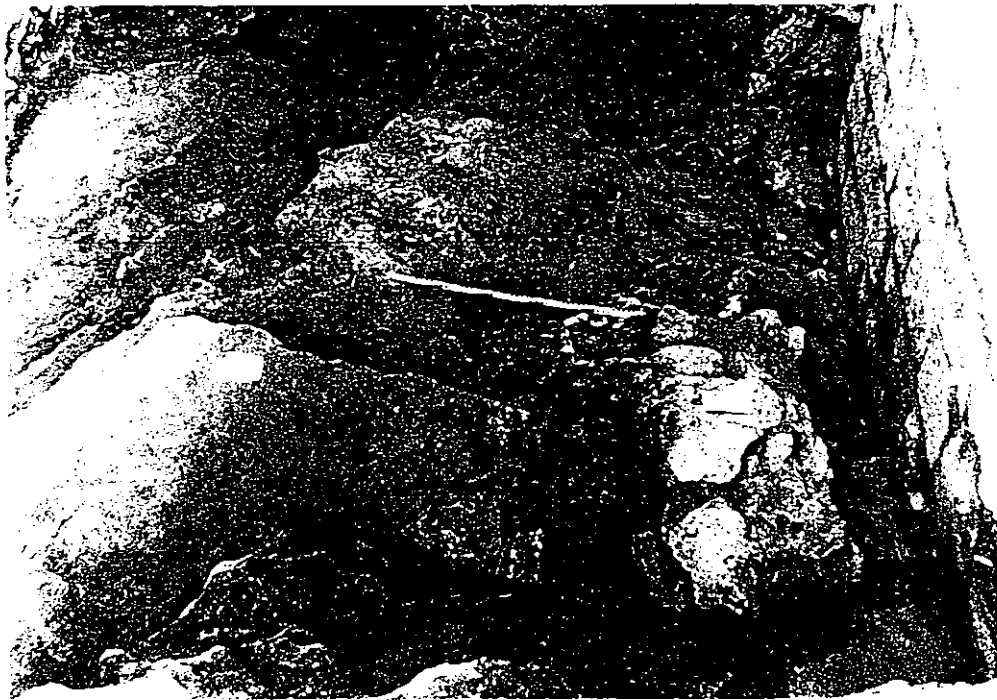
32

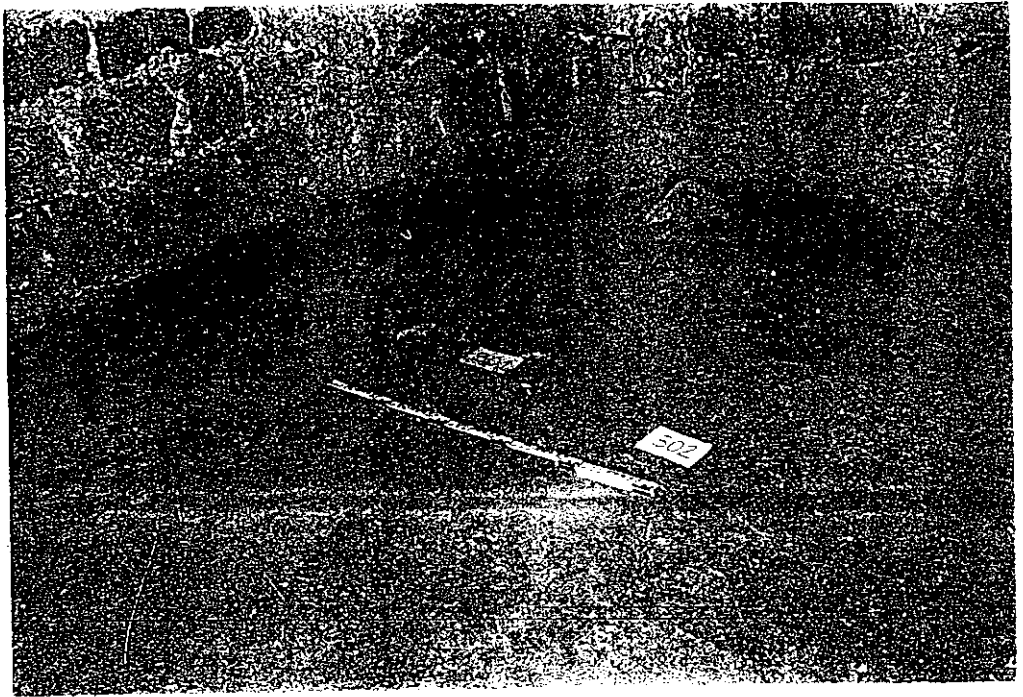
33

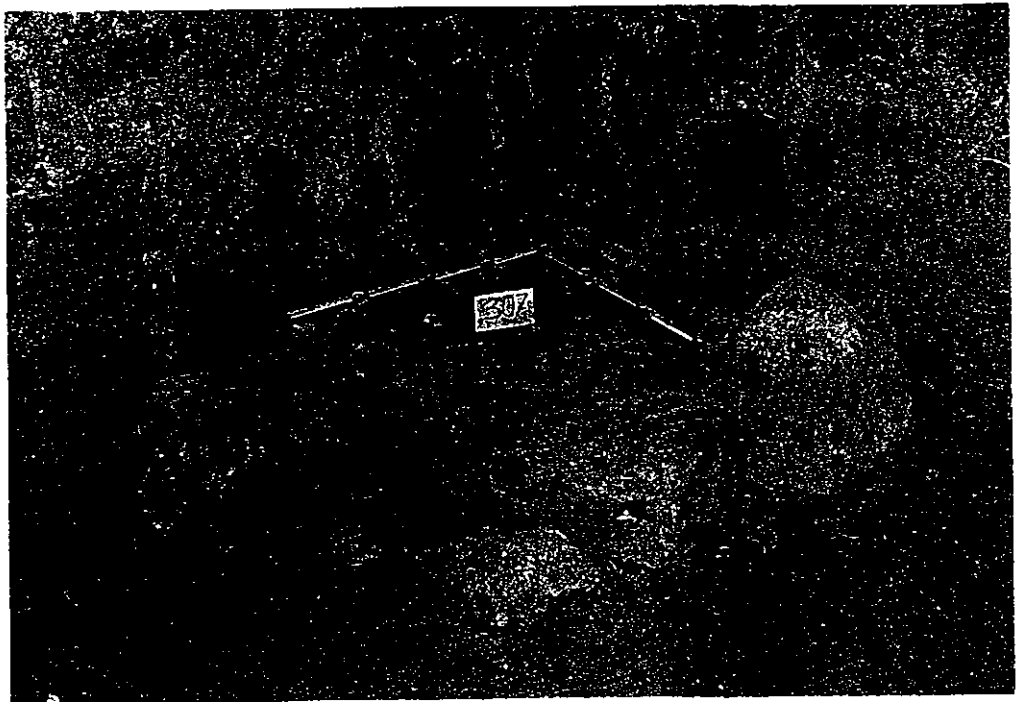
34

35

36

37

38

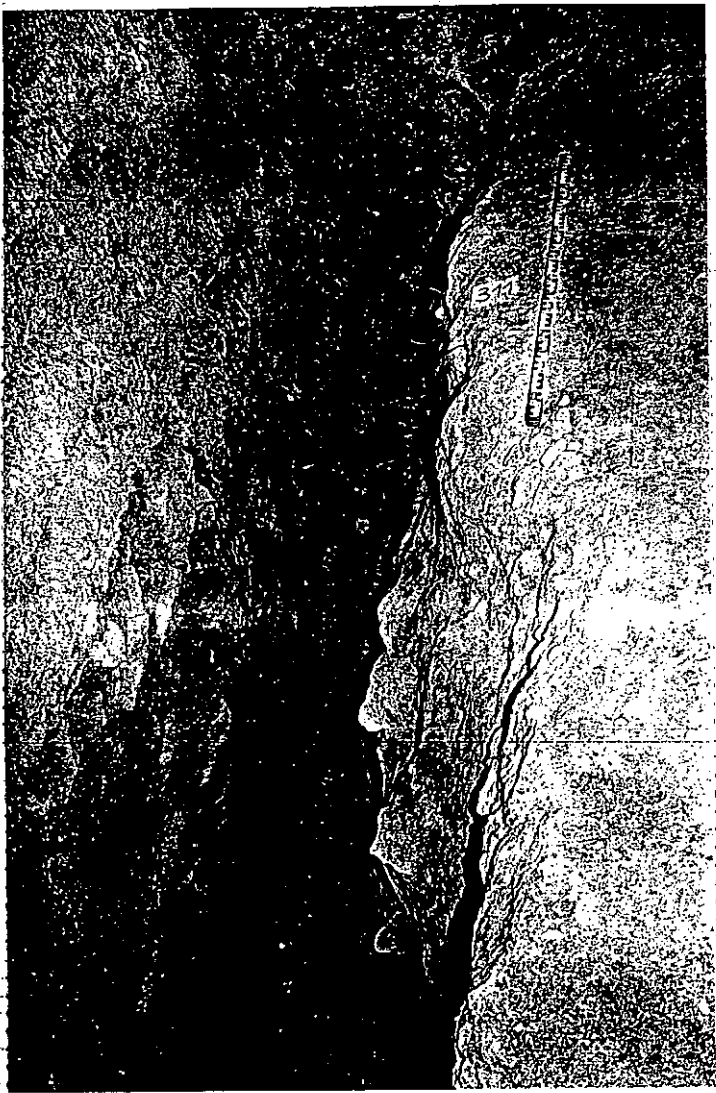
39

40

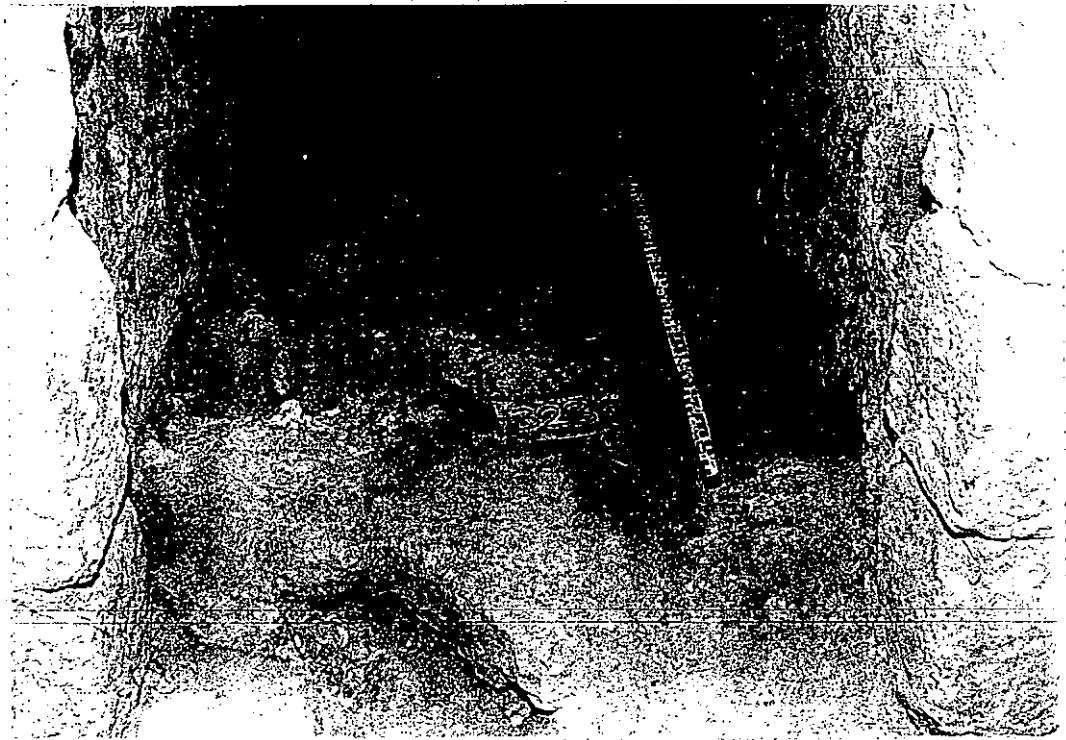
41

42

43

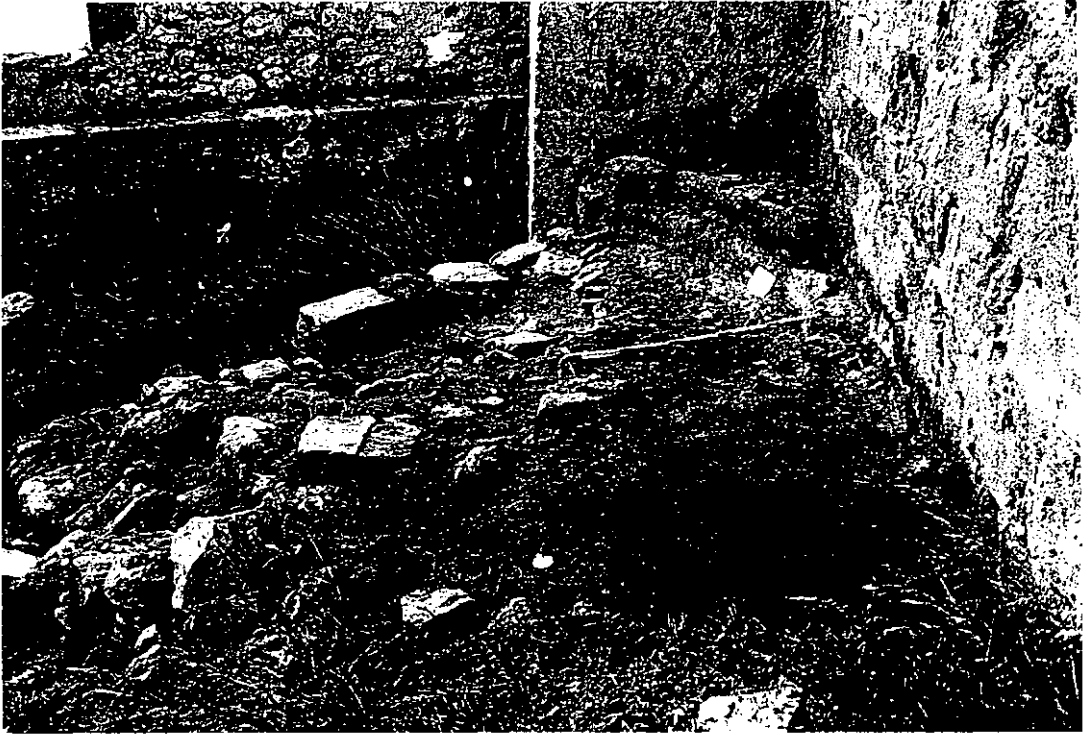
44

45

46

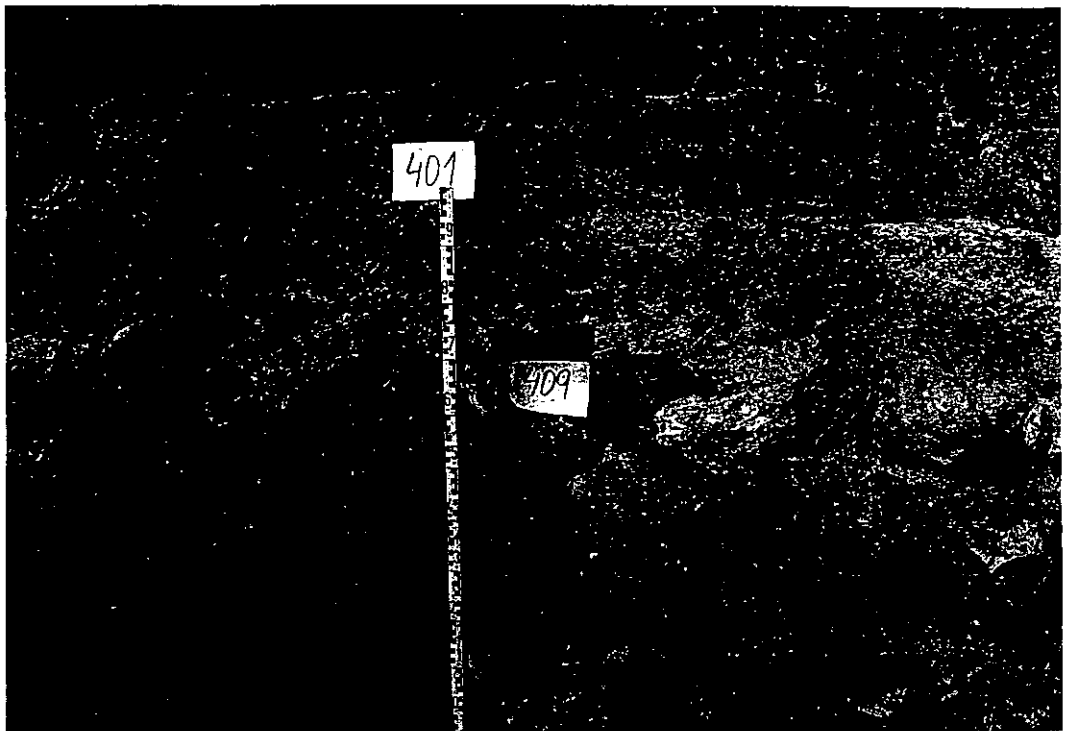
47

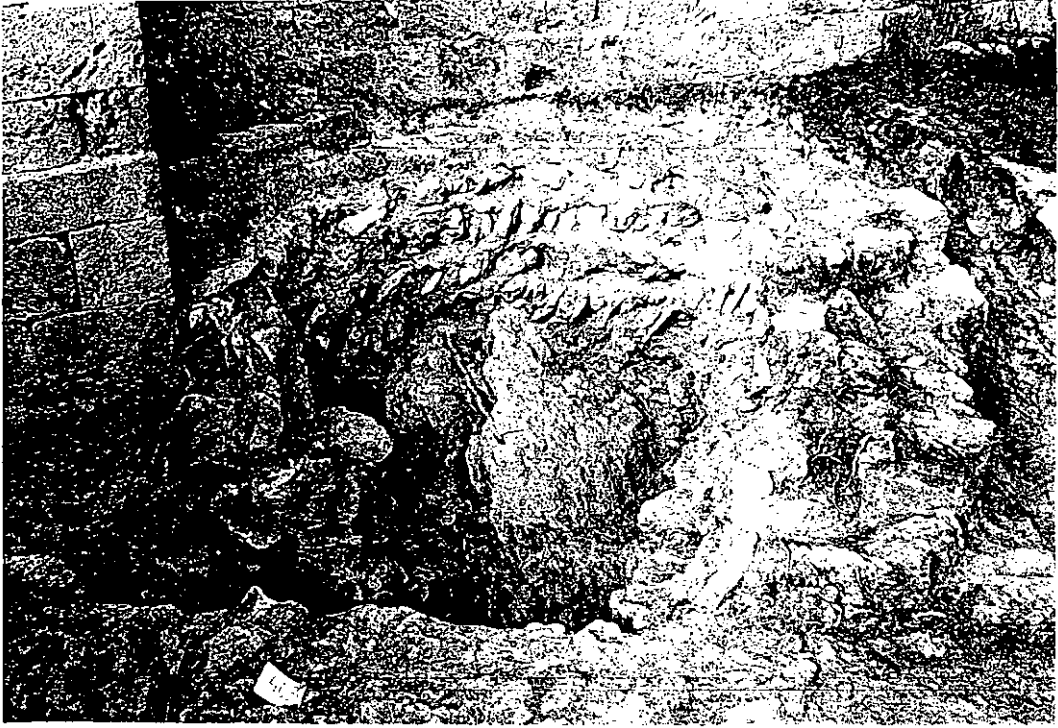
48

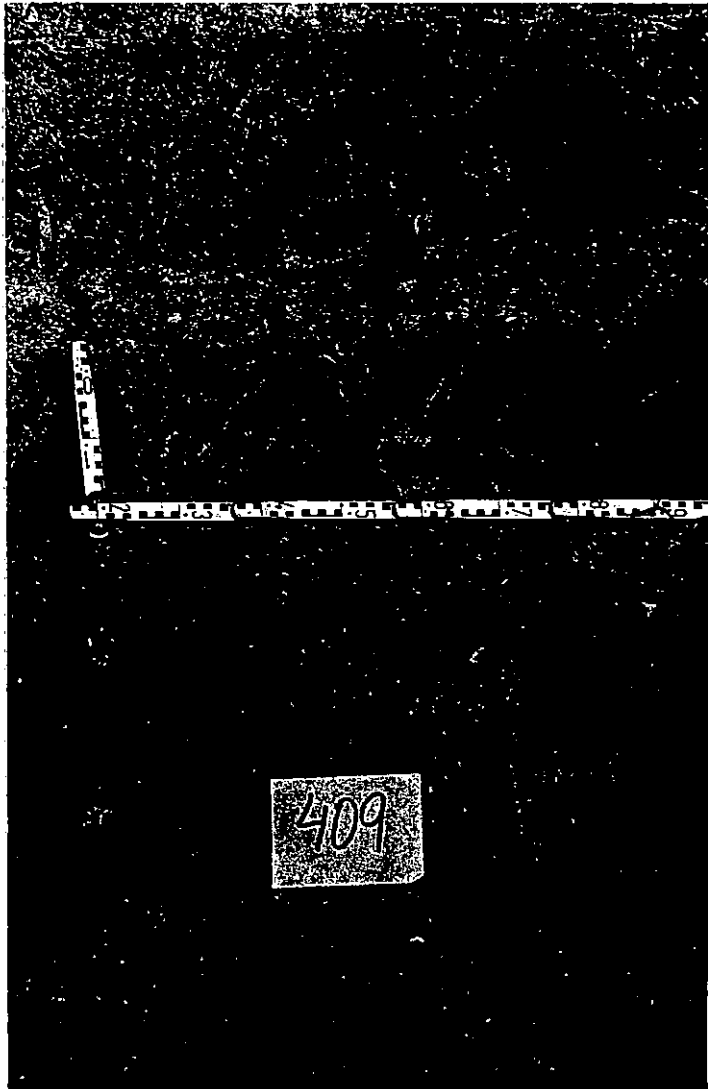
49

50

51

52

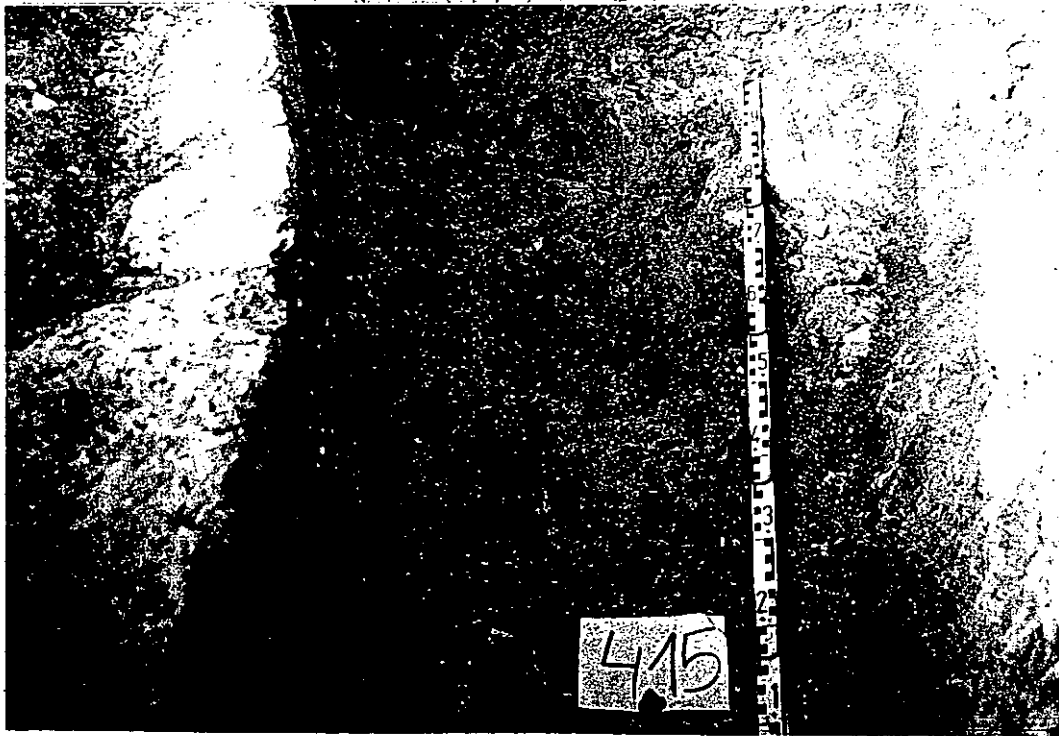
53

54

55

56

57

58

59

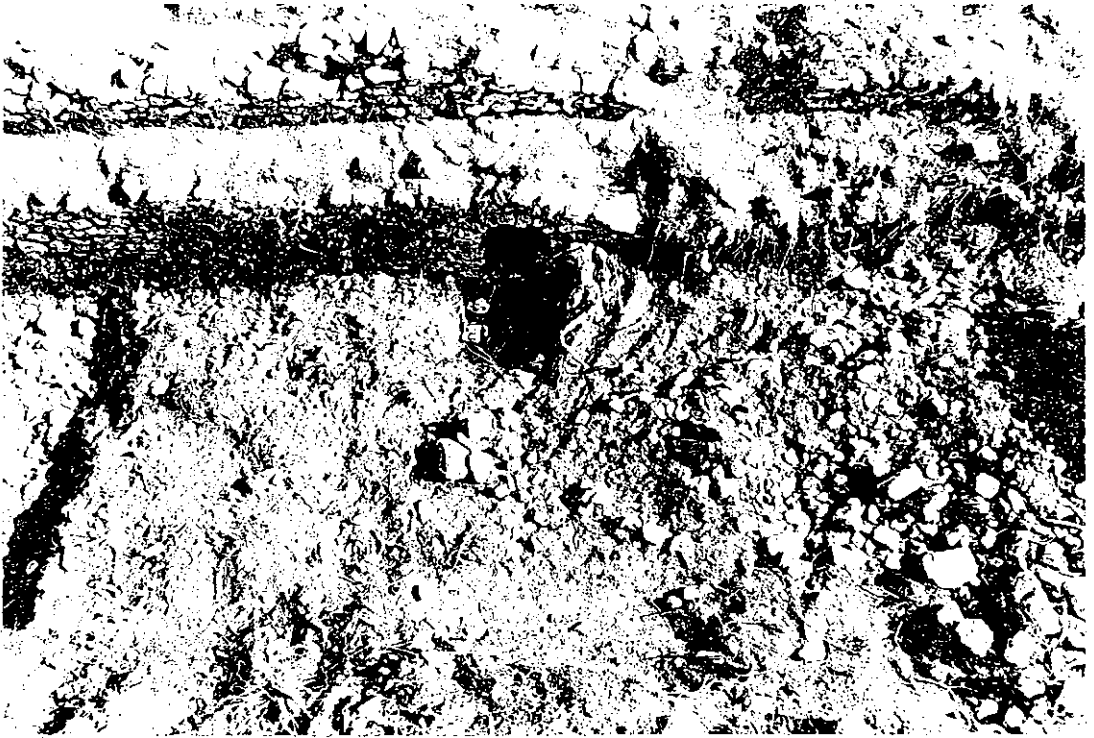
60

61

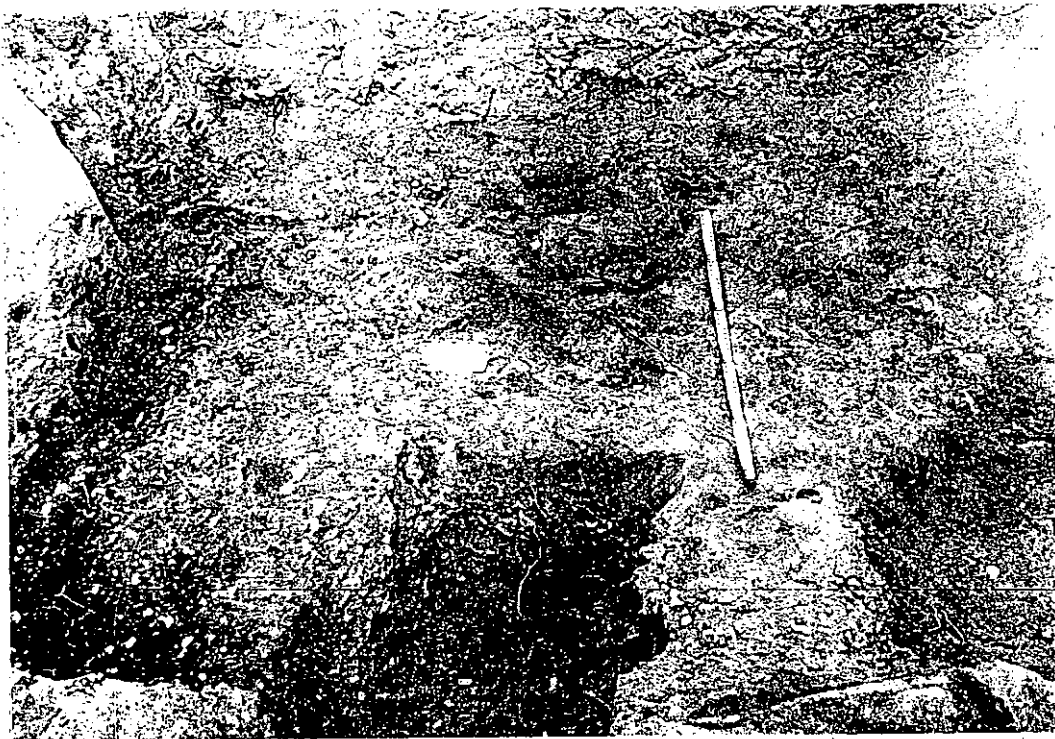
62

63

64

65

66

67

68

37

69

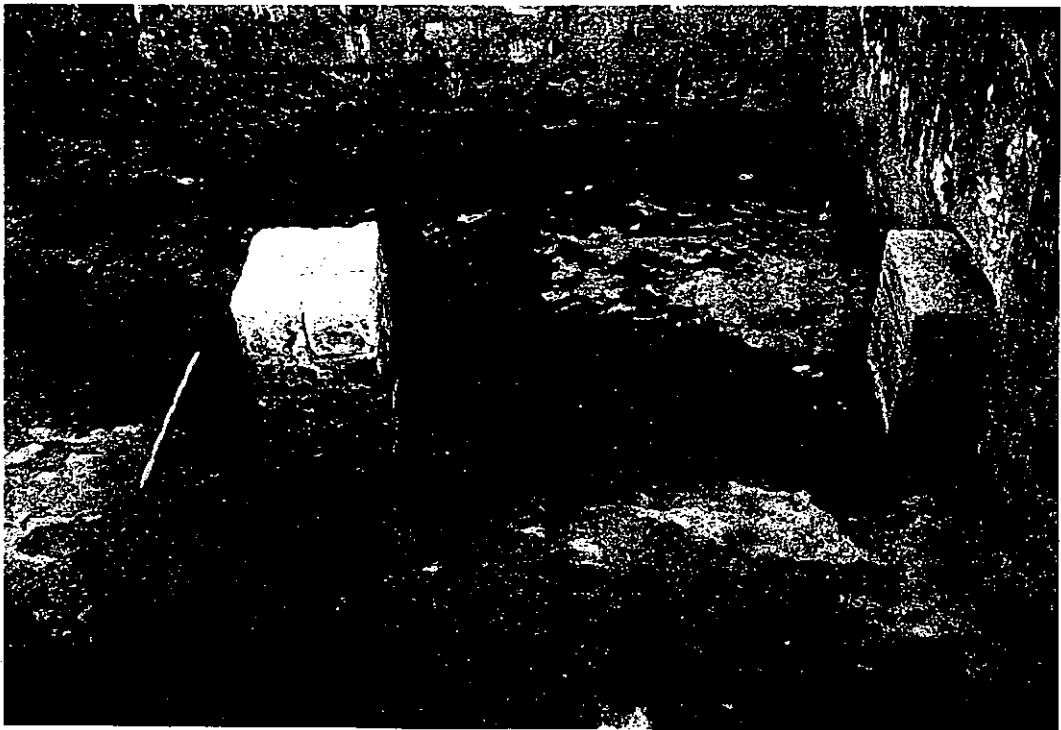

70

71

72

73

74

75

76

77

78

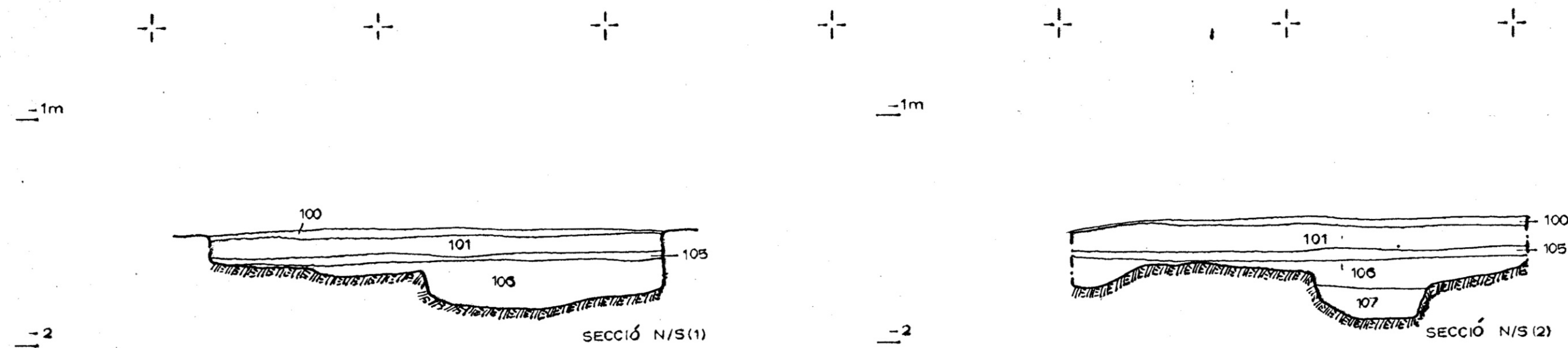
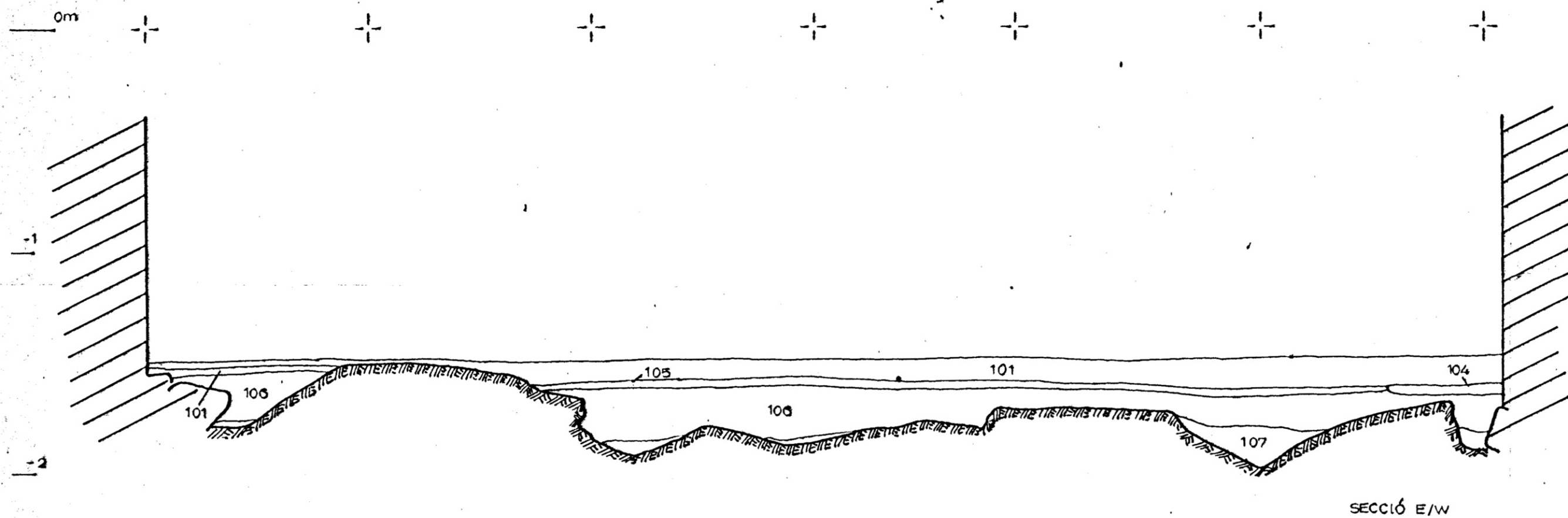

79

80

43

1000
**GENERALITAT
 DE CATALUNYA**

DEPARTAMENT DE CULTURA

**DIRECCIÓ GENERAL
 DEL PATRIMONI CULTURAL**

**SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
 SECCIÓ DE RESTAURACIÓ**

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
 comarca ANOIA

expedient

plànol núm. 1

SECTOR I

SECCIONS

escala 1/20

dibuixat

data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA i CARABASA

revisat:

A. PASTOR
 Arqte.

A. NAVARRO
 Arqte.

cap de la secció
 de restauració

cap del servei del
 patrimoni arquitectònic

-1m

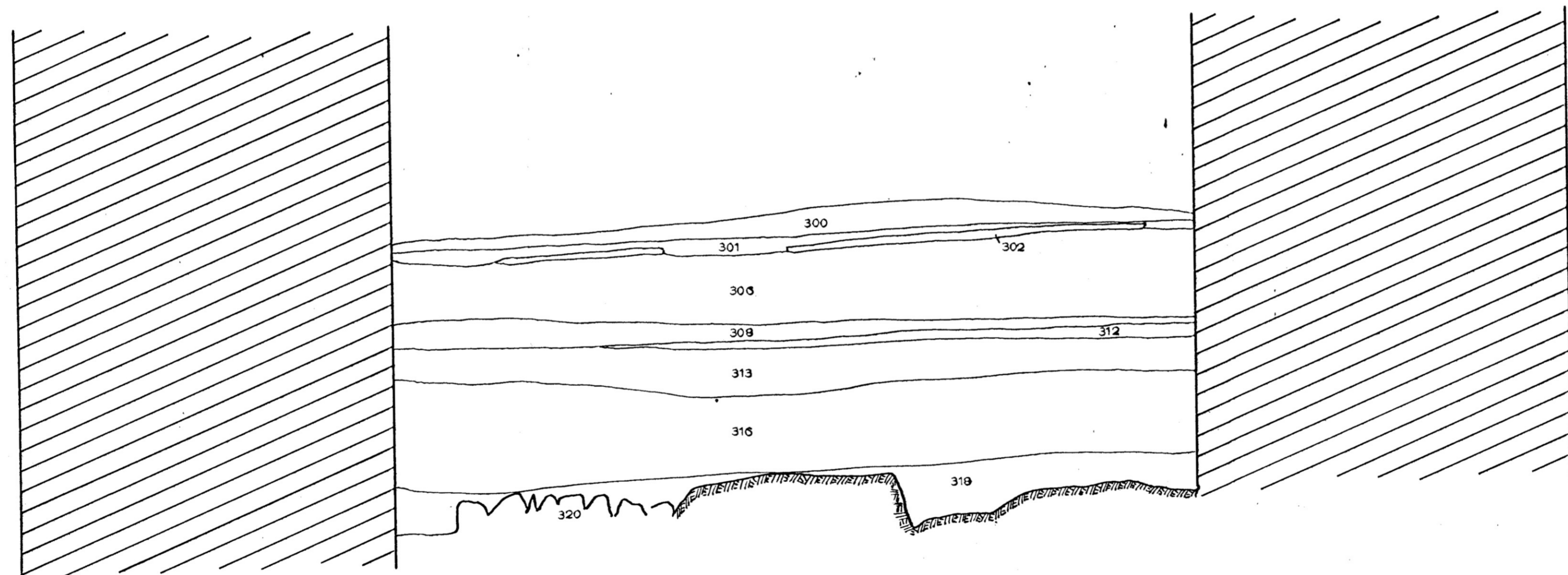

-2

-3

-4

-5

GENERALITAT
DE CATALUNYA

DEPARTAMENT DE CULTURA

DIRECCIÓ GENERAL
DEL PATRIMONI CULTURAL

SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
comarca ANOIA

expedient

--	--	--	--

plànol núm. **7**

SECTOR III
SECCIÓ E/W

escala 1/20
dibuixat
data DESEMBRE 1992
l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA i CARABASA

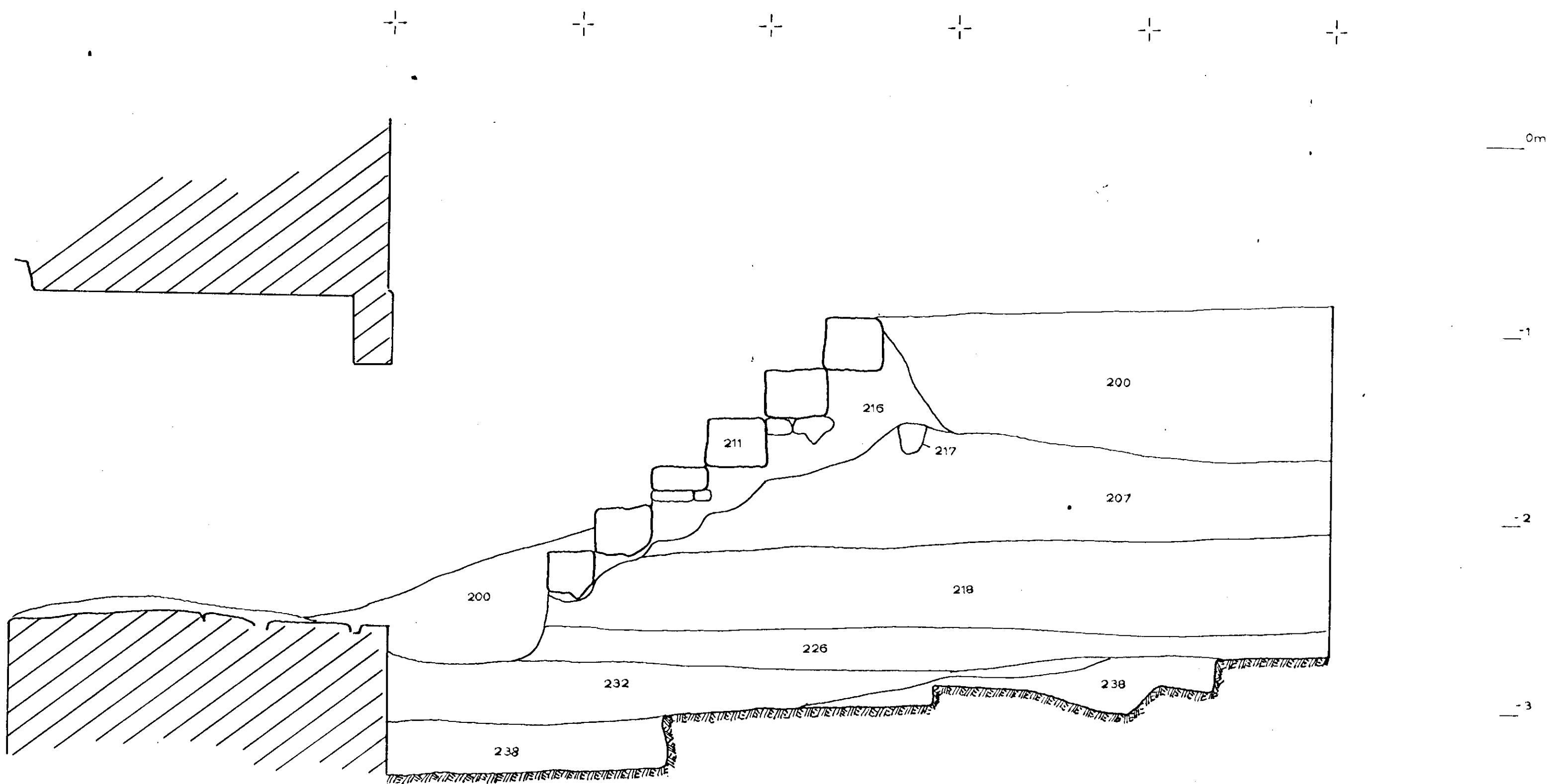
revisat:

A. PASTOR
Arqte.

A. NAVARRO
Arqte.

cap de la secció
de restauració

cap del servei del
patrimoni arquitectònic

1300

**GENERALITAT
DE CATALUNYA**

DEPARTAMENT DE CULTURA

**DIRECCIÓ GENERAL
DEL PATRIMONI CULTURAL**

**SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ**

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT

comarca ANOIA

expedient

--	--	--	--

plànol núm. **4**

SECTOR II

SECCIÓ N/5 (1)

escala 1/20

dibuixat

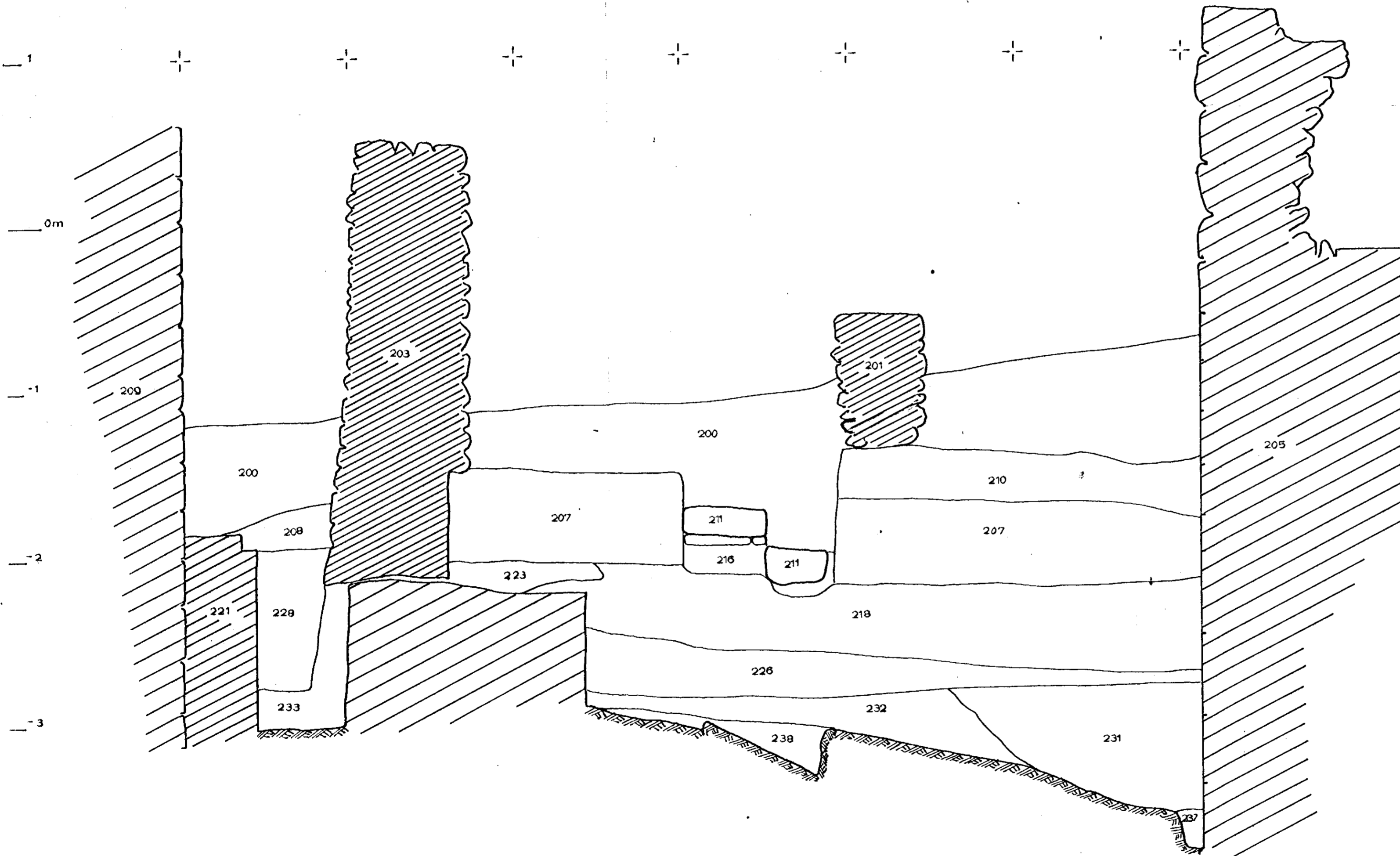
data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA I CARABASA

revisat:
A. PASTOR Arqte. A. NAVARRO Arqte.

cap de la secció de restauració cap del servei del patrimoni arquitectònic

1000

GENERALITAT DE CATALUNYA
DEPARTAMENT DE CULTURA
DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI CULTURAL
SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT

comarca ANOIA

expedient

--	--	--	--

plànol núm. **3**

SECTOR II

SECCIÓ E/W (2)

escala 1/20

dibuixat

data DESEMBRE 1992

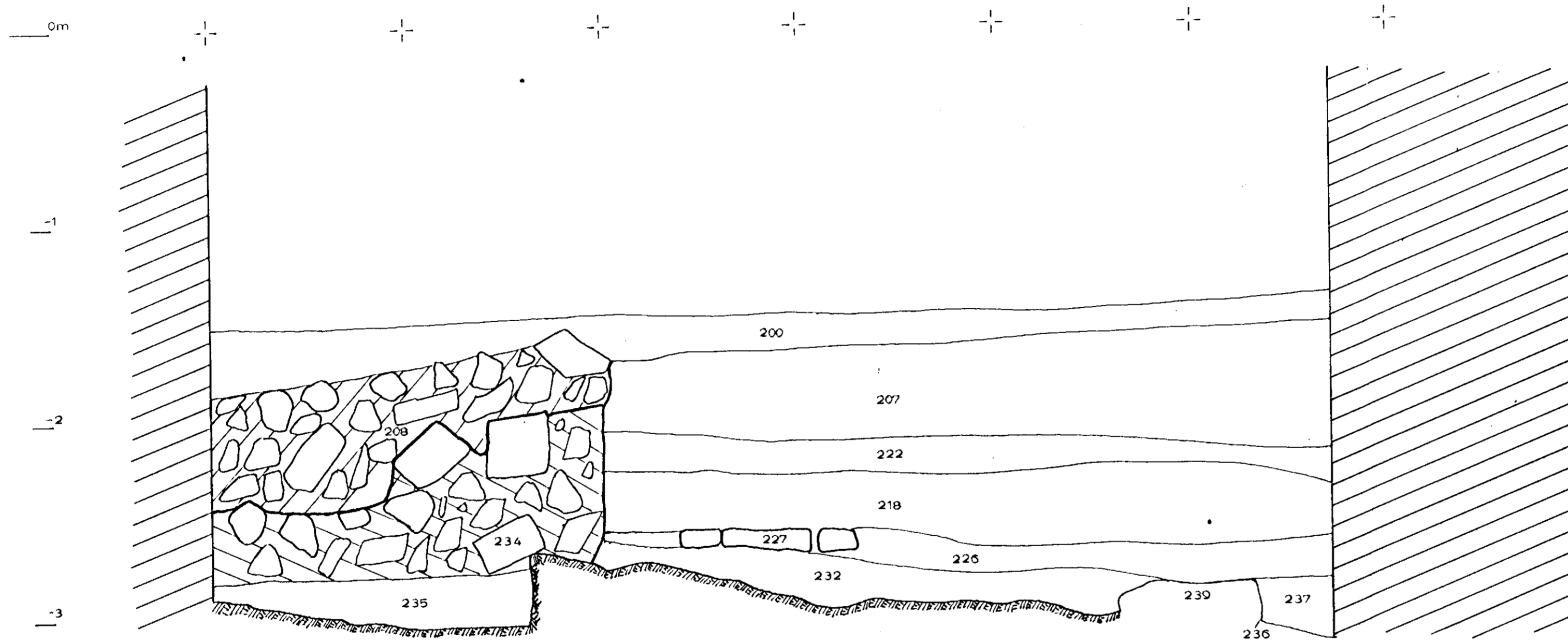
l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA i CARABASA

revisat:

A. PASTOR Arqte.	A. NAVARRO Arqte.
---------------------	----------------------

cap de la secció de restauració cap del servei del patrimoni arquitectònic

1050

**GENERALITAT
DE CATALUNYA**

DEPARTAMENT DE CULTURA

**DIRECCIÓ GENERAL
DEL PATRIMONI CULTURAL**

SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT

comarca ANOIA

expedient

plànol núm **2**

SECTOR II

SECCIÓ E/W (1)

escala 1/20

dibuixat

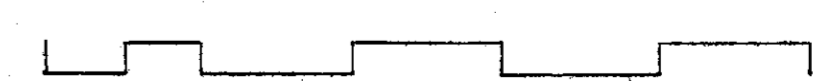
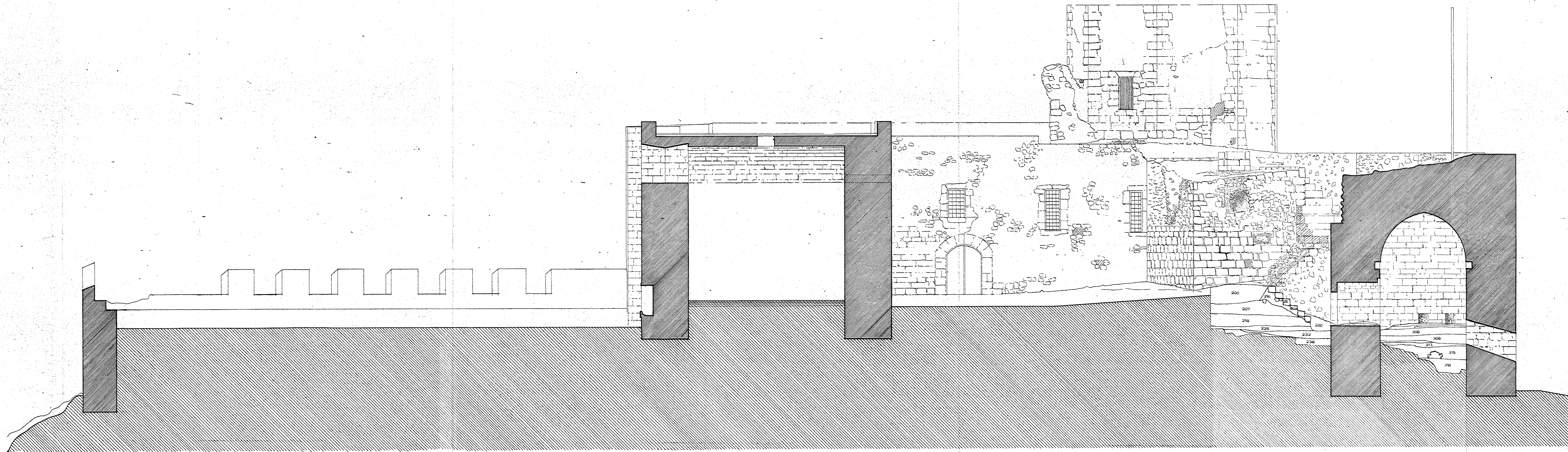
data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA I CARABASA

revisat:
A. PASTOR Arqte. A. NAVARRO Arqte.

cap de la secció de restauració cap del servei del patrimoni arquitectònic

CASTELL DE CLARAMUNT
SECCIÓ NORD-SUD
LA FORA DE CLARAMUNT (ANGLA)
JULIOL 1960

1/3700

GENERALITAT DE CATALUNYA
DEPARTAMENT DE CULTURA
DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI ARTÍSTIC
SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

AIXECAMENT DE PLÀNOLS DEL CASTELL DE CLARAMUNT

MUNICIPI LA POBLA DE CLARAMUNT
COMARCA ANGLA

expedient: _____

plànol nº 14

SECCIÓ NORD-SUD

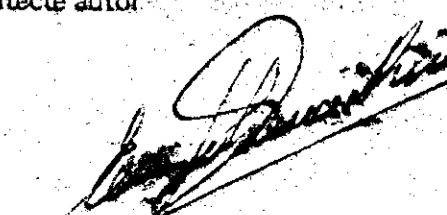
ESTRATÈGIA: JOSEP M. XIRIBES

escala 1/50

elaborat F. GOMÀ - P. VILLALONGA - M. JUVENT

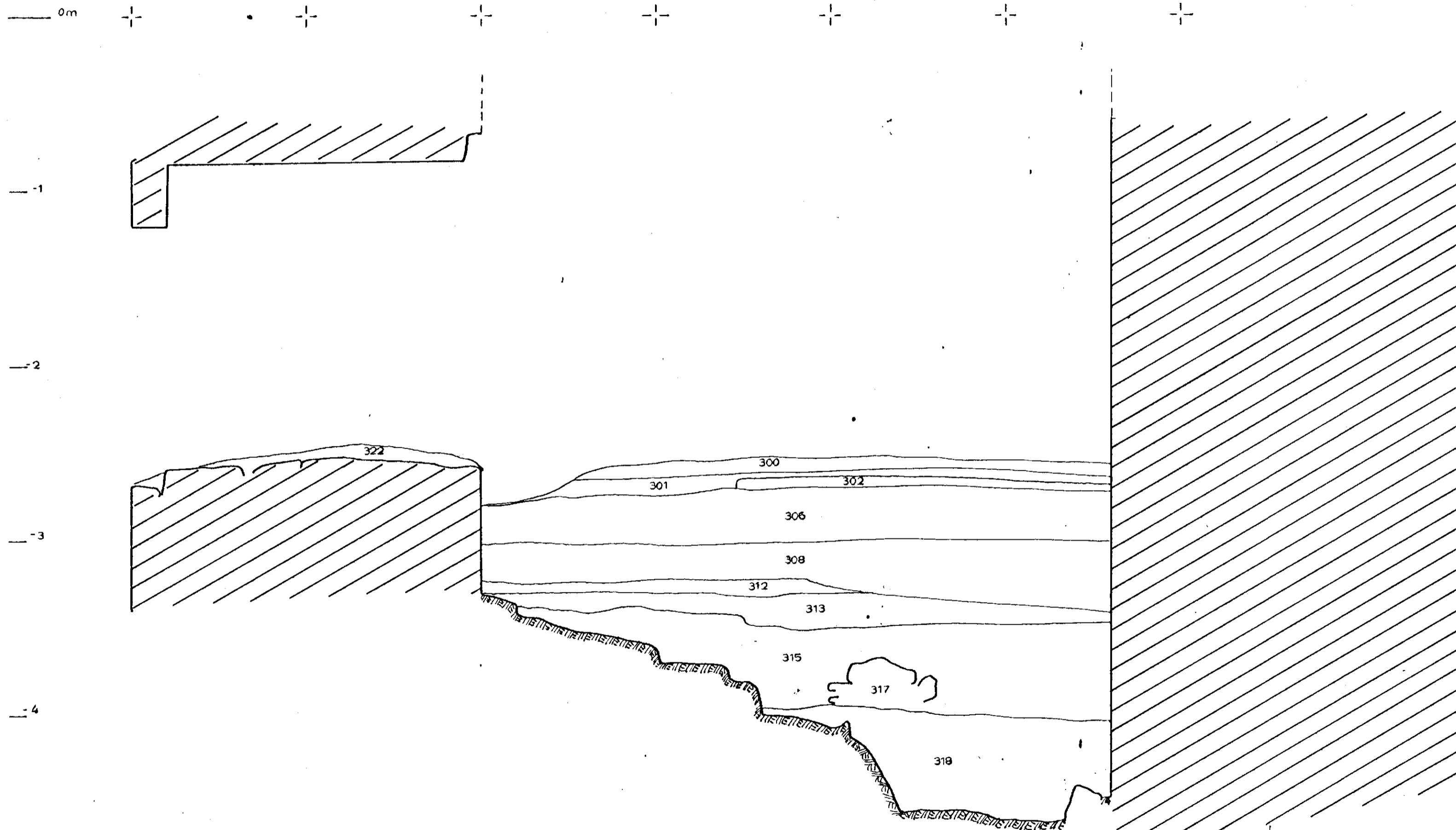
data: AGOST 1960

arquitecte autor:

ENRIC SOLSONA I PINA, arqte.
fonsat: ALFRED PASTOR arqte. ANTONI NAVARRO arqte.

cap de la secció de restauració cap del servei del patrimoni arquitectònic

GENERALITAT
DE CATALUNYA

DEPARTAMENT DE CULTURA

DIRECCIÓ GENERAL
DEL PATRIMONI CULTURAL

SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT

comarca ANOIA

expedient

--	--	--	--

plànol núm. 6

SECTOR III

SECCIÓ N/3

escala 1/20

dibuixat

data DES. 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA

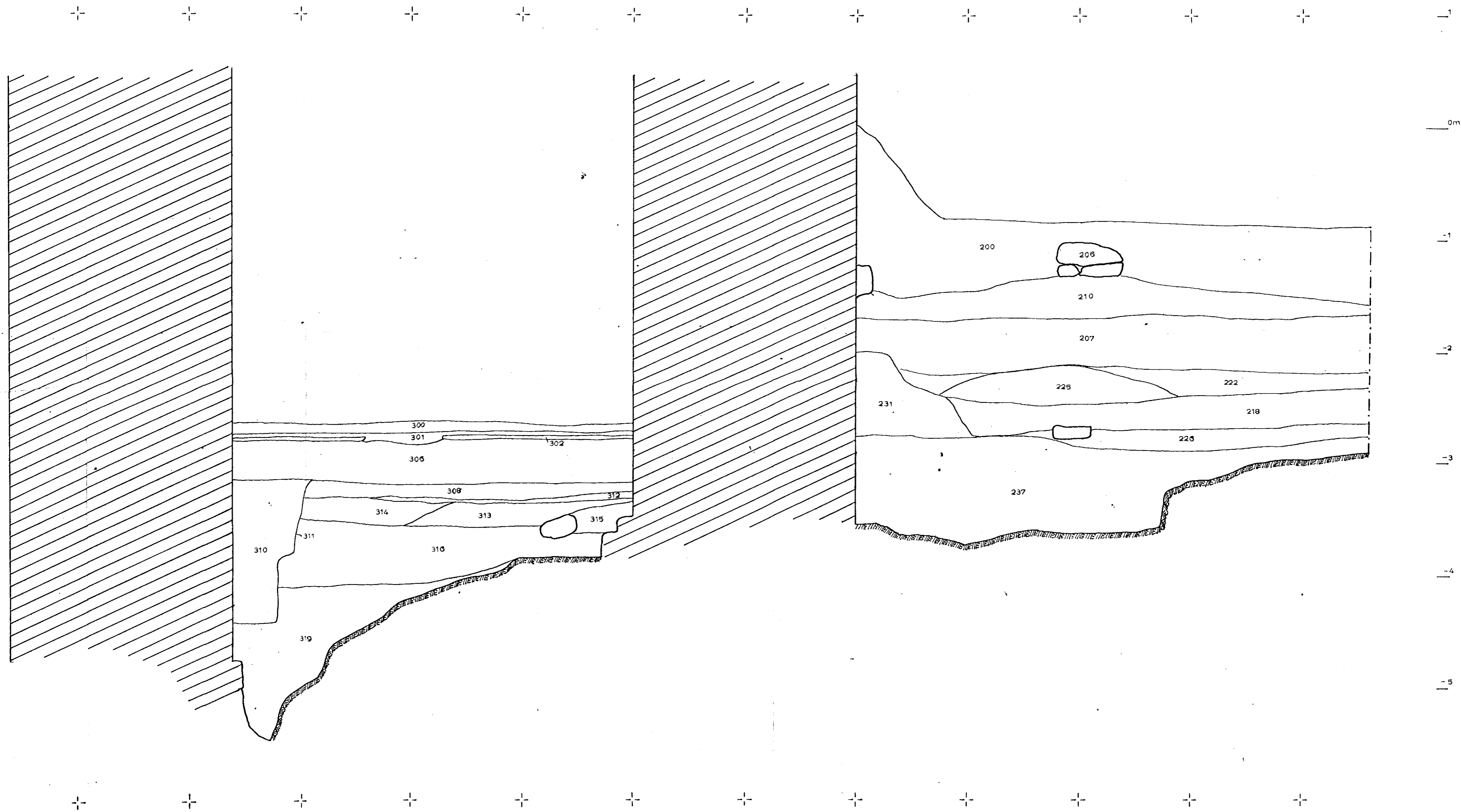
revisat:

A. PASTOR
Arqte.

A. NAVARRO
Arqte.

cap de la secció
de restauració

cap del servei del
patrimoni arquitectònic

70203

GENERALITAT DE CATALUNYA
 DEPARTAMENT DE CULTURA
 DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI CULTURAL
 SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
 SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
 comarca ANOIA

expedient

plànol núm. **5**

SECTORS II i III
 SECCIÓ N/9 (2)

escala 1/20

dibuixat

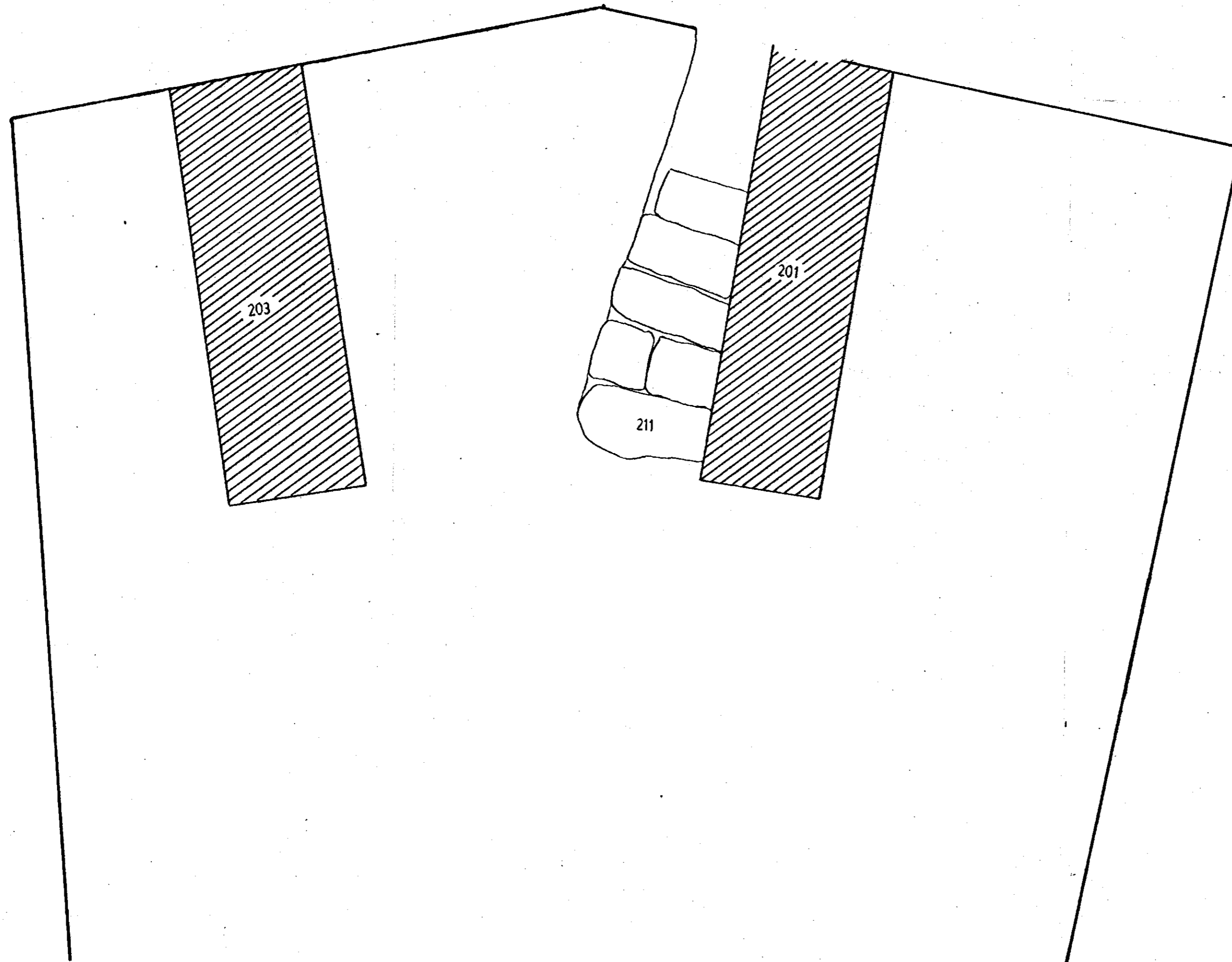
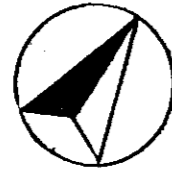
data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA i CARABASA

revisat:
 A. PASTOR A. NAVARRO
 Arqle. Arqle.

cap de la secció de restauració cap del servei del patrimoni arquitectònic

1000
**GENERALITAT
 DE CATALUNYA**

DEPARTAMENT DE CULTURA

**DIRECCIÓ GENERAL
 DEL PATRIMONI CULTURAL**

**SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
 SECCIÓ DE RESTAURACIÓ**

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi **LA POBLA DE CLARAMUNT**

comarca **ANOIA**

expedient

--	--	--	--

plànol núm. **10**

SECTOR II

PLANTA INICIAL

escala **1:20**

dibuixat

data **NOVEMBRE 1992**

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA I CARABASA

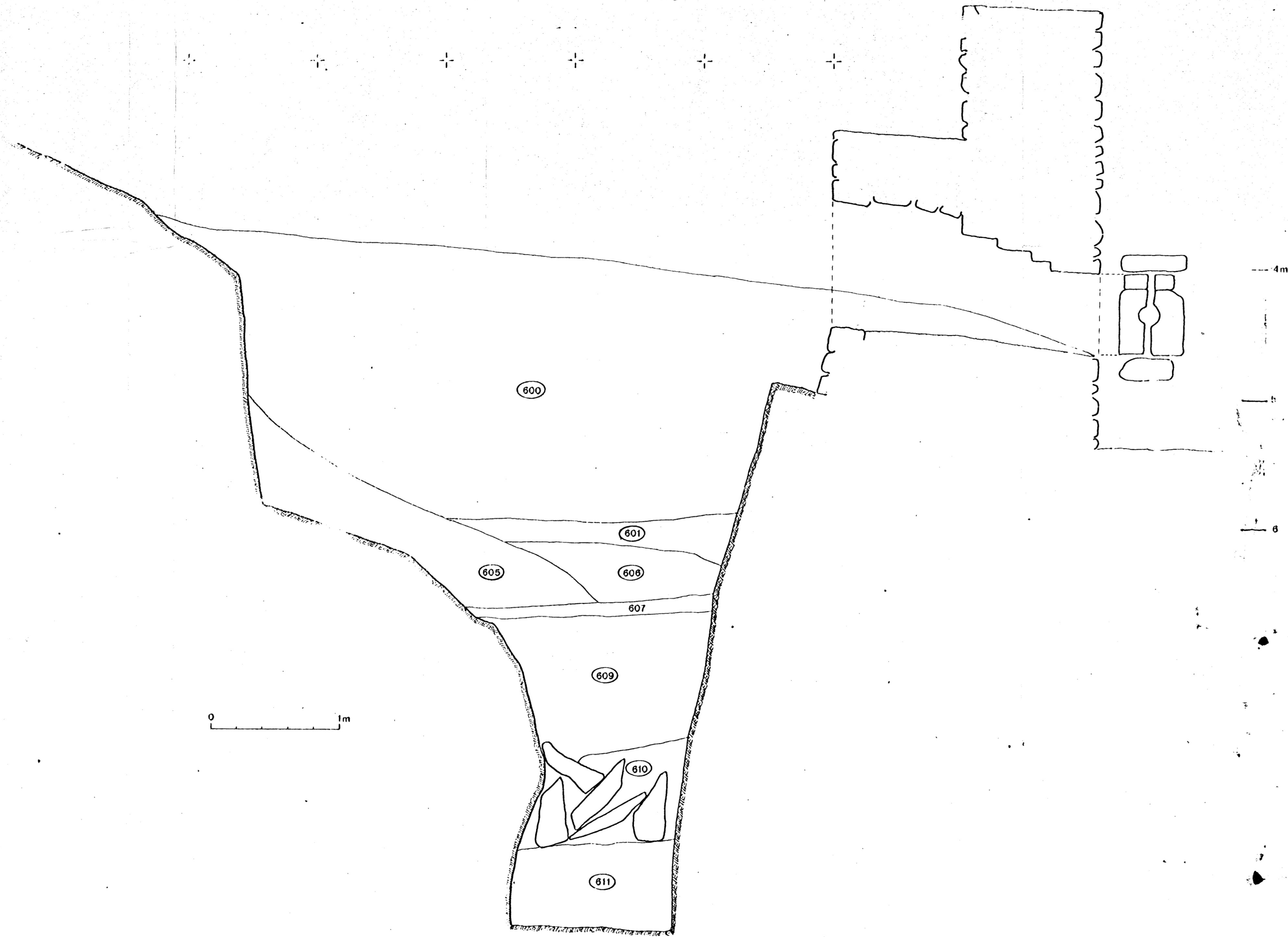
revisat:

A. PASTOR
 Arqte.

A. NAVARRO
 Arqte.

cap de la secció
 de restauració

cap del servei del
 patrimoni arquitectònic

GENERALITAT DE CATALUNYA

DEPARTAMENT DE CULTURA

DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI CULTURAL

SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT

comarca ANOIA

expedient

--	--	--	--	--

plànol núm. 9

SECTOR VI

SECCIÓ W-E

escala 1:20

dibuixat

data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA I CARABASA

revisat:

A. PASTOR
Arqte.

A. NAVARRO
Arqte.

cap de la secció de restauració

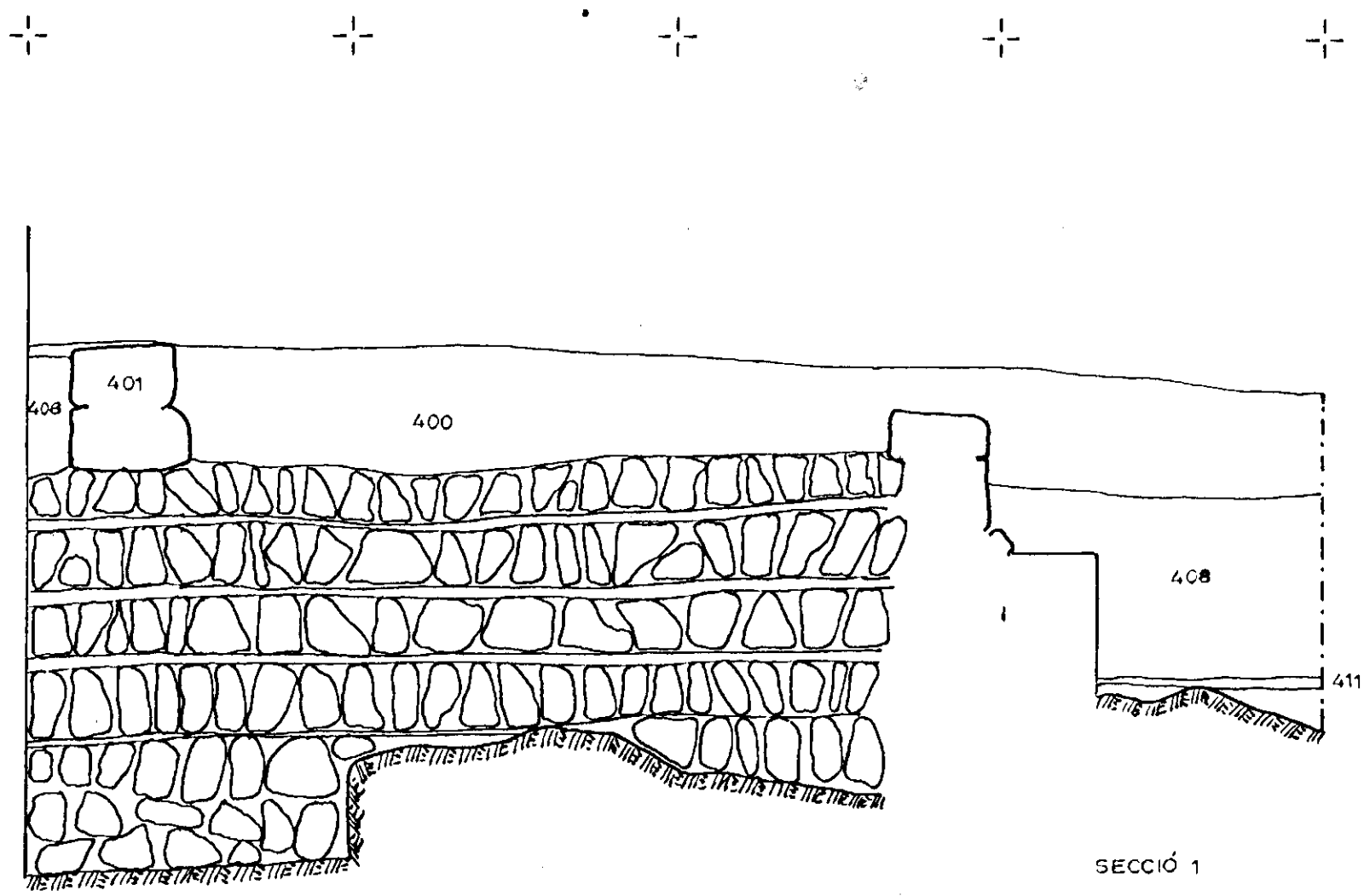
cap del servei del patrimoni arquitectònic

-1m

-2

-3

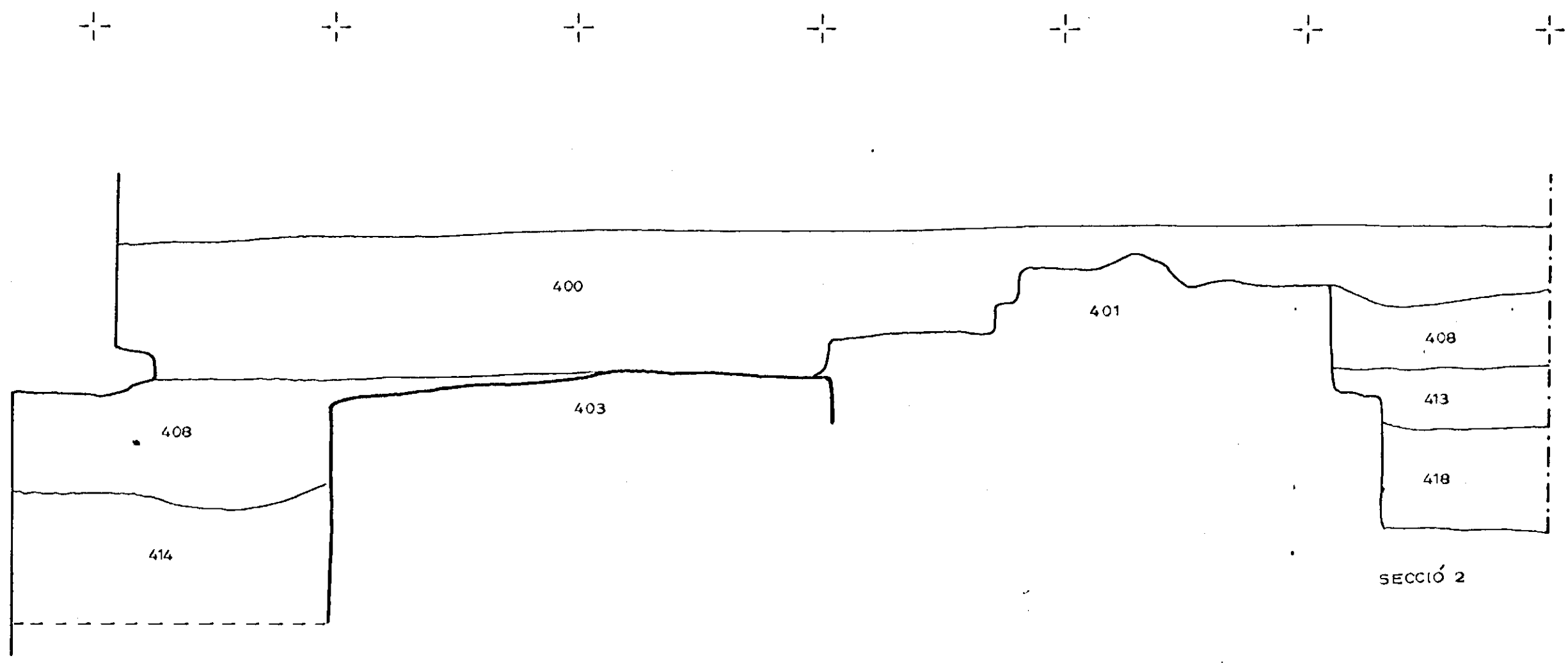
-1m

SECCIÓ 1

-2

-3

SECCIÓ 2

1050

GENERALITAT
DE CATALUNYA

DEPARTAMENT DE CULTURA

DIRECCIÓ GENERAL
DEL PATRIMONI CULTURAL

SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT

comarca ANOIA

expedient

plànol núm. 8

SECTOR IV

SECCIONS E/W

escala 1/20

dibuixat

data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA I CARABASA

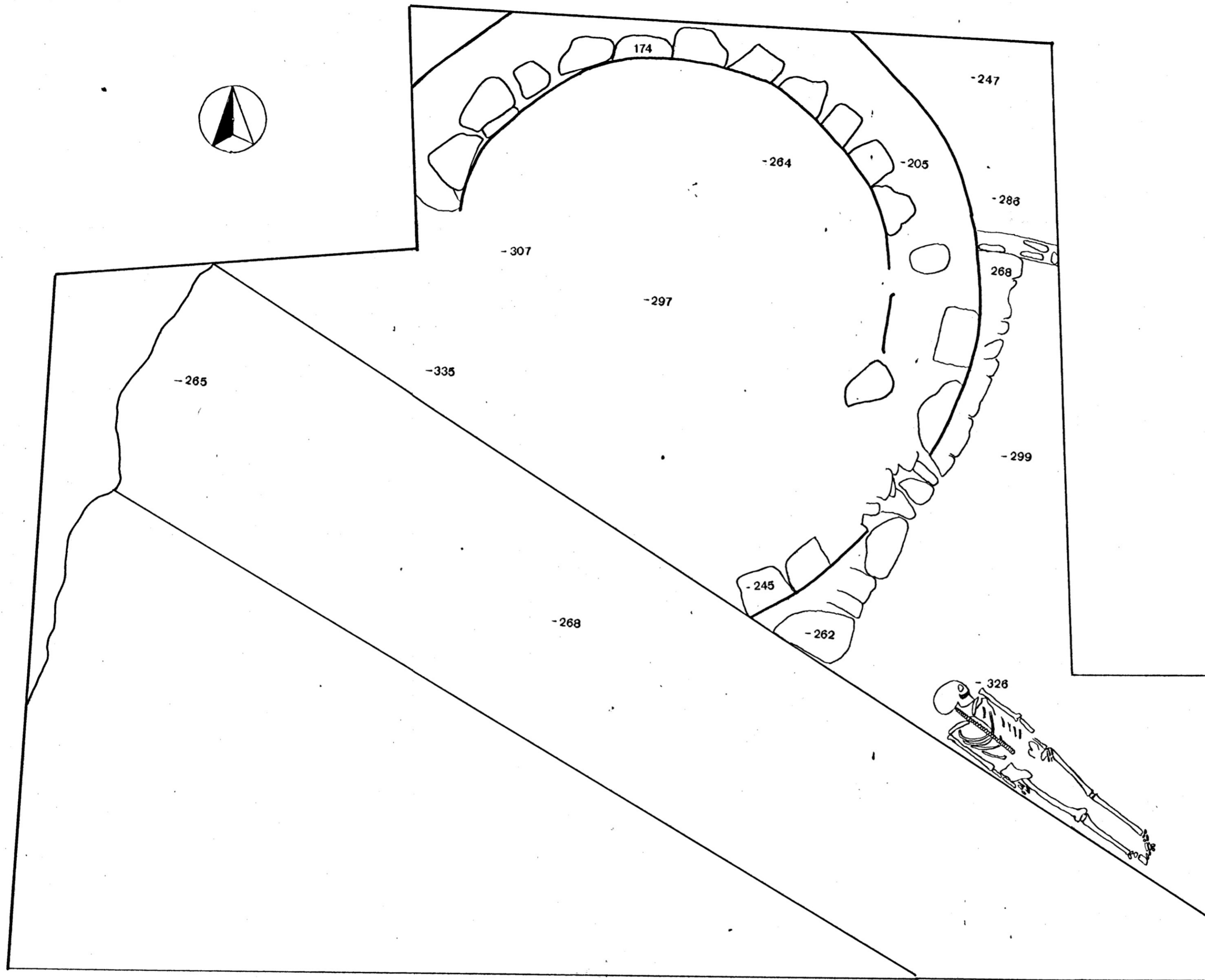
revisat:

A. PASTOR
Arqte.

A. NAVARRO
Arqte.

cap de la secció
de restauració

cap del servei del
patrimoni arquitectònic

1 000
**GENERALITAT
 DE CATALUNYA**

DEPARTAMENT DE CULTURA

**DIRECCIÓ GENERAL
 DEL PATRIMONI CULTURAL**

**SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
 SECCIÓ DE RESTAURACIÓ**

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
 comarca ANOIA

expedient

plànol núm. 13

PLANTA SECTOR IV (FINAL)

escala 1/20

dibuixat

data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

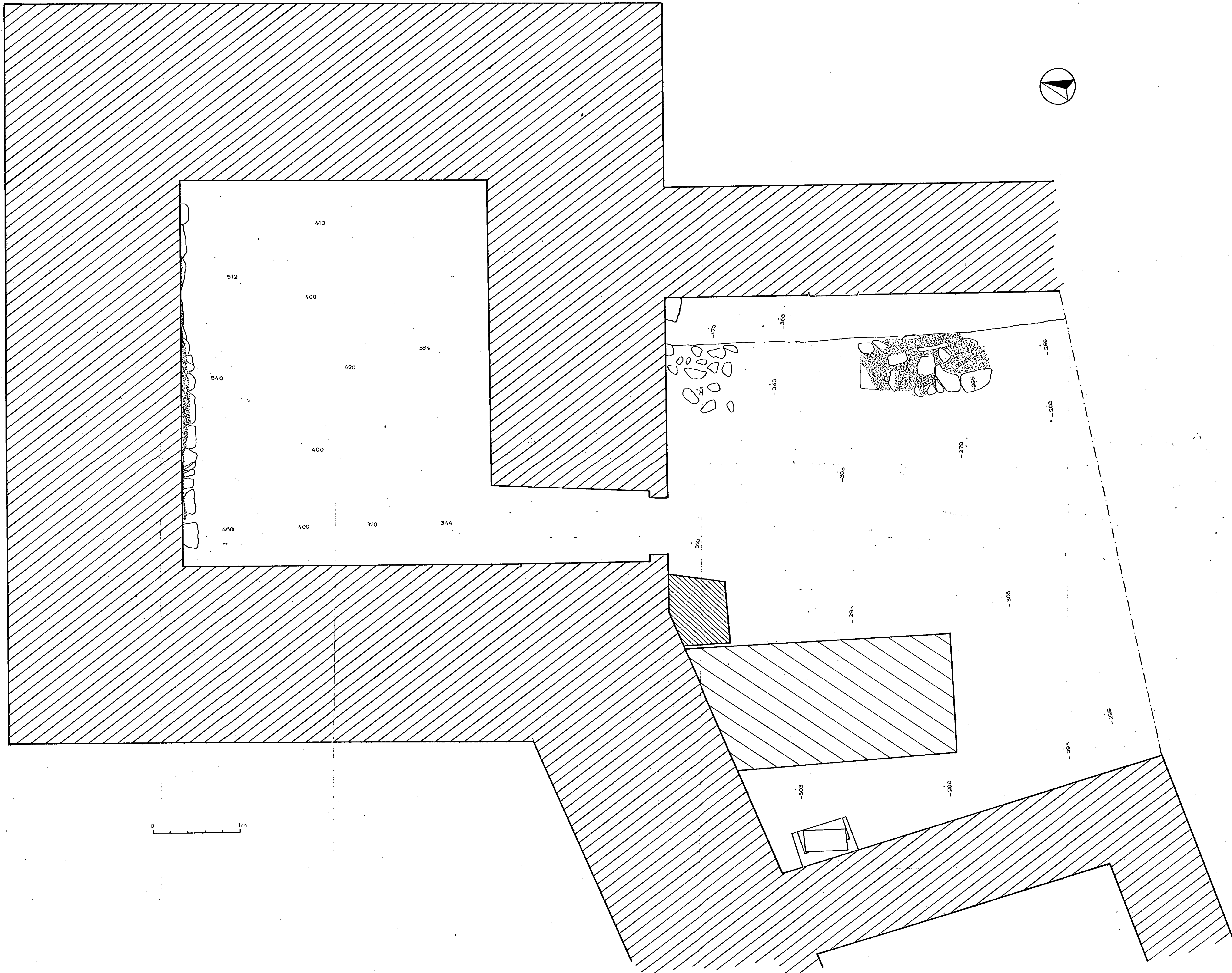
J.M. VILA i CARABASA

revisat:
 A. PASTOR
 Arqte.

A. NAVARRO
 Arqte.

cap de la secció
 de restauració

cap del servei del
 patrimoni arquitectònic

GENERALITAT
DE CATALUNYA

DEPARTAMENT DE CULTURA
DIRECCIÓ GENERAL
DEL PATRIMONI CULTURAL
SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
comarca ANOIA

expedient

plànol núm. 12

SECTORS II-III
PLANTA

escala 1:20

dibuixat

data DESEMBRE 1992

l'arqueòleg autor de l'estudi:

JOSEP M. VILA I CARABASA

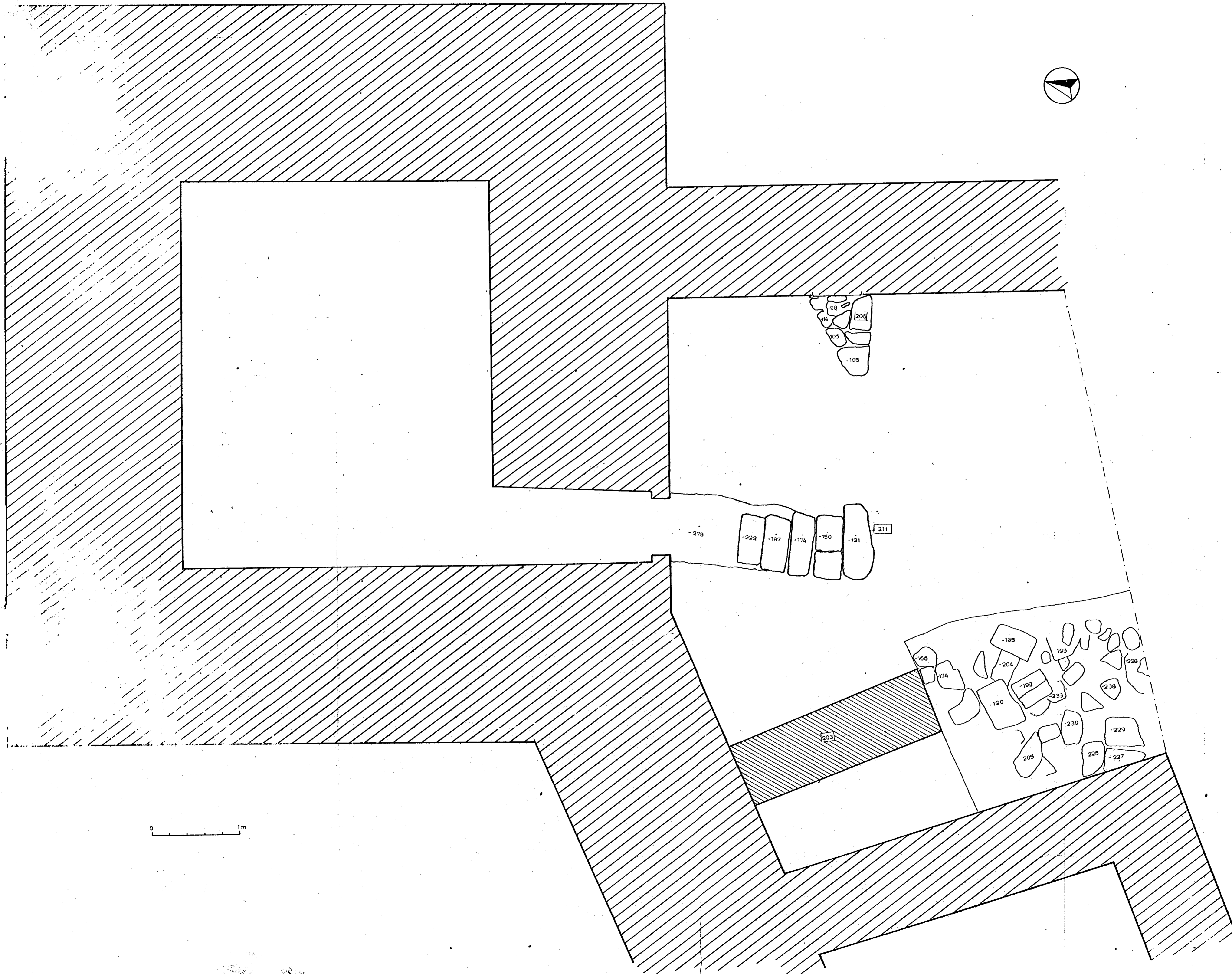
revisat:

A. PASTOR
Arqte.

A. NAVARRO
Arqte.

cap de la secció
de restauració

cap del servei del
patrimoni arquitectònic

1003

GENERALITAT DE CATALUNYA

DEPARTAMENT DE CULTURA

DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI CULTURAL
SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTONIC
SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

EXCAVACIÓ DEL CASTELL DE CLARAMUNT

Municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
comarca ANOIA

expedient

plànol num. 11

SECTORS II-III

PLANTA INICIAL SOTA UE:200

escala 1:20

dibuixat

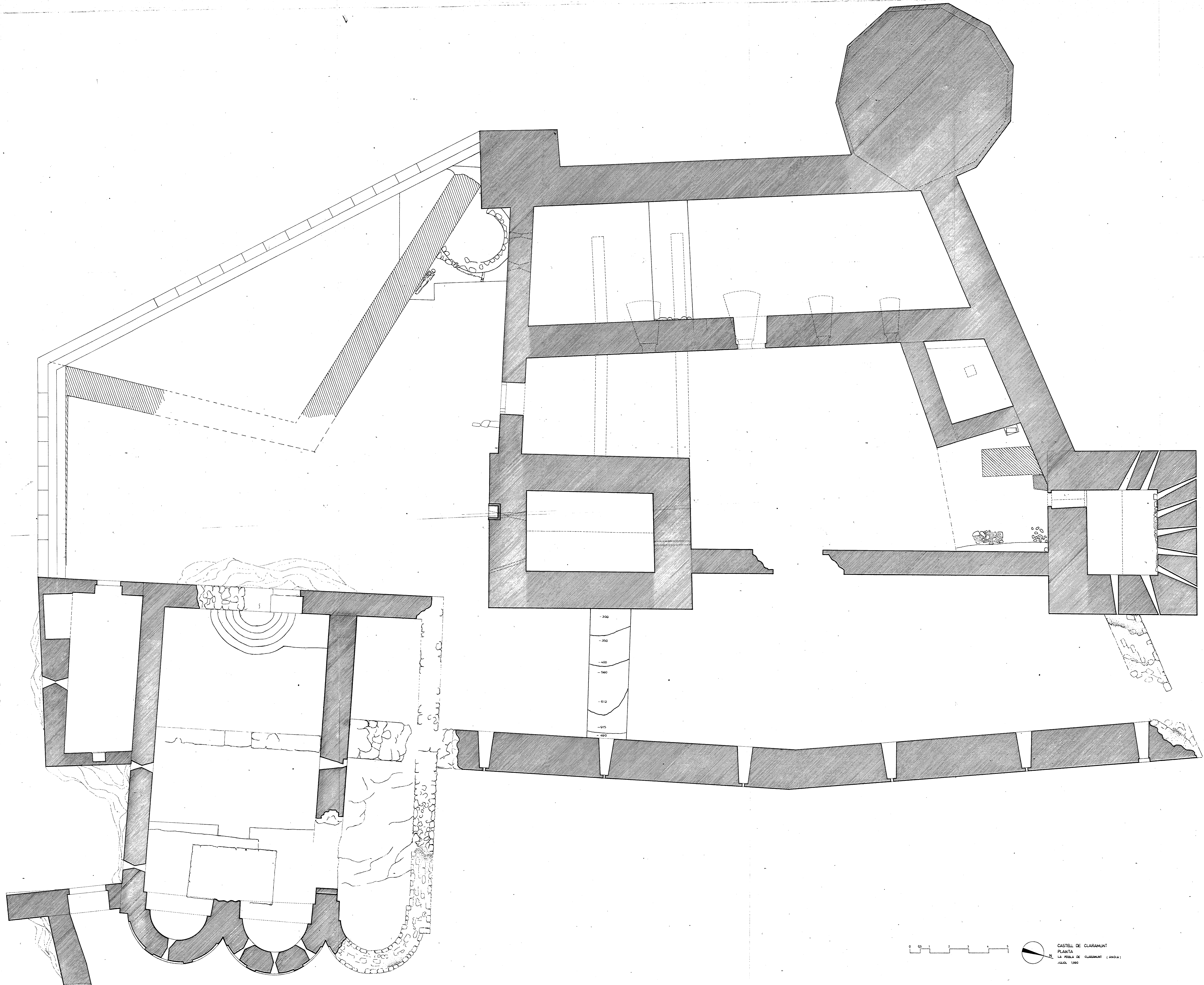
data DESEMBRE 1992

l'arquitecte a favor de l'estudi:

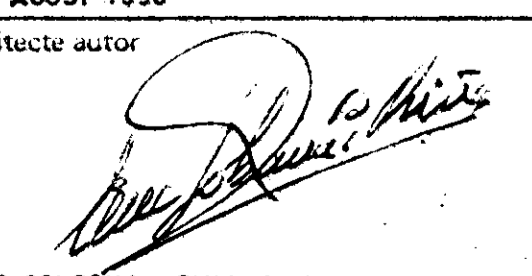
JOSEP M. VILA CARANER

A. FERRER

Arqte

GENERALITAT DE CATALUNYA
 DEPARTAMENT DE CULTURA
 DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI ARTÍSTIC
 SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
 SECCIÓ DE RESTAURACIÓ

AIXECAMENT DE PLÀNOLS DEL CASTELL DE CLARAMUNT
 municipi LA POBLA DE CLARAMUNT
 comarca ANOIA
 expedient: _____
 planol nº 15
 PLÀNOL GENERAL FINAL
 ELEMENTS ANOTACIONALS: JOSEP M. VILA I CANABASA; ARQUIBENJ.
 escala 1:500
 dibuixat F. GOMÀ, P. J. VILLALBA
 data: AGOST 1980
 l'arquitecte autor:
 ENRIC SOLSONA I PINA, ARQUITECTE
 INGENYER DE OBRAS DE ART
 ALFRED PASTOR ARQUITECTE
 ARTOR NAVARRO ARQUITECTE
 CASTELL DE CLARAMUNT
 PLANTA
 LA POBLA DE CLARAMUNT (ANOIA)
 JULIOL 1980